

HAJDÚ-BIHARI

XXXIX. ÉVFOLYAM
231. SZÁM

ÁRA: 1,80 FORINT

1982. X. 2.,
SZOMBAT

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

NAPLÓ

Afgán párt- és állami küldöttség érkezik hazánkba

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának és a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának meghívására Babrak Karmalnak, az Afganisztáni Népi Demokratikus Párt központi bizottsága főtákarának, az Afganisztáni Demokratikus Köztársaság forradalmi tanácsa elnökének vezetésével hétfőn afgán párt- és állami küldöttség érkezik hazánkba, hivatalos baráti látogatásra. (MTI)

Százmilliós forgalom a zöldség- és gyümölcsboltokban

ÁGAZATI RENDSZER A DERECSKEI ÁFÉSZ-NÉL

Megyénkben az ÁFÉSZ-ek bonyolítják le a kiskereskedelmi forgalom 40 százalékát. Még fontosabb a szerepük a zöldség- és gyümölcs-termelés, -felvásárlás és -árusítás területén. Tevékenységük jelentősége ez évben tovább növekedett.

Növekedett a Derecskei ÁFÉSZ-é is, de nem volt könnyű dolga, mert mint ismeretes, ez év január 2-től számos területen átvette a ZÖLDERT szerepét.

Már az átvétellel egy időben megkezdtek a termelés átszervezését és az értékesítési vonal kialakítását. Tizenöt termelőszövetkezettel és mintegy 3000 egyéni termelővel kötöttek szerződést. Azonban minden akarat és szervezés ellenére az év első felében nem volt mindenkor gond nélkül az ellátás. Szőlősi József, a Derecskei ÁFÉSZ elnöke elmondta, hogy ezután egyszerűbb mechanizmus szerint fognak dolgozni, ugyanis a belső irányító szervezetet korszerűsítették.

Ettől az átszervezéstől azt

várják, hogy rugalmasabb lesz a zöldség, a gyümölcs és a táptakarmány eladása. Szeptember 1-én Debrecen körzetének felvásárlási és ellátási feladatainak végrehajtására külön üzemágot hoztak létre. Feladata a munkák közvetlen összefogása. A szervezet kiépítésétől azt is várják, hogy a belső párhuzamosságok megszűnnek. A központi szervezet szerepe a mechanizmus működésének felügyeletére, a szövetkezeti érdekek érvényesítésére, a tervfeladatok meghatározására terjed ki.

Az ÁFÉSZ elnöke elmondta, hogy munkájukat a ZÖLDERT-nél magasabb színvonalon, a tényleges piaci igényeknek megfelelően akarják végezni, vagyis a termelést, a felvásárlást és az árusítást a lakosság és a közlekedés megelégedésére, de ugyanakkor jövedelmezően végrehajtani. Az eddig eltelt időszak azt bizonyította, hogy munkájukban sok volt a párhuzamosság, és nem egy esetben túl éles volt az érdeklődés a vásárlók és a kereskedők között. Az áru

útja sem volt mindenkor a leggyorsabb és a legrövidebb. Ahhoz, hogy mindezeket a hibákat kiküszöböljék, az igényeket kell ismerniük. Remélhetőleg az új felvásárlási és ellátási ágazat képes lesz magas színvonalú munkát végezni. Mint önálló ágazat az operatív irányítás feltételeinek megteremtése után olyan alapvető kérdésekben is, mint például a szerződés-kötés, ármegállapítás, önállóan fog dönteni, s így munkája eleve rugalmasabb, hatékonyabb lesz.

Később továbbfejlesztik a közvetlen bolti felvásárlást, majd az árusítás különböző módszereit. Debrecenben a Derecskei ÁFÉSZ százmilliós forgalmat akar lebonyolítani. Összesen 28 szakkoltja van a városban, s ezek az első fél évben csaknem 50 milliót forgalmaztak. Mostanában egyre nagyobb szerepet kap a kistermelőktől való közvetlen áruátvétel. A szövetkezet a közvetlen bolti felvásárlás jogát valamennyi zöldség- és gyümölcsüzletre kiterjesztette.

Iván Gizella

Katonai eskü a Kossuth laktanyában

Ünnepélyes keretek között került sor Debrecenben, a Kossuth laktanya sportkombinátjában a fiatal katonák eskütételére.

A csapatszóló fogadása és a parancsnoknak tett jelentés után Alföldi Sándor alezredes köszöntötte a felsorakozott katonákat, a hozzátarto-

zókat, valamint az ünnepség elnökségét. Az üdvözlő szavak után Bedő Csaba honvéd előlvasására a fiatal katonák több ezer vendég előtt letették az esküt. Ezt követően Elkán Károly helyőrségparancsnok ünnepi beszédében hangsúlyozta a haza fegyveres védelmének szükség-

ességét, s elégedetten szövelt a fiatal katonák eddigi eredményes helytállásáról.

Az esküt tett katonákat a megyei KISZ-bizottság nevében dr. Szórádi Sándor első titkár köszöntötte. Az ünnepélyes eskütételt az alezredesek díszmenete zárta. (Fotó: Lek Gábor)

FELKÉSZÜLÉS A TÉLRE

a KPM Közúti Igazgatóságán

Hogy közútjaink milyen állapotban vannak, nem közbűnség, sem télen, sem nyáron. A hó és a hideg nagyon igénybe veszi az utakat, ezért fontos, hogy állandó karbantartással megelőzzék a további romlást. A Debreceni Közúti Igazgatóság téli felkészülése tehát része az egész évi munkának, az úthálózat üzemeltetésének. Jó időben igyekeznek többet elvégezni, hogy télen kevesebb dolguk legyen. Szélesítik a keskeny utakat, kijavítják a sérült burkolatot, padkaszélesítéssel igyekeznek megelőzni a hóakadályok keletkezését.

A Közúti Igazgatóság mintegy másfél ezer kilométer utat telet (ebből körülbelül 400 kilométer fűt), és 419 kilométert kell télen szó-

zni. Már raktáron van 3500 tonna ipari só. A hófúvósos útszakaszokon hófogó rácsokat szerelnek fel, a rendelkezésre álló készlet hossza 32,5 kilométer. Öt háromos gép, 29 kétszárnyú és 45 egyszárnyú hóéke és 21 szóró várja a novemberi gépszemlést. Szükség esetén más igazgatóságoktól is kérnek gépeket. Gondban vannak a gázolaj üzemeltetésű gépek miatt. Jó részüket csak szabadban tudják tárolni méretük miatt, és a gázolaj nem szereti a nagy hideget. Indítószolgálatot kell tartani, ahol kétóránként beindítják a gépeket, hogy ne dermedjen meg az üzemanyag. Ez nagyon igénybe veszi az embereket is, de a gépeket is.

Sót csak keverten szórnak, és csak akkor, ha szükség van rá (nulla és hét fok között). Az idén először próbálnak salakkal vegyíteni a sót, mert a korábbi módszer szerint — homok, fűrészpör — megfagyott.

A Közúti Igazgatóságának megyei állami gazdasági is segítenek a téli munkában: a hozzájuk tartozó területeken ők maguk tisztítják meg bérleti szerződés alapján az utakat.

Hőséges napokon tizenkét óra alatt igyekeznek járhatóvá tenni az utakat. Természetesen elsősegélyt élveznek a főútvonalak és a gazdaságilag fontos bekötő utak.

A KPM Közúti Igazgatósága egész évben kemény munkával készül a télre.

A bodai bekötő úton szélesítik a padkát (Fotó: Nagy Gábor)

Ma kezdődik a Mihály-napi vásár

A kétnapos debreceni vásáron mintegy félezer kiállító vesz részt. Az állami és szövetkezeti kereskedelem mellett a Debreceni Kötöttárugyár, a kisipari szövetkezetek, valamint számos magánkisiparos is elhozza termékeit.

A vásári közönség szórakoztatásáról a Löwy Sándor Úttörőház táncosportja gondoskodik. Ma délután fél 3-tól, vasárnap pedig délelőtt fél 11-től a stadion déli kapujánál lép fel. Ma délelőtt 11 órától ugyanitt a hajdúszoboszlói úttörő-fúvószenekar ad ténzenét.

Elutazott a litván szakszervezeti delegáció

Tegnap reggel útjuk második állomására — Budapestre — utaztak a litván szakszervezeti delegáció tagjai, akik a Szakszervezetek Hajdú-Bihar megyei Tanácsának vendégeiként tartózkodtak Debrecenben. Ivan Andriyanov, a Litván Szakszervezeti Tanács titkára és Vitautas Rapolas Gritenas, a Litván Mezőgazdasági Szakszervezet járási titkára a termelőszövetkezeteinkben folyó szak-

Nemzetközi tanácskozás a szocialista mezőgazdaságról

„A mezőgazdaság a fejlett szocialista társadalom építésének időszakában” címmel az MSZMP KB Társadalomtudományi Intézetének valamint a Béke és Szocializmus folyóirat szerkesztőségének közös szervezésében szeptember 28. és október 1. között nemzetközi tanácskozást tartottak Budapesten.

A bevezető előadást Jurij Szkljarov, az SZKP KB póttagja, a Béke és Szocializmus főszerkesztője tartotta. A bolgár, a csehszlovák, az NDK-beli, a lengyel, a román, a szovjet valamint a magyar szakemberek, továbbá a Béke és Szocializmus szerkesztő Bizottságának tagjai eszmecserét folytattak többek között a mezőgazda-

ság szerepéről és lehetőségeiről a szocialista építés feladatainak megoldásában; a pártok mezőgazdasági fejlesztési stratégiájáról; az élelmezési probléma megoldásáról; a termelés intenzifikálásáról; az agráripari integráció különböző formáiról. A tanácskozás Huszár Istvánnak, az MSZMP KB tagjának, a Társadalomtudományi Intézet főigazgatójának összehangolójával ért véget.

A résztvevőket fogadta Váncsa Jenő mezőgazdasági és élelmezésszügyi miniszter.

A tanácskozás és a vita anyagát a Béke és Szocializmus folyóirat a közeljövőben ismerteti. (MTI)

OKTÓBER 5-16.:

Könyvek feláron

Korábban megszokott volt, hogy évente egyszer, meghatározott ideig bizonyos kiadványokat feláron lehetett megvásárolni a könyvesboltokban. Az elmúlt években egyre ritkábban szerveztek ilyen akciókat.

Október 5-16. között újra lesz kedvezményes könyvvásár, igaz, nem az egész debreceni könyvesboltlátozóban, kizárólag az Ady Endre könyvesboltban. Több mint ezerféle szépirodalmi, ismeretterjesztő, ifjúsági és szakönyv vásárolható ötven százalékos árkedvezménnyel. Mivel az akcióba bevont kiadványokat a bolt egyszerre képtelen bemutatni, ezért az érdeklődőknek érdemes többször is felkeresni az üzletet, a készlet várhatóan állandóan változni fog. A közéleti vásárlókat soron kívül, gyorsított ügyintézésrel szolgálják ki. Az akcióban kapható könyvek 16-a után ismét teljes áron kerülnek forgalomba.

• X. 1. • X. 1. •

Elutazott Magyarországról a Szovjet-Magyar Baráti Társaság ukrán tagozatának küldöttsége, amely az MSZBT meghívására Ivan Grunyanstikjnak, az Ukrán SZSZK erdő- és faipari miniszterének, az SZMBT ukrán tagozata elnökének vezetésével tartózkodott hazánkban, többek között Hajdú-Bihar megyében is. A delegá-

ciót vidéki látogatására elkísérte Kraszarm Ivanov, a Szovjetunió debreceni főkonzulja.

Az MSZMP Központi Bizottságának meghívására szeptember 17. és október 1. között látogatást tett hazánkban a Kongói Munkapárt küldöttsége.

kulturális napok
1982. városában
október
meg ünnepélyes
XXII.
napok
Többek
kiállítás
Hajdúdorogon
Bárándvári
kiállítás nyi-

VELETES
RKESZTŐ
ar Éva
n: 12-144

ERTEKEZLET
Bihar megyei
időgenyelv-
osztálya október
délután fél
tartja évnyitó
Csokonai klub-
és nyelvtan-
dr. Papp Fer-
a szakoszt-
art előadást.

EPI KOZMU-
Landler Jenő
Doboz-lá-
zárdra kism-
nyelvi és gép-
tanfolya-
z.

GAJÁT GÉPKO-
Express Utazási
napos autósutat
arra és Mun-
ber 10-12 kö-
zni lehet Deb-
Vörös Hadsereg
latt vagy a 22-
számán.

ELSOSEGELY-
TÉLKEDŐ. A
roskereszt VI.
nak tisztelteté-
nyai járási Vö-
a kabai Vörös
melőszövetkezet
iskereszt-szerve-
2-án, szombaton
gelynyújtó ve-
ez Kabán a gép-
n.

MOTOROSOK
E. A Hajdú-Bi-
KISZ-bizottság
s- és szakmunk-
ok keretében
n, szombaton
tájékoztató
rendez. Indulás
ölcsy Művelő-
parkirozójából.
fél kilencig.

TO ÉVE. Euró-
d kiteletével
megvásárolta
mű filmet. Sőt
s játsszák, ami-
n esetében még
a.

KÜLÖNLEGES
SPORTRA. Az
le célra alkal-
es timföldek-
n növelte az
országokba írá-
t az almásfü-
gyár. Növelték
kalmazkodva a
panyag iránti
hez.

lenes
korlátozás
motoros ügye-
ségi túraversen-
sítésére érde-
mes forgalom-
ndelt el a Deb-
s járási Rend-
Október 2-án
ig Debrecen-
Ferenc Műve-
parkolóját le-
kolót csak az
nyre érkezők
e.
en szabályta-
gépkocsikat az
k felelősségére
elszállítják.

őség: Debrecen.
12-144 - Felhívás
re 400 forint -

A jobboldal megbuktatta a Schmidt-kormányt

Helmut Kohl az NSZK új kancellárja

Helmut Kohl

A nyugatnémet parlament pénteken 256 szavazattal elfogadta a keresztény uniópártok és a Szabaddemokrata Párt által közösen beterjesztett, úgynevezett konstruktív bizalmatlansági indítványt, s Helmut Schmidt helyére Helmut Kohlt, a Kereszténydemokrata Unió elnökét választotta meg az NSZK kancellárjának.

Az indítvány vitájában Heiner Geissler, a CDU főtitkára az új kormány céljait a következőkben jelölte meg: helyre kell állítani az állampolgárok bizalmát a parlamenti demokráciában, ki kell vezetni az országot a második világháború utáni legsúlyosabb gazdasági válságból, meg kell újítani a szellemi és morális alapokat, és utat kell mutatni az ifjúságnak.

Wolfgang Mischnick, az FDP parlamenti frakciójának elnöke, aki majdnem 13 évig a szociálliberális koalíció elnöke volt, elmondta, hogy a keresztény-liberális koalíció megalkotásának szükségességéről kívánta meggyőzni a szabaddemokrata képviselőket.

Willy Brandt és Herbert Wehner, az SPD, illetve annak parlamenti frakciója elnöke, és szavakkal ítélte el az SPD-kormány elleni akciót. Szavaik szerint a mostani hatalmi és párttaktikák súlyos károkat fog okozni a nyugatnémet polgári demokráciának, s nagyon is kétséges, hogy jövő tavasszal sor kerül-e a megígért választásra.

A több mint ötéves vita legkiéleztettebb pillanatai akkor következtek el, amikor az FDP-frakció balszárnyának nevében Gerhard Rudolf Baum volt belügyminiszter, illetve saját nevében Hildegard Hamm-Brücher volt külügyi államminiszter, aki eredetileg az FDP jobbszárnyához tartozott, a legújabb koalíció elnöke, a hatalomváltás módját és stílusát. Mindketten hivatkoztak az FDP 1980-as választási ígéretére, és az egyetlen helyre megoldásnak vagy az ellenkezőre vonulást, vagy az új választás megtartását neveztek.

Mivel ez a felszólalás hatással lehetett az FDP ingadozó képviselőire, Geissler — másodszor is szót kérve — az alkotmány elleni támadással vádolta Hamm-Brüchert. Az ezt követő rendkívül heves szócsatában újra felszólt Schmidt és Mischnick, valamint Kohl is. A beszéd hatása azonban tükröződött a végeredményben: az eredetileg várt 33 szabaddemokrata képviselő helyett csak 30 támogatója maradt az új CDU-CSU 226 szavazattal így érte el a 256 szavazatos végeredményt. (MTI)

politikus szerint Schmidt bukásában a döntő szerepet az SPD megosztottsága játszotta, ami veszélyeztette az NSZK biztonsági és külpolitikai érdekeit. Az új koalíció — írásos megállapodásának megfelelően — jövő márciusban meg kívánja tartani az idő előtti választást — fejezte be beszédét Barzel.

Az indítvány vitájában Heiner Geissler, a CDU főtitkára az új kormány céljait a következőkben jelölte meg: helyre kell állítani az állampolgárok bizalmát a parlamenti demokráciában, ki kell vezetni az országot a második világháború utáni legsúlyosabb gazdasági válságból, meg kell újítani a szellemi és morális alapokat, és utat kell mutatni az ifjúságnak.

Wolfgang Mischnick, az FDP parlamenti frakciójának elnöke, aki majdnem 13 évig a szociálliberális koalíció elnöke volt, elmondta, hogy a keresztény-liberális koalíció megalkotásának szükségességéről kívánta meggyőzni a szabaddemokrata képviselőket.

Willy Brandt és Herbert Wehner, az SPD, illetve annak parlamenti frakciója elnöke, és szavakkal ítélte el az SPD-kormány elleni akciót. Szavaik szerint a mostani hatalmi és párttaktikák súlyos károkat fog okozni a nyugatnémet polgári demokráciának, s nagyon is kétséges, hogy jövő tavasszal sor kerül-e a megígért választásra.

A több mint ötéves vita legkiéleztettebb pillanatai akkor következtek el, amikor az FDP-frakció balszárnyának nevében Gerhard Rudolf Baum volt belügyminiszter, illetve saját nevében Hildegard Hamm-Brücher volt külügyi államminiszter, aki eredetileg az FDP jobbszárnyához tartozott, a legújabb koalíció elnöke, a hatalomváltás módját és stílusát. Mindketten hivatkoztak az FDP 1980-as választási ígéretére, és az egyetlen helyre megoldásnak vagy az ellenkezőre vonulást, vagy az új választás megtartását neveztek.

Mivel ez a felszólalás hatással lehetett az FDP ingadozó képviselőire, Geissler — másodszor is szót kérve — az alkotmány elleni támadással vádolta Hamm-Brüchert. Az ezt követő rendkívül heves szócsatában újra felszólt Schmidt és Mischnick, valamint Kohl is. A beszéd hatása azonban tükröződött a végeredményben: az eredetileg várt 33 szabaddemokrata képviselő helyett csak 30 támogatója maradt az új CDU-CSU 226 szavazattal így érte el a 256 szavazatos végeredményt. (MTI)

László György, a Minisztertanács elnöke pénteken fogadta Janez Zemljarscot, a Szlovén Szocialista Köztársaság Végrehajtó Tanácsának elnökét. Képfőt: László György üdvözlő a szlovén kormányfőt (MTI-fotó: Soós Lajos felvétele — Telefoto — KS)

Szovjet dokumentum-tervezet a nukleáris kísérletek betiltásáról

Andrej Gromiko szovjet külügyminiszter pénteken Javier Pérez de Cuellarhoz intézett levelében az ENSZ-tagországai elé határozati javaslatként terjesztette a Szovjetunió szerződés-tervezetét „a nukleáris fegyverekkel végzett kísérletek haladéktalan beszüntetéséről és betiltásáról”.

A dokumentum, amelyet ugyancsak pénteken tettek közzé az ENSZ Leszerelési Bizottságában való megvitatás céljából, előírja, hogy a szerződésben részt vevő országok vállaljanak kötelezettséget mindennemű nukleáris fegyverrel végzett kísérleti robbantás betiltására, megakadályozására, és az ilyen robbantásoktól való tartózkodásra minden fennhatóságuk és ellenőrzésük alatt levő szférájában, legyen az a légkörben vagy azon kívül, beleértve a kozmikus térséget is, illetve a víz alatt és a föld alatt.

Fontos pontja a szerződés-tervezetnek az, amely moratóriumot irányoz elő a békés célú nukleáris robbantásokra. Ennek értelmében az aláírók tartózkodnak az ilyen robbantások ösztönzésétől, vagy a kísérletekben való részvételtől, amíg (az államok) nem tisztázzák az ilyen jellegű robbantások végleges rendjét. A nukleáris robbantásokról szóló szerződés hatálya lefedését követően haladéktalanul megkezdődnek a tárgyalások a békés célú robbantások rendjének végleges megállapítása céljából.

Az idej múzeumi és műemléki hónap országos megnyitóját pénteken tartották meg Szombathelyen, s egyidejűleg megnyitották a Savaria Múzeum Tájékat, korok, települések című állandó kiállítást. Korcsog András művelődési államtitkár mondott köszöntőt.

A hatvanas évek elején ezt a hónapot tudatosan kampánynak szántuk múzeumaink és műemlékeink népszerűsítésére — hangzott a beszéd kezdetén. Húsz év elteltével történelmi emlékeink és múzeumaink látogatása mindennapi életünk részévé vált, beépült az oktatásba, a közművelődés vérkeringésébe. Hangsúlyozta, hogy hazánkban a vidéki egyetemi városok és megyeszékhelyek

múzeumai nemcsak egy-egy tudományág megbecsült műhelyeivé lettek, hanem a változatos kulturális és művészeti élet sajátos arcát adó regionális központjaivá is. Gyűjtő, rendszerező és értéktörző munkájuk beilleszkedik a társadalomtudományi kutatásba, a természetismereti tapasztalataik pedig a gazdasági élet számára is használhatóak. A Vas megyei múzeumi szervezet jeles hagyományokra építve, az új, korszerű magyar múzeumi hálózatban is figyelemreméltó helyet vívott ki magának. A Savaria Múzeum új, állandó kiállítása újszerű elgondolással és szép kivitelével méltó helyszínt ad az idej országos múzeumi és műemléki hónap megnyitására.

Az idej múzeumi és műemléki hónap országos megnyitóját pénteken tartották meg Szombathelyen, s egyidejűleg megnyitották a Savaria Múzeum Tájékat, korok, települések című állandó kiállítást. Korcsog András művelődési államtitkár mondott köszöntőt.

A hatvanas évek elején ezt a hónapot tudatosan kampánynak szántuk múzeumaink és műemlékeink népszerűsítésére — hangzott a beszéd kezdetén. Húsz év elteltével történelmi emlékeink és múzeumaink látogatása mindennapi életünk részévé vált, beépült az oktatásba, a közművelődés vérkeringésébe. Hangsúlyozta, hogy hazánkban a vidéki egyetemi városok és megyeszékhelyek

múzeumai nemcsak egy-egy tudományág megbecsült műhelyeivé lettek, hanem a változatos kulturális és művészeti élet sajátos arcát adó regionális központjaivá is. Gyűjtő, rendszerező és értéktörző munkájuk beilleszkedik a társadalomtudományi kutatásba, a természetismereti tapasztalataik pedig a gazdasági élet számára is használhatóak. A Vas megyei múzeumi szervezet jeles hagyományokra építve, az új, korszerű magyar múzeumi hálózatban is figyelemreméltó helyet vívott ki magának. A Savaria Múzeum új, állandó kiállítása újszerű elgondolással és szép kivitelével méltó helyszínt ad az idej országos múzeumi és műemléki hónap megnyitására.

Az idej múzeumi és műemléki hónap országos megnyitóját pénteken tartották meg Szombathelyen, s egyidejűleg megnyitották a Savaria Múzeum Tájékat, korok, települések című állandó kiállítást. Korcsog András művelődési államtitkár mondott köszöntőt.

Blackpooli ígérek

A polgári demokrácia játékszabályai szerint az ellenzékben tett ígérek mindig viszonylagos értékűek, ezért fenntartással kezelendők. Nincs ez másként Nagy-Britanniában sem, ahol az éppen ellenzékben levő Munkáspárt a héten tartotta idei országos kongresszusát. A blackpooli tanácskozást mégis rendkívüli figyelem övezte otthon és külföldön egyaránt. Lassan, de biztosan kopik ugyanis a konzervatív kormánynak a falklandi válság ürügyén kialakított nimbusza. Szélesedőben van viszont az elégedetlenség a gazdasági helyzet, a fokozódó létbizonytalanság miatt.

Blackpoolban kétségkívül vonzó programot kínáltak. Az egyik határozat a csaknem négymillió (14 százalékos) munkanélküliségi felszámolását jelölte meg a következő munkáspárti kormány fő feladatául az állami beavatkozás és tervezés bővítésével. A Labour-párt sikraszállt a toryk szakszervezetellenes törvények eltörléséért. Látványosan elítélte a jelenlegi kormány politikáját a kongresszuson egyébként megerősödött Michael Foot pártvezér, aki a „thatcherizmus” halálra fenyegetésnek minősítette Nagy-Britanniára nézve.

Európa többi országából nézve azonban a „thatcherizmus” többet jelent a brit bel- és gazdaságpolitikában végbement változásoknál. Külföldön számon tartják azt is, hogy London az USA talán legújabb NATO-szövetségesevé vált — a transzeurópai gázvezeték ügyében támadt vitától eltekintve. Brit földre is szálltak az amerikaiak a szárnyszerűkétől, s a következő években az USA hadiiparának hozzájárulásával kívánják korszerűsíteni az önálló brit atomtörőt. Blackpoolban azonban határozatlan mondták ki: munkáspárti kormány hatalomra kerülése esetén egyoldalúan és feltétel nélkül felszámolják Nagy-Britannia nukleáris fegyverzetét, s megszüntetik a brit területen levő amerikai támaszpontokat.

E program értékeit kár volna kétségbe vonni. Figyelmeztető jel viszont, hogy maga Foot a jövőt illetően már visszafogottabban fogalmazott. A pártvezér — középutas programot adva — kerülte a konkrét részleteket, pedig még messze van az az idő, amikor a Munkáspárttól a választási ígérek megtartását kérhetik majd számon. Addig a polgári demokrácia játékszabályai szerint mindenért a kormányzó párt felel.

Kürti Gábor

Basir Gemajel adott parancsot?

WASHINGTON, (UPI) — Basir Gemajel, a falangista fegyveres parancsnok és megválasztott libanoni elnök tervezte meg a bejáratú palesztin menekültábrók elleni támadást — közölte a Washington Post. Az amerikai lap vezércikkében azt írja, hogy az azóta meggyilkolt Basir Gemajel nem kifejezetten vérfürdőre adott parancsot, „csak” tisztogatásra és a palesztinok megfélemlítésére, azzal a céllal, hogy Libanonból való menekültségre kényszerítsék őket. Hangsúlyozza, hogy a hivatalos libanoni vizsgálattól semmi érdembeli részletet nem lehet várni, mivel azt a falangista fegyveres szervezet titkosszolgálatának vezetője irányítja, ugyanaz az ember, aki a tömeggyilkosságokat vezényelte.

A lap azt is feltárja, hogy Saron izraeli hadügyminiszter számított a vérfürdő lehetőségére, amikor parancsot adott a falangista fegyveresek beengedésére a bejáratú palesztin menekültábrókba. A lap értesülése szerint a megszállás lehetőségét Saron és több izraeli katonai vezető tanácskozásán megvitatták még a fegyveresek beengedése előtt.

JERUZSÁLEM, (AP) — Felmentették tisztességből az izraeli ezredes, aki az izraeli hadseregnek a libanoni palesztin menekültek kérdésével foglalkozó bizottságát vezette. Tartalékállományba helyezését azzal indokolták, hogy fegyelmi vétségeket követett el. Az ezredes ugyanis aggodalmának adott hangot a libanoni menekültek sorsával kapcsolatban, és izraeli újságokban arról írt cikket, hogy egyes izraeli katonák brutálisan lépnek fel a dél-libanoni palesztin lakossággal szemben. Az ezredes megírta, hogy olyan utasítást kapott az illetékes minisztertől, amelynek értelmében a menekülteknek Libanonból Szíriába való átköltözésük kell „elősegítenie”.

A lap azt is feltárja, hogy Saron izraeli hadügyminiszter számított a vérfürdő lehetőségére, amikor parancsot adott a falangista fegyveresek beengedésére a bejáratú palesztin menekültábrókba. A lap értesülése szerint a megszállás lehetőségét Saron és több izraeli katonai vezető tanácskozásán megvitatták még a fegyveresek beengedése előtt.

A lengyel parlament elé kerül az új szakszervezeti törvény tervezete

VARSO (MTI) — A lengyel parlament két illetékes állandó bizottsága elfogadta a szakszervezetekről szóló törvény tervezetét, amelyet ezután a szejm ülése elé terjesztenek majd. A dokumentum állást foglal a szakszervezeti mozgalom független, öngazgató jellege mellett, olyan értelemben, ahogyan azt az 1980. nyári végi megállapodások rögzítették. A jövőben a szakszervezeteknek a

Lengyel Népköztársaság alkotmányával és törvényeivel összhangban kell működniük. A szakszervezetek tevékenységének alapvető célját a törvénytervezet abban rögzíti, hogy a munkahelyi vezetés szemben képviselők, illetve vezetésvezető tagjai érdekeit, különösen olyan területeken, mint a munkakörülmények, a bér- és nyugdíjviszonyok, valamint a szociális és létfeltételek.

A pártoktatásban tevékenykedő propagandisták (az alapfokú képzésű és a képzés nélküli, valamint a tömegtanfolyamok vezetői) és a párt politikai vitakörének vezetői részére rendezett továbbképzést csütörtökön délután Debrecenben a Kossuth Lajos Tudományegyetem aulájában a Debrecen városi pártbizottság. A továbbképzésen dr. Kemény László kandidátus, az MSZMP Központi Bizottságának munkatársa tartott tájékoztató agitációs és propagandamunkánk időszerű kérdéseiről.

Szeptember 30-án egy napos látogatást tett a Kossuth Lajos Tudományegyetemen dr. Günter Heidorn, a Német Demokratikus Köztársaság felső- és szakoktatási miniszterhelyettese. A vendéget és a kísérőben érkezett német és magyar művelődési miniszteriumi szakembereket dr. Csikai Gyula rektor és az egyetem vezetői fogadták. A vendégek megtekintették az Egyetemi Könyvtárt, a kémiai épületet, a botanikus kertet, majd rövid városnézésen vettek részt.

Pénteken a Ferihegyi repülőtérrel elutazott az ausztráliai parlamenti küldöttség, amely Ian Louis Robinsonnak, a parlamenti bizottságok elnökhelyettesének vezetésével, a magyar országgyűlés meghívására hivatalos látogatáson tartózkodott hazánkban.

A falu

Bihać

Amikor a végre megjött, tember végi zivatarban Bihać közeledünk, még úgy tűnnek találokunk. Aztán kiderül, meg az is, hogy a látvány ellenére Bihać nagyajomnak maga délelőtti élete. Járókel az utcákon dolgait félre igye mellé húzóva, ha egy-egy resztülsgáld a falun.

A településközpontban, a getve gyerekek szaladnak be csengő parancsszavára. Az „(mint a debreceni, csak „csonkatornyú” templom órápélysen kilencet üt, amikor bizottság aajtán kopogtatásági titkár szobájában meg — Sorra tekintétek át, mi szobában milyen a munkastilla, szer, és azt rögzítétek — Albert, a községi pártbiztos Valamenyi bizottsági tagja és rossi tapasztalata bősége.

— Mi pedig míg Gazdag J. munkabizottság vezetője jevalókat, szempontokat, egy falon függő öles rend. Taggyűlések, politikai esem sorakoznak a rubrikákban, az ülés is, amelynek felada megbeszélik a jelenlevők. — Úgy látszik, Bihać nagyajom menetrendje van a közéletnek.

Aktiválja az e

— A hely és az idő pontok közöttben készítettük a rendőly nem lehet ütközés, és lehet, hogy mikor milyen es. Nekem is a szemem előtt tárová kell mennem, s mily esemény az, amelyikre be k mint az egyetlen függőentnak a községi pártbizottság pártbizottsági titkár, amúiment folytatott megbeszélésében pártbizottsági ülésen, nunk a községben levő hémunkastilust, munkamódsz a törekvésünk, hogy minél nyerjünk információt, a pártbizottságunk hozza az anytaluk, hogy ez a módszer esja az embereket, másrészt lünk így a valósághoz, nyilben beszélnék a problémák. — Bihać nagyajomban, úgy olajozottság a jó szerveztámaszkodás, azt mondhat demokratizmus adja.

A település pártéletének bizottság, a pártbizottság kizugárzó hatása van az pártrendezvények tartalmolja a falu közéletét. M tudnak a település tömegst al az emberek is kapcsoló paszlatokat a községi pály fogalmazza meg:

— Ha értékes, hasznos akkor az emberek részt a politikai alakításában, akt utóbbi négy-öt évben évenber jön el politikai rendezgyűlésre. De véleményem isdig azt hiszem, az a nyitjel foglalkozunk, amik éreket. Nem minden falugyűlésegyébként a községfejlesztés érdeklis az embereket, lélesen példáj a háztáji és gokkal kapcsolatos dolgok.

Társadalmi

Az évente egyszer meg és mellett a település kó vannak a népfrontbizotts KISZ-bizottságban, a tan mert nem szabad elfelej közéletben a tanács, s a t pát sem.

Persze szép az, hogy a frontbizottsági tagok, párt fiatalok szervezik a közös lu közösségének anyagi in Bihać nagyajomban is sok idy, s még sok minden lesz szükség a manapság, állami pénzek kiegészít szobbe és áshoz, lapát befegyverző sportöltöz utá mér azt fontolgatják, m bántaniak módszerehez ha egyesítve egy közégi rav ami bizony régi hiány Bih Szóval kellene ezek, nek a helyi közélet ren

Magyar-afganisztáni kapcsolatok

Afganisztán függetlenségét 1919-ben kiáltották ki. A korábban angol érdekszférába tartozó ország szuverenitását — a fiatal szovjetállam diplomáciai és politikai támogatása révén — Nagy-Britanniával is sikerült elismertetni. A harmincas évektől az ország belpolitikáját burzsoá reformtörökvések jellemezték, külpolitikáját pedig a pozitív semlegesség. Afganisztán nem vett részt a második világháborúban.

A monarchiát 1973-ban a haladó erők és a katonaság támogatásával Mohamed Daud döntötte meg, kikiáltva a köztársaságot. Daud alapvető gazdasági, társadalmi változásokat, forradalmi átalakulást ígért, mindezek megvalósításával azonban adós maradt. Miután a hadsereg támogatását is elvesztette, 1978. áprilisában az Afganisztáni Népi Demokratikus Párt vezetésével megdöntötték hatalmát, létrejött az Afganisztáni Demokratikus Köztársaság. A vezetés radikális változásokba fogott, de programja nem számolt

az ország társadalmi, gazdasági körülményeivel. Sülyosbította a helyzetet, hogy megbombolták a forradalmat irányító párt egysége, az áprilisi fordulatban részt vett több haladó politikust eltávolították a közvetlen irányításból.

1979. szeptemberében Hafizullah Amin átvette a hatalmat, és a belső feszültségek diktatórikus eszközökkel próbált úrrá lenni, nem kímélve a párt tagjait sem. Ezzel megtört a forradalom lendülete, meggyengült a párt és a tömegek kapcsolata. 1979. december 27-én az ország irányítását Babrak Karmal vezetésével a párt lenini alapokon álló, realista politikát folytató része ragadta magához, amely az ország forradalmi vívmányainak és függetlenségének megvédése érdekében segítségért fordult a Szovjetunióhoz. A szovjet kormány az 1978-as kétoldalú egyezmény alapján teljesítette a kérést, és az országba szovjet csapategységek vonultak be.

Afganisztán népe napjainkban — az Afganisztáni

Népi Demokratikus Párt vezetésével — az ellenforradalmi bandák ismétlődő támadásai közepette az ország belső rendjének megszilárdítását, a társadalmi-gazdasági felemelkedés megvalósítását, a kizsákmányolástól mentes társadalom felépítését tartja legfőbb céljának.

Bár a magyar-afganisztáni államközi kapcsolatok története 1956-ra nyúlik vissza (a két ország ekkor vette fel a diplomáciai kapcsolatokat), a kétoldalú kontaktusok csak a hetvenes évek végén váltak rendszeressé. Losonczy Pál, az Elnöki Tanács elnöke 1977-ben hivatalos látogatást tett Kabulban. Az 1978-as forradalom új alapokra helyezte a két ország kapcsolatát. Az Afganisztáni Demokratikus Köztársaság Magyarországot az elsőként ismertte el, s ezután került sor 1978-ban Kabulban, majd két év múlva Budapesten nagykövetségek létesítésére. 1979. december 29-én, a forradalom második szakaszának kezdetekor a magyar párt- és állami vezetők táviratban üdvözölték Babrak Karmalt, majd 1980. január 10-én hazánk kormánynyilatkozatban biztosította szolidaritását és támogatását az

afganisztáni nép forradalmi ügyét.

A magyar külpolitika azóta is arra törekszik, hogy elősegítse az Afganisztán körül kialakult helyzet rendezését, az Afganisztáni Demokratikus Köztársaság 1981. augusztusában közzétett kormánynyilatkozata, valamint az e kérdéssel foglalkozó szovjet javaslatok szellemében. Hazánk az Afganisztánban zajló forradalmi folyamat megerősödését elsősorban a két ország közötti sokoldalú együttműködés fejlesztésével támogatja.

Az anyagi lehetőségekhez mérten társadalmunk segítségével is támogatja az afganisztáni konszolidációs folyamatot; a Magyar Szolidaritási Bizottság évente küld segélyszállítmányokat.

A magyar-afganisztáni kapcsolatok alapját az 1974-ben aláírt kereskedelmi megállapodás képezi, amely rögzíti a legnagyobb kedvezmény elvét.

Babrak Karmal közelgő látogatása, amely a magyar és az új, legfelsőbb szintű afganisztáni vezetés első közvetlen kapcsolatát jelent, lehetőséget teremt a két párt és állam együttműködésének elmélyítésére, a további közös feladatok kijelölésére.

A falu közéleté

Biharnagybajom

Amikor a végre megjött esőben, szeptember végi zivatarban Biharnagybajom felé közeledünk, még úgy tűnik, egy lélekkel sem találkozunk. Aztán kiderül... Az idő is, meg az is, hogy a látszatmozdulatlanlanság ellenére Biharnagybajomnak is megvan a maga délelőtti élete. Járókelők jelennek meg az utcákon dolgok felé igyekezvén a fal mellé húzóda, ha egy-egy teherkocsi keresztülzárja a falon.

A településközpontban, a tócsákat kerülgetve gyerekek szaladnak be az iskolába a csengő parancsszavára. Az áttellenben levő (mint a debreceni, csak már megújult) „csónakatornyú” templom órája pedig ünneplésen kilencet üt, amikor a községi pártbizottság ajtaján kopogtatunk. A pártbizottsági titkár szobájában megbeszélés folyik:

— Sorra tekintésük át, melyik alapszervezetben milyen a munkastilus, a munkamódszer, és azt rögzítsék — mondja Szőlősi Albert, a községi pártbizottság titkára. — Valamennyi bizottsági tagnak van erről jó és rossz tapasztalata bőségesen...

Mi pedig míg Gazdag Jenő, a pártépítési munkabizottság vezetője jegyzeteli a tennivalókat, szempontokat, egy pillantást vetünk a falon függő öles rendezvénynaplára. Taggyűlések, politikai események, vb-ülések sorakoznak a rubrikákban, többek között az az ülés is, amelynek feladatait most éppen megbeszéljük a jelenlevők.

Úgy látszik, Biharnagybajomban pontos menetrendje van a közéletnek.

RENDEZVÉNYEK

Dátum	Időpont	Téma
1982. szeptember 15.	18.00	Taggyűlés
1982. szeptember 22.	19.00	Polgári értekezlet
1982. október 3.	18.00	Vb-ülés
1982. október 10.	19.00	Polgári értekezlet
1982. október 17.	18.00	Taggyűlés
1982. október 24.	19.00	Polgári értekezlet
1982. november 7.	18.00	Vb-ülés
1982. november 14.	19.00	Polgári értekezlet
1982. november 21.	18.00	Taggyűlés
1982. november 28.	19.00	Polgári értekezlet
1982. december 5.	18.00	Vb-ülés
1982. december 12.	19.00	Polgári értekezlet
1982. december 19.	18.00	Taggyűlés
1982. december 26.	19.00	Polgári értekezlet
1983. január 2.	18.00	Vb-ülés
1983. január 9.	19.00	Polgári értekezlet
1983. január 16.	18.00	Taggyűlés
1983. január 23.	19.00	Polgári értekezlet
1983. január 30.	18.00	Vb-ülés
1983. február 6.	19.00	Polgári értekezlet
1983. február 13.	18.00	Taggyűlés
1983. február 20.	19.00	Polgári értekezlet
1983. február 27.	18.00	Vb-ülés
1983. március 6.	19.00	Polgári értekezlet
1983. március 13.	18.00	Taggyűlés
1983. március 20.	19.00	Polgári értekezlet
1983. március 27.	18.00	Vb-ülés
1983. április 3.	19.00	Polgári értekezlet
1983. április 10.	18.00	Taggyűlés
1983. április 17.	19.00	Polgári értekezlet
1983. április 24.	18.00	Vb-ülés
1983. május 1.	19.00	Polgári értekezlet
1983. május 8.	18.00	Taggyűlés
1983. május 15.	19.00	Polgári értekezlet
1983. május 22.	18.00	Vb-ülés
1983. május 29.	19.00	Polgári értekezlet
1983. június 5.	18.00	Taggyűlés
1983. június 12.	19.00	Polgári értekezlet
1983. június 19.	18.00	Vb-ülés
1983. június 26.	19.00	Polgári értekezlet
1983. július 3.	18.00	Taggyűlés
1983. július 10.	19.00	Polgári értekezlet
1983. július 17.	18.00	Vb-ülés
1983. július 24.	19.00	Polgári értekezlet
1983. július 31.	18.00	Taggyűlés
1983. augusztus 7.	19.00	Polgári értekezlet
1983. augusztus 14.	18.00	Vb-ülés
1983. augusztus 21.	19.00	Polgári értekezlet
1983. augusztus 28.	18.00	Taggyűlés
1983. szeptember 4.	19.00	Polgári értekezlet
1983. szeptember 11.	18.00	Vb-ülés
1983. szeptember 18.	19.00	Polgári értekezlet
1983. szeptember 25.	18.00	Taggyűlés
1983. október 2.	19.00	Polgári értekezlet
1983. október 9.	18.00	Vb-ülés
1983. október 16.	19.00	Polgári értekezlet
1983. október 23.	18.00	Taggyűlés
1983. október 30.	19.00	Polgári értekezlet
1983. november 6.	18.00	Vb-ülés
1983. november 13.	19.00	Polgári értekezlet
1983. november 20.	18.00	Taggyűlés
1983. november 27.	19.00	Polgári értekezlet
1983. december 4.	18.00	Vb-ülés
1983. december 11.	19.00	Polgári értekezlet
1983. december 18.	18.00	Taggyűlés
1983. december 25.	19.00	Polgári értekezlet
1984. január 1.	18.00	Vb-ülés
1984. január 8.	19.00	Polgári értekezlet
1984. január 15.	18.00	Taggyűlés
1984. január 22.	19.00	Polgári értekezlet
1984. január 29.	18.00	Vb-ülés
1984. február 5.	19.00	Polgári értekezlet
1984. február 12.	18.00	Taggyűlés
1984. február 19.	19.00	Polgári értekezlet
1984. február 26.	18.00	Vb-ülés
1984. március 5.	19.00	Polgári értekezlet
1984. március 12.	18.00	Taggyűlés
1984. március 19.	19.00	Polgári értekezlet
1984. március 26.	18.00	Vb-ülés
1984. április 2.	19.00	Polgári értekezlet
1984. április 9.	18.00	Taggyűlés
1984. április 16.	19.00	Polgári értekezlet
1984. április 23.	18.00	Vb-ülés
1984. április 30.	19.00	Polgári értekezlet
1984. május 7.	18.00	Taggyűlés
1984. május 14.	19.00	Polgári értekezlet
1984. május 21.	18.00	Vb-ülés
1984. május 28.	19.00	Polgári értekezlet
1984. június 4.	18.00	Taggyűlés
1984. június 11.	19.00	Polgári értekezlet
1984. június 18.	18.00	Vb-ülés
1984. június 25.	19.00	Polgári értekezlet
1984. július 2.	18.00	Taggyűlés
1984. július 9.	19.00	Polgári értekezlet
1984. július 16.	18.00	Vb-ülés
1984. július 23.	19.00	Polgári értekezlet
1984. július 30.	18.00	Taggyűlés
1984. augusztus 6.	19.00	Polgári értekezlet
1984. augusztus 13.	18.00	Vb-ülés
1984. augusztus 20.	19.00	Polgári értekezlet
1984. augusztus 27.	18.00	Taggyűlés
1984. szeptember 3.	19.00	Polgári értekezlet
1984. szeptember 10.	18.00	Vb-ülés
1984. szeptember 17.	19.00	Polgári értekezlet
1984. szeptember 24.	18.00	Taggyűlés
1984. október 1.	19.00	Polgári értekezlet
1984. október 8.	18.00	Vb-ülés
1984. október 15.	19.00	Polgári értekezlet
1984. október 22.	18.00	Taggyűlés
1984. október 29.	19.00	Polgári értekezlet
1984. november 5.	18.00	Vb-ülés
1984. november 12.	19.00	Polgári értekezlet
1984. november 19.	18.00	Taggyűlés
1984. november 26.	19.00	Polgári értekezlet
1984. december 3.	18.00	Vb-ülés
1984. december 10.	19.00	Polgári értekezlet
1984. december 17.	18.00	Taggyűlés
1984. december 24.	19.00	Polgári értekezlet
1985. január 7.	18.00	Vb-ülés
1985. január 14.	19.00	Polgári értekezlet
1985. január 21.	18.00	Taggyűlés
1985. január 28.	19.00	Polgári értekezlet
1985. február 4.	18.00	Vb-ülés
1985. február 11.	19.00	Polgári értekezlet
1985. február 18.	18.00	Taggyűlés
1985. február 25.	19.00	Polgári értekezlet
1985. március 4.	18.00	Vb-ülés
1985. március 11.	19.00	Polgári értekezlet
1985. március 18.	18.00	Taggyűlés
1985. március 25.	19.00	Polgári értekezlet
1985. április 1.	18.00	Vb-ülés
1985. április 8.	19.00	Polgári értekezlet
1985. április 15.	18.00	Taggyűlés
1985. április 22.	19.00	Polgári értekezlet
1985. április 29.	18.00	Vb-ülés
1985. május 6.	19.00	Polgári értekezlet
1985. május 13.	18.00	Taggyűlés
1985. május 20.	19.00	Polgári értekezlet
1985. május 27.	18.00	Vb-ülés
1985. június 3.	19.00	Polgári értekezlet
1985. június 10.	18.00	Taggyűlés
1985. június 17.	19.00	Polgári értekezlet
1985. június 24.	18.00	Vb-ülés
1985. június 30.	19.00	Polgári értekezlet
1985. július 7.	18.00	Taggyűlés
1985. július 14.	19.00	Polgári értekezlet
1985. július 21.	18.00	Vb-ülés
1985. július 28.	19.00	Polgári értekezlet
1985. augusztus 4.	18.00	Taggyűlés
1985. augusztus 11.	19.00	Polgári értekezlet
1985. augusztus 18.	18.00	Vb-ülés
1985. augusztus 25.	19.00	Polgári értekezlet
1985. szeptember 1.	18.00	Taggyűlés
1985. szeptember 8.	19.00	Polgári értekezlet
1985. szeptember 15.	18.00	Vb-ülés
1985. szeptember 22.	19.00	Polgári értekezlet
1985. szeptember 29.	18.00	Taggyűlés
1985. október 6.	19.00	Polgári értekezlet
1985. október 13.	18.00	Vb-ülés
1985. október 20.	19.00	Polgári értekezlet
1985. október 27.	18.00	Taggyűlés
1985. november 3.	19.00	Polgári értekezlet
1985. november 10.	18.00	Vb-ülés
1985. november 17.	19.00	Polgári értekezlet
1985. november 24.	18.00	Taggyűlés
1985. december 1.	19.00	Polgári értekezlet
1985. december 8.	18.00	Vb-ülés
1985. december 15.	19.00	Polgári értekezlet
1985. december 22.	18.00	Taggyűlés
1986. január 5.	19.00	Polgári értekezlet
1986. január 12.	18.00	Vb-ülés
1986. január 19.	19.00	Polgári értekezlet
1986. január 26.	18.00	Taggyűlés
1986. február 2.	19.00	Polgári értekezlet
1986. február 9.	18.00	Vb-ülés
1986. február 16.	19.00	Polgári értekezlet
1986. február 23.	18.00	Taggyűlés
1986. február 30.	19.00	Polgári értekezlet
1986. március 7.	18.00	Vb-ülés
1986. március 14.	19.00	Polgári értekezlet
1986. március 21.	18.00	Taggyűlés
1986. március 28.	19.00	Polgári értekezlet
1986. április 4.	18.00	Vb-ülés
1986. április 11.	19.00	Polgári értekezlet
1986. április 18.	18.00	Taggyűlés
1986. április 25.	19.00	Polgári értekezlet
1986. május 2.	18.00	Vb-ülés
1986. május 9.	19.00	Polgári értekezlet
1986. május 16.	18.00	Taggyűlés
1986. május 23.	19.00	Polgári értekezlet
1986. május 30.	18.00	Vb-ülés
1986. június 6.	19.00	Polgári értekezlet
1986. június 13.	18.00	Taggyűlés
1986. június 20.	19.00	Polgári értekezlet
1986. június 27.	18.00	Vb-ülés
1986. július 4.	19.00	Polgári értekezlet
1986. július 11.	18.00	Taggyűlés
1986. július 18.	19.00	Polgári értekezlet
1986. július 25.	18.00	Vb-ülés
1986. július 31.	19.00	Polgári értekezlet
1986. augusztus 7.	18.00	Taggyűlés
1986. augusztus 14.	19.00	Polgári értekezlet
1986. augusztus 21.	18.00	Vb-ülés
1986. augusztus 28.	19.00	Polgári értekezlet
1986. szeptember 4.	18.00	Taggyűlés
1986. szeptember 11.	19.00	Polgári értekezlet
1986. szeptember 18.	18.00	Vb-ülés
1986. szeptember 25.	19.00	Polgári értekezlet
1986. október 2.	18.00	Taggyűlés
1986. október 9.	19.00	Polgári értekezlet
1986. október 16.	18.00	Vb-ülés
1986. október 23.	19.00	Polgári értekezlet
1986. október 30.	18.00	Taggyűlés
1986. november 6.	19.00	Polgári értekezlet
1986. november 13.	18.00	Vb-ülés
1986. november 20.	19.00	Polgári értekezlet
1986. november 27.	18.00	Taggyűlés
1986. december 4.	19.00	Polgári értekezlet
1986. december 11.	18.00	Vb-ülés
1986. december 18.	19.00	Polgári értekezlet
1986. december 25.	18.00	Taggyűlés
1987. január 1.	19.00	Polgári értekezlet
1987. január 8.	18.00	Vb-ülés
1987. január 15.	19.00	Polgári értekezlet
1987. január 22.	18.00	Taggyűlés
1987. január 29.	19.00	Polgári értekezlet
1987. február 5.	18.00	Vb-ülés
1987. február 12.	19.00	Polgári értekezlet
1987. február 19.	18.00	Taggyűlés
1987. február 26.	19.00	Polgári értekezlet
1987. március 5.	18.00	Vb-ülés
1987. március 12.	19.00	Polgári értekezlet
1987. március 19.	18.00	Taggyűlés
1987. március 26.	19.00	Polgári értekezlet
1987. április 2.	18.00	Vb-ülés
1987. április 9.	19.00	Polgári értekezlet
1987. április 16.	18.00	Taggyűlés
1987. április 23.	19.00	Polgári értekezlet
1987. április 30.	18.00	Vb-ülés
1987. május 7.	19.00	Polgári értekezlet
1987. május 14.	18.00	Taggyűlés
1987. május 21.	19.00	Polgári értekezlet
1987. május 28.	18.00	Vb-ülés
1987. június 4.	19.00	Polgári értekezlet
1987. június 11.	18.00	Taggyűlés
1987. június 18.	19.00	Polgári értekezlet
1987. június 25.	18.00	Vb-ülés
1987. július 2.	19.00	Polgári értekezlet
1987. július 9.	18.00	Taggyűlés
1987. július 16.	19.00	Polgári értekezlet
1987. július 23.	18.00	Vb-ülés
1987. július 30.	19.00	Polgári értekezlet
1987. augusztus 6.	18.00	Taggyűlés

Minden olvasó — legyen az a településfejlesztésben szakember vagy laikus — tisztában van azzal a játékszabállyal, hogy a települések rendezési terveinek folyamatában már a készítés előrehaladottabb fázisaiban is számos egyeztetés, közvélemény-kutatás, konzultáció, alpanyag-ismertetés mozzanata zajlik le. A rendezési terv készítésének szükségességfelmérésétől, hiányának vagy korszerűtlenségének észlelésétől egy új terv hatályba léptetéséig nagyon hosszú az út.

A tervkészítés további lépéseinek elősegítése érdekében — a *Palotás Lajos* vezette tervezőkollektíva ismertető előadás-sorozata, *Radnai Pál* városi főépítész cikksorozata után — hivatkozva a játékszabályokra és a Hajdú-bihari Napló augusztus 14-i e témával foglalkozó felhívására — most rajtunk a sor. Nyilvánítsunk véleményt. Kérdezzünk, ha kell vitatkozzunk, mondjuk el meglátásainkat, adjuk közre ha van „valamink”, ugyanis a készülő terv a mi tervünk lesz.

A DTART és a megye

A megye és annak települései számos átfogó közép- és hosszú távú tervet, tervkonceptiókat elhatározásain keresztül, azok végrehajtásával fejlődnek. A regionális célkitűzések is, maga a megvalósítás is — azok helye, időbeni sorolása, a szükséglet, a kereslet, az ellátottság, a megvalósított létesítmények száma, bekerülési költsége, finanszírozásának módja — az átfogó tervek generál szempontú fejlesztési előírásaival kerülnek döntés-előkészítésre, megvalósításra és többek között ellenőrzésre is. Ilyen átfogó terv a megye korszerűsített településhálózat-fejlesztési terve, a városok és a két városiasodó nagyközség (Püspökladány, Balmazújváros) II. 15 éves lakásépítési programja, vagy például a termálvízre alapozott üdülés és idegenforgalom távlati fejlesztési koncepciója, és sok más specifikus irány-meghatározás, lehetőségfeltárás, tanulmány, amelyek közvetlenül vagy áttételeken keresztül a megye fejlődésének prognosztizált adatbankjai.

A DTART kiemelkedő jelentősége az elsődleges célon túl — Debrecen megyei város és a közvetlen közelségében elhelyezkedő agglomerációs települések összehangolt fejlesztése, gazdasági, technikai stb. munkamegosztásának szervezése — egy hatékony tartalommal rendelkező, amely azt teszi lehetővé, hogy megyénk településeinek közel fele a szerepkörök és a települések közötti vonások tekintetében azonos szempontok szerinti vizsgálat alá esett. Berettyóújfalui ART-je többek között foglalkozott Derecske, Földes, Komádi, Biharkeresztes, míg Püspökladány ART-je mélységében felölelte Nádudvar, Sárrétudvari és Kaba települések összehangolt fejlesztésének gyakorlati kérdéseit tervreceptúrák megfogalmazásával.

Az eddig elkészült Berettyóújfalui, Püspökladány és a most készülő Debrecen póslu településcsoport triász (itt tudatosan elhanyagolva a Hajdúböszörmény, Hajdúszoboszló, Hajdúnánás és Balmazújváros irányú kölcsönhatásokat) tervekben és koncepciókban a feladatmegfogalmazásainkat határozottá tesszük. Természetesen a jószándékú lokalpatriotizmus a legkisebb település módszertanából sem lett a nagyobb települések által megcsorbillatva, de igen is — ha most a megyehatáron belül maradunk — az elsődleges a regionális érdek, az együttműködés, a munkamegosztás, a vágyakban és a tényleges feladatlebonthatóságban a közös nyelven beszélés. A kiemelkedő szakmai értékű DTART koncepcióval a megye közös nyelvzetének szótára gyarapodott.

(Az eddigi térszerkezet-orientált ART-ek kapcsolataira a tematikus településhálózati vázlat utal; lásd az ábrát.)

A DTART koncepciójának margójára

A tervkonceptió és cikksorozat, úgy érzem, néhány teljesen logikus irányítottságot, megállapítást avagy tárgyalási témakört kelő sarkítással — a közérthetőség érdekében — nem tett a helyére. Minden bennük volt, aminek lennie kellett. Az egészről summázottan az derül ki, hogy településcsoport ide vagy oda, a fontosságokat illetően első Debrecen, aztán ismét Debrecen, még mindig Debrecen, majd egy nagy hézag következik, utána valahol a sor végén (a sorok között konkrétan megemlítve vagy csak utalva rá) jön mondjuk Hajdúböszözló.

Az egész koncepció éppen azzal foglalkozik, hogy a településcsoport harmonikus, egymást kiegészítő fejlesztésének főbb alapadatait feltárja, a lehetséges és szükséges — előrelépést segítő — eszközök tárházát jelen és jövőbeni érdek szerint eloszta. Természetesen nagy hangsúlyt kell adni az országos kapcsolatoknak, a megyén belüli térszerkezeti adottságoknak, de elől az a látásmód elemelendő, hogy több szó esik az országról, a megyéről, de még Hajdúböszözló, Hajdúböszörmény városokról, vagy Balmazújváros nagyközségről is, mint a tervezési területbe eső és feldolgozandó Ebes, Hajdúsámson, Sáránd, Mikepércs és Hajdúböszözló települések további sorsáról. Nem pártosság motiválja a rangsorolást, avagy az értékelés terjedelmességét, hanem objektív adottságok. Mert mikre is kell gondolni?

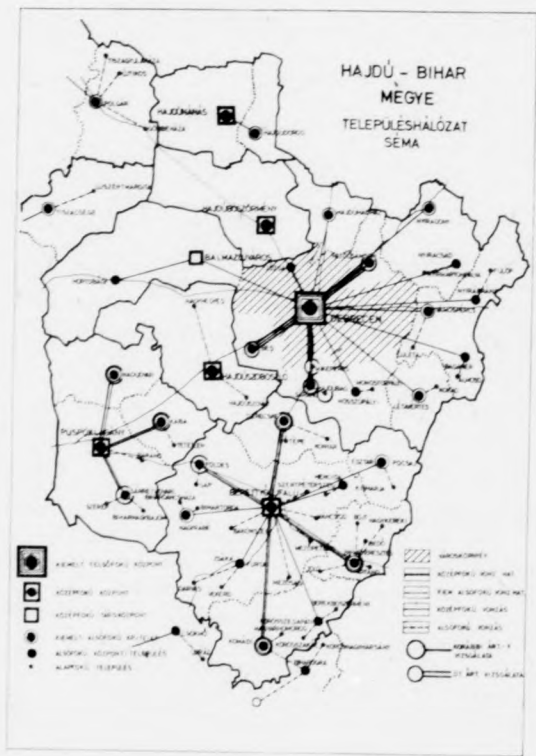
1. Debrecen térségének településszerkezetében és -rendszerében vitathatatlan, hogy a megyei város integrátor, övé a domináns szerep.

2. Az anyagi javak termelésében, elosztásában, a mennyiségi és minőségi fontosságokat is figyelembe véve a térségben belüli gesztorság hatásirányai elsődlegesen a többi város, vagy jelentősebben fejlődő többi megyei település felé mutatnak.

ESZMECSERE A VÁROSÉPÍTÉSI KONCEPCIÓRÓL

Ne a környezetet, az ember szelektáljon!

lázások számának, valamint hatásának csökkentésével.

A cikksorozat nyomán megjelent hozzászólások ellenére valahogy az tapasztalható, hogy a településfejlesztésben érintett szervek, szakági tevékenységet folytató emberek nem kapcsolódnak olyan vehemenciával az értékelések, véleménynyilvánítások lehetőségéhez és kötelezettségéhez, mint az elvárható volna. Az építés, településrendezés, városplánika társudományainak passzív rezisztenciája helytelen. Igaz, a tervkészítést megelőző fázisokban számos hatóság és intézmény már közreműködött, de a KÖJAL-on, az OKTH-n, a TIVIZIG-en, a FEFAG-on stb. túl nélkülözhetetlen a közigazdászok, politikusok, alkotóművészek, pszichológusok, szociológusok, szabad időt programozók, városüzemeltetéssel foglalkozók és más résztvevőkkel foglalkozók alkotó bevonása. A településrendezés és -fejlesztés papírra vetése túlnyomó többségében tervezői munka, többek között erőteljes tanácsai (különféle ágazatok államigazgatási képviselői) együttdolgozással, de mint jelentős regionális — ösztársadalmunkat érintő és azt meghatározó — fejlesztési terv igazán használhatóvá, a hosszú és nagy távban egyaránt aktuálissá csak csapatmunkával készíthető.

Az életmód mérése

Napjainkban is egyértelműen hiány a város-lakó emberek életmódjával kapcsolatos mérésekre való támaszkodás. Miért lenne az fantazmagória, ha az alkotó társadalom építői egy-egy új környezet megalkotásánál, tervmódosításánál — az elvégzett vizsgálatok és következtetések után — a mérhető-letre is kidolgoznák a „normatív” adatokat? Ha mérnek a lakás és a természetes környezet elszigeteltségét, az átépítéskor az eredeti bioszféra megbontását, a formai kialakítások szépségbeni értékét, a létesítmények funkcionáltságát, az ökológiai egyensúly alakulását, a város-lakó környezeti ártalmak miatti károsodását.

Az életmód mérhető torzulásaira gondolok, amikor feltételezem, hogy a jó, a kedvező elviselésére minden bizonnyal nincs felső határ, de abban igenis tenni kell valamit, sőt sokat, hogy a kedvezőtlen szélsőség tartalmú és hatású jelenségek mérését végezzük el. Az érintett társudományok állapítsák meg azon határokat, amelyeket át- lépni, nem figyelembe venni — a társadalom és annak minden egyede számára tabu.

Lakóterület-fejlesztés, lakásépítés, lakás-gazdálkodás terén a koncepcióból tudjuk, hogy 1980-ban a lakóterületre számított bruttó lakásűrűség 78,4 fő/hektár, a lakásűrűség 25,1 lakás/hektár, 1995-ben a lakásűrűség 80,9 fő/hektár, lakásűrűség 31,5 lakás/hektár, míg 2010-ben a lakásűrűség 75,2 fő/hektár, a lakásűrűség 31,2 lakás/hektár lesz. Ezeket túl még számos fejlesztési elképzelést tudunk, de azt még nem, hogy miből, mennyiből, milyet stb. építünk. A város-lakó embert kívánom védeni azzal, hogy a koncepció után készítenő tervhez a városi életmód egyes jelenségeit a lakás, lakóház, lakótelep árnyékában megemlítem.

Az életmódon belüli deviáns viselkedések véleményem szerint két nagyon fontos folyamatnak lehetnek a nyomjelzői, amelyek szervesen kapcsolódnak a mai városfejlesztési és lakótelepi problémáikhoz gyakran vitatott köréhez. Egyrészt a környezet „szuggallatára” az emberekben kialakult, megfogalmazott tetszési index vagy fogadtatási modulus, ami valójában azt képezi, hogy az alkotó társadalom a saját maga által létrehozott produktumot hogyan minősíti, hogyan fogadja el, van-e lényeges hiányérzete az igényeinek kielégítése terén — a művi környezet az építészeti belső összefüggések: a forma, a funkció, az esztétikai hatás tekintetében —, mennyiben tud módosítani, változtatni a kialakított környezetet. Másrészt maga a használó mennyiben képzett, milyen a művi környezet használatában a felkészültség. Mennyi az értségi kalkulusa, hogyan tud idomulni a környezetéhez. Tehát: az általános kulturáltsági, tudományos, technikai stb. szintje magasabb, azonos vagy alacsonyabb, mint a megalkotott környezetnek adottságai. Mindkét részt magába foglalja azt az összetettséget, hogy a „minősítésen” túl rendelkezik egy, illetve több motorikus komponenssel is, ami a használók kollektíváját környezetmódosításra és életvitelmódosításra készíti.

Környezet és norma

Az életmód és az építészeti formák, valamint azok funkcionálitása között szoros tozthatatlanabb egy építészeti forma mint életviteli keret, annál kevésbé van lehetőségünk a menetekben vagy utólagos módosítások eszközöztésére. A „nem-lehet-változást” magában hordozza a tehetetlenség igénybevétele, az építési tilalmak és kor-

Ahol a lakás „kerete” olyan merev, hogy még egy szegyet is a szolgáltató igénybevétele lehet beverni a falba, ott a lakó a változathatatlant elfogadására van kárhoztatva. A lakótelepi park, melyben a fűvet is a városgazdálkodási vállalat növeszti, rideg környezet. Ahol a használó számos tevékenysége egy „leszűkített életvitelre” korlátozódik (háztartásvezetés, lakásdíszítés, szellemi foglalkozás stb. lehetséges, de csinál magad, javítsd magad, mozogj stb. kizárva), onnan kimenekül, elvágyik, és mindenféleképpen károsodik. A megoldás érdekében a merev keretek mellé hozzá kell rendelni a „megváltoztathatókat” is, közösségi helyiségek kibővítésével. (Gyűrőszoba, barkácsműhely, klub, szolgáltató egység, gondozható park, játszótér és sok egyéb hasznos felület.)

Az imént egy értségi kalkuláció és motorikus kapcsolat jelzését említettem. Vállalom „feltételezem” szigorú fogadtatását, de kimondom. A legjelentősebb károsodási folyamatot előidéző körülmény az, hogy a társadalom egyes közösségei tudati szinten messze elmaradnak a már létrehozott művi környezetek életmódbeli használatbeli, élet-szabályozásbeli kínálatától. Nem úgy, hogy a társadalom átlagos elvárásához viszonyítva lakásépítésünk, városfejlesztésünk, környezetátalakításunk használhatóság, szépsége magasabb szintű lenne a kelleténél. Sőt De egyeseknek még ez is sok.

A lakosság igénye az emberi körülményeket teremtő lakás tekintetében jogos és szükséges is, de többször meggyőződhetünk arról, hogy nem azt, akkortól, ott stb. igénylik, amelyeket kapják. Ha ezt belátjuk, akkor igenis kézenfekvő, hogy a mennyiségi lakásépítési szemlélet árnyékában az úgynevezett jogos lakásigénylőknek csak egy része, állítom, egy kis része azonosul a „lakásszerzés” jelenlegi adottságaival. Egyesre nem mert olyan az életvitelük, az elképzelésük, amilyenek a kereteit a kínálat szerinti lakások biztosítják.

Alkalmos lakókat!

Ne a megalkotott művi környezetet szelektáljon és szegregáljon, hanem maga az ember, a társadalom, sőt mindezt előre tegye, a károsodás elkerülése céljából.

A jogon és jogosultságon túl az alkalmazkodási hajlam, a türeklenség, a megalkotott önkéntesség, az életmódbeli és a környezet ez irányú igénykielegítési képessége legyen kiválasztási, minősítési, döntési alapotívum. A lakás-gazdálkodást ki kell bővíteni ezekkel az ismeretekkel. A hány éve lakásigénylő, mióta lakik itt és ott, mennyi a keresete, kap-e vállalati támogatást, hány gyermeket vállal, és többnyire a műltra vonatkozó kérdések nagyon félrevezetőek. Orvosi vizsgálat szükséges egy iskola elvégzéséhez, a gépjárművezetéshez, pszichológusok árgus szeme felügyeli a bölcsődeket, óvodákat stb., de a lakásalkalmasságnak a mérettelésével nem is foglalkoznak, és ha a frissen beköltözők közül emberek ugrálnak ki a lakásaikból, húznak egy-egy strigulát az öngyilkosok statisztikai nyilvántartásának lapján. Ez több, mint felelőtlenség! A károsodási folyamatot is előidéző művi környezet miatti szegregálódást prognosztizálni kell. El kell kerülni az arra alkalmatlanok „beköltözését”, a választékok pedig bővíteni kell, éppen az értségi kalkulásoknak, a szegregálódásoknak megfelelően.

A lakás használata és a lakáskultúra annak ellenére, hogy majdnem szinonim fogalmak, különösen a merev környezetben elválnak egymástól. Hogy mi mindenhez kap az ember úgymond használati utasítást, azt tudjuk. Sok mindenhez lehet beszerezni használati, javítási, karbantartási sillabuszt. Ezeket ismerjük, de még olyannal nem találkozom, hogy a lakásokhoz használati utasításokat adtak volna, megmutatva, hogyan lehet a lakások használhatósági fokát növelni. Ez a hiányosság ismételtelen a tömegtermelésű lakásoknál mutatkozik. Tehát szükséges volna használati utasítás, útmutatás, minőségi bizonyítvány, termékíráis, mit tehetek a lakásban és milyen funkciók lebonyolítására alkalmatlan. Természetesen ez nem pótolja az előzőekben részletezett „kiválasztás” elhanyagolását.

Hatásában egyáltalán nem kisebb és nem jelentéktelenebb az alkotási folyamatból való kirekesztettség. A termékéből nemcsak a meglévő technológiák variálására kell érteni — vagyis nem újabb és újabb típus-számú — lényegében ugyanolyan merev külső és belső használhatóságú, tudású — lakóépületekre van szükség, hanem az épület és a lakások flexibilitását kell növelni. Törekezzünk a leendő lakók igényeinek figyelembevételére, aktivitásuk és alkotó kedvük bevonására, hogy magáénak is érezze azt, amit lak.

De hogyan is kerül a csizma az asztalra? Három különböző intenzitással beépített városrendezési körzetben az életmódbeli torzulások — deviáns viselkedések — nagy szórást mutatnak. Ha a Széchenyikert—Postakert—Vargakert (kertségi területen) élők nemkívánatos viselkedését (alkoholizmus, összeférhetlenség, szabálysértések stb.) 100-nak veszem, akkor ugyanez az adat a Libakert területénél már 147, a magas intenzitással beépített Dobozi — lakótelepnél 196, durván kétszerese a kertségi területekének.

Túlfűtött hozzászólásomat a megoldás érdekében tettem.

Halmosi Zoltán,
a megyei tanács építési csoportvezetője

A gondok a te...

A MEZŐGAZDA

Nem kétséges, hogy élelmiszeriparunk évről évről elmarad az európai átlagtól. A feladatok elvégzésére nagyobb, mint minden dolgozó. Egyszerűen nem lehet az igyeink a mezőgazdaságban, ezt a népgazdaságunk, másrészt azért, mert a mezőgazdaságban nem elszigetelten létezik, hanem az iparral, illetőleg a szolgáltatással együtt. Ha ezekben változtatunk, akkor a mezőgazdaság is fejlődhet. Nem egyszerű ma mezőgazdasági Magyarországon. Munkánk: ez az ágazat ma világszinten nagyon termel, de a mezőgazdaság minőségét nem tartja szem előtt. Váncsa Jenő mezőgazdasági miniszterünk is, amik a sajtó képviselőinek előadta helyzetéről, feladatairól.

A termelés

A miniszter a termelési képet adott. Összességében a tervezett növekedés súlyozta előljárásban. Körültekintő tervezéssel, zónnyal meglesz, az eddigi jelenlegi kilátások ezt megelőző a növénytermesztésben, az eredmények, amiből hozzáértés és lelkiismeret, a ritka kedvező időjárás miatt, a gabonatermesztésből 1 millió tonnával, az átlagtermést tekintve, sokik legjobb eredményt. A gabonaprogram másik sikora, amelyből szinte sajnálunk, hogy az idén Bálánál kevesebb terem, a miniszter is jónak ítélte, hogy kijelentette: a 14 millió zett gabonamennyiség, az S ha ez így lesz, akkor ez az ország legnagyobb teljesítménye a gabonában.

A cukorrépa-ból mutatni a napraforgóból várható 100000 tonna országos átlag. Egyéb növényekből a 14 millió tonna termékek kaptunk, illetve a gyümölcsről szólván V. mondta, hogy összességében a tervet, viszont heterogénnek (például almából, máshol pedig kevesebb, a szőlőnél is túltejesítés van, hogy az időjárás miatt volt kedvező).

Ugyancsak vegyes a képletben — mondta a miniszter, hogy az állatlétszám — a vétével — mindenütt a kistermelőknél csökkent, nyira, hogy a nagyüzem kompenzálta. Ennek ellenében a termelés mérséklése érdekében — mivel a tejtermelés lényegesen elmarad a képtől. Ez ma 4000 liter tehenenként, a hústermelés mintegy 2 millió 150 ezer tonna megfelelően. Lema-marhákból lesz. Nőtt a ju és a sertésnevelés gondja, a termelését viszont fékezzük. A sertéshúsból is a szánt mennyiség.

A magyar mezőgazdaság szólván a miniszter állapította, hogy a termelési helyzet az élelmiszerzárak növeli idén a sincs negatív hatása, huzathoz tartozó trüszöt.

40-50 millió mozgat

Nagy fontosságot tulajdonít az őszi mezőgazdasági sajtóközvetítésében. Előkezdte az őszi csúcs, azt jelenti, hogy ez a próbára tesz, aki a miniszterparban dolgozik. A munka mennyiségét Főnövényből például 20 millió tonna betakarított, a 20 évnek a megalapozás, azaz a talaj-előjárások vetése mind-nem jelentenek. Tegyük hozzá, hogy a kiszorítás, az S ez így összességében a mezőgazdaságban úgyis terület sem marad a végzése során. A betakarítás során a megalapozás egy 40-50 millió tonna mozgatni. Ez egyben a szállítás, egyáltalán a töltés, azaz a legnevezetesebb Váncsa Jenő. Ez a gyümölcs a különböző szőlő — MÁV, Volán stb. együttműködésére. Azt kérjük minden miniszter —, hogy ideje minden munkához. Ez

A gondok ellenére is megvalósul a tervezett növekedés

A MEZŐGAZDASÁGI TERMELÉS ELŐZETES MÉRLEGE

Nem kétséges, hogy mezőgazdaságunk, élelmiszeriparunk évről évre hatalmas feladatakat old meg. A feladatok teljesítése viszont évről évre nagyobb erőfeszítéseket kíván minden dolgozótól. Egyrészt azért, mert igényeink a mezőgazdasággal szemben szintén nőnek, ezt a népgazdasági tervek is tanúsítják, másrészt azért, mert a mezőgazdaság nem elszigetelten létezik; szoros kapcsolatban áll az iparral, illetve a világgazdasággal. Ha ezekben változás történik, az érezhető a népgazdaság eme ágazatában is.

Nem egyszerű ma mezőgazdálkodást folytatni Magyarországon. Még akkor sem, ha tudjuk: ez az ágazat ma már sok mindent világszínvonalon termel, a magyar mezőgazdaság megtanult termelni. Ezt hangsúlyozta Váncsa Jenő mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterünk is, amikor a közelmúltban a sajtó képviselőinek előadást tartott az ágazat helyzetéről, feladatairól.

A termelés helyzete

A miniszter a termelés ideji alakulásáról kedvező képet adott. Összességében megvalósult a tervezett növekedési ütem — hangsúlyozta előljáróban. Körülbelül 3 százalékos növekedést tervezünk, ami minden bizonnyal meglesz, az eddigi eredmények és a jelenlegi kilátások ezt mutatják. Mindenekelőtt a növénytermesztésben alakultak eddig jól az eredmények, amiben természetesen a hozzáértő és lelkiismeretes emberi munkán túl a ritka kedvező időjárás is szerepet kapott. A gabonatermesztés során a kalászosokból 1 millió tonnával termett több, a buza átlagtermését tekintve pedig eddig a második legjobb eredményt értük el.

A gabonaprogram másik fontos növénye a kukorica, amelyből szintén kedvező kilátások vannak az idén. Bár a tervezett területnél kevesebb terem, a terméskilátásokat a miniszter is jónak ítélte meg, olyannyira, hogy kijelentette: a 14 millió tonnára tervezett gabonamennyiség megvalósulhat. S ha ez így lesz, akkor ez azt jelenti, hogy az ország legnagyobb terméseit takaríthatjuk be gabonából.

A cukorrépából mutatkozó 40 tonna és a napraforgóból várható 1,9–2 tonna hektáronkénti országos átlag jónak mondható. Egyéb növényekből a tervezettnél kisebb terméseket kapunk, illetve kapunk az idén. A gyümölcsről szólva Váncsa Jenő azt mondta, hogy összességében teljesíti az ágazat a tervét, viszont heterogén a kép: némely terméknél (például alma) sok a termés, máshol pedig kevesebb, mint gondoltuk. A szőlőnél is túteljesítés várható, annak ellenére, hogy az időjárás erre az ágazatra nem volt kedvező.

Ugyancsak vegyes a kép az állattenyésztésben — mondta a miniszter. Örvedetes, hogy az állatlétszám — a szarvasmarha kivételével — mindenütt nőtt. A tehén főleg a kistermelőknél csökkent érezhetően, olyannyira, hogy a nagyüzem ezt nem volt képes kompenzálni. Ennek ellenére azonban a tejtermelés mérsékelten csökkent — s ez szintén örvedetes —, mivel a nagyüzemekben a tejtermelés lényegesen javult a korábbi évekhöz képest. Ez ma már országosan elérte a 4000 literet tehénenként.

Teljesül a hústermelés is; a vágóállat mintegy 2 millió 150 ezer tonna lesz, a tervnek megfelelően. Lemaradás csupán hízó marhából lesz. Nőtt a juh- és sertéstermelés is, de az értékesítés gond van. A vágóbaromfi termelését viszont fékezni kellett országosan. A sertéshúsból is több az értékesítésre szánt mennyiség.

A magyar mezőgazdaság ideji termeléséről szólva a miniszter összességében megállapította, hogy a termelési előirányzatok teljesültek. Az élelmiszeripar mintegy 3 százalékkal növeli idén a termelését, s annak sincs negatív hatása, hogy néhány, az ágazathoz tartozó trösztöt megszüntettek.

40–50 millió tonna anyag mozgatása

Nagy fontosságot tulajdonított a miniszter az őszi mezőgazdasági munkák végzésének, s tájékoztatásában ennek nagy teret szentelt. Elérkezett az őszi csúc — mondta —, s ez azt jelenti, hogy ez az időszak mindenki próbára tesz, aki a mezőgazdaságban, élelmiszeriparban dolgozik.

A munka mennyisége országosan óriási. Főnövényből például 20–22 millió tonnányi termést kell betakarítani. Ugyanakkor a jövő évi évinek a megalapozása is erre az időszakra esik, a talaj-előkészítések, az őszi kalászosok vetése mind-mind fontos feladatot jelentenek. Tegyük hozzá még a szerves és műtrágya kiszórását, az őszi mélyszántást is, s ez így összességében azt jelenti, hogy a mezőgazdaságban úgyszólván egy talpalatnyi terület sem marad ki az őszi tevékenység végzése során. A betakarítás, a talajerő-visszapótlás során a mezőgazdaságban mintegy 40–50 millió tonna anyagot kell megmozgatni. Ez egyben jelzi a gondot is; ezek szállítása, egyáltalán a szállítóképesség biztosítása lesz a legnehezebb — állapította meg Váncsa Jenő. Ezért már felhívta a figyelmet a különböző szállító vállalatokkal való — MÁV, Volán stb. — jó és tartalmas együttműködésre.

Azt kérjük minden üzemtől — mondta a miniszter —, hogy idejében kezdjenek hozzá minden munkához. Ez alapvető fontosságú.

Felhívta a figyelmet arra, hogy a vetésterületet mindenütt teljesítsék; búzából az ideizhez hasonló területen kell termelni jövőre is. Örömmel szökött arról is, hogy a műtrágya-felhasználás végre növekedést mutat az üzemeknél; 15 százalékkal magasabb az ideji felhasználás, mint egy évvel korábban. Ennek jelentősége szintén nagy.

Szeretnénk az eszköz- és anyagellátás zavartalanítását biztosítani; mert ez is egyik fontos tényezője az őszi csúcs megoldásának. Van elég munka a mezőgazdaságban ezekben a napokban, hetekben, hónapokban, ne tételizünk a gondot még ellátási nehézségekkel is. Ezt az üzemek is örömmel vennék.

A nagy mennyiségű termék nagy tárolóképességre is igényel, a már említett szállítóképességre túlmenően. Bizonyára minden szűkségtárolót be kell majd állítani.

A miniszter nem feledkezett meg a háztájiról sem. Erőteljesen hangsúlyozta, hogy az ottani munkákat ugyanolyan fontosnak kell tartani minden üzemben, mint a közöségeket tennivalóit. Ezt nem csupán a háztáji gazdasági szerepe, a termelvények mennyiségi arányai miatt kell így kezelni, hanem emberszögből, politikai szempontból is. Elhanyagolni a háztáji ebben az időben sem szabad.

Belső ellátás

Az ország belső ellátásáról szólva a miniszter a tavalyihoz képest lényeges változásokról számolt be. Például 8,8 százalékkal nőtt folyó áron számítva az ország élelmiszerforgalma. Ezen belül a húspár például 4 százalékkal, a baromfi 16 százalékkal, a tej 3 százalékkal, az üdítőital- 4,5 százalékkal növelte belső forgalmát az egy évvel korábbihoz viszonyítva.

Ez jó és örvedetes dolog. Ugyanakkor zavaró tényezők is voltak: a szállítás, a rendelkezés közötti nemegyszer akadatok problémák, amit az ötnapos munkahétre való áttérés csak mélyített. Ez utóbbinak köszönhető például sok helyen a túlzott óvatosság, a kevesebb rendelés stb. Néhány bosszantó hibára is fény derült. Ilyen volt például, hogy az importmegtakarításból néha belső ellátási zavarok keletkeztek. Az olaj átmeneti hiánya abból származott, hogy a hozzá való csomagolóanyagot importálni kell, s ebből olyan „megtakarítást” értünk el, ami lehetetlenné tette az olaj forgalmát. Ezek persze nem áruellátási problémák, sokkal inkább szervezésből eredő hiányszorosságok.

Eppen ezért az élelmiszer-forgalom terén a szervezésben még roppant nagy lehetőségek rejlenek, amit a jövőben mindenképpen — és jobban — ki kell aknáznunk.

Termelni, de eladni is

A népgazdasági exportban az élelmiszeripar mintegy 30–40 százalékot képvisel, tehát igen jelentős mennyiséget. Ez jó dolog, bizonyítja az ágazat fontosságát a népgazdaságban. Ugyanakkor sok gond is adódik. Például abból, hogy eddig csupán azt tartottuk fontosnak, hogy minél több termék legyen. Amikor valóban sok termékünk van — például ebben az évben —, bebizonyosodott, hogy nem tudjuk eladni. Van tehát termék, de nincs piac. Következésképpen a termelés csak az egyik oldala a munkának. A piac a másik — legalább olyan fontos — oldala.

Kétségtelen tehát, hogy a termelés mellett a piaci gondolkodásra is nagy súlyt kell fektetni. Számolni kell a piaci helyzet állandó változásával, s ahhoz kell folyton igazodni. Gondot okoz, hogy csökkentek a nemzetközi piaci árak. Ezt kell nekünk is be kalkulálnunk. Ugyanakkor azt is látnunk kell, hogy ilyen mennyiségű termék mellett az infrastruktúra hiánya nagyon káros lehet. Gondoljunk csak a hűtőképességre, a szállítási hiányra, annak következményére. A gyorsaság és a minőség meghatározó ilyen piaci állapotok mellett. Be kell látnunk, hogy az árut akkor kell szállítani, amikor arra a piacnak szüksége van. De akkor gyorsan. S az is természetes, hogy az árubőség mellett a minőség fokozottabb jelentőségűt kap. Ha sok az áru, akkor valóban csak a legjobb minőség jelentheti a versenyképességet.

A miniszter részletesen szökött azokról a kormányzati intézkedésekről, amelyek azóta a sajtóban már napvilágra láttak. Amit azért mégis érdemes felidézni a miniszteri tájékoztatóból, az tulajdonképpen annak hangsúlyozása, hogy mindez nem jelenthet megtorpanást a magyar mezőgazdaságban (már-mint a különböző ártámogatások megszüntetésével), s meggyőződésem, hogy nem is fog — állapította meg Váncsa Jenő. Ezt vallja a kormány is, s erre különösen nagy figyelmet fordítottak.

Azt, hogy a jövőben még tovább szigorodnak a gazdálkodás feltételei, talán fölösleges is hangsúlyozni, hiszen ezt mindenki tudja, különösen tudják a termelés irányítói, közvetlen résztvevői. De a magyar mezőgazdaság már eddig is sok mindennel megbirkózott, s biztos így lesz ez a jövőben is. A helyzet — mint az életünk, mint a világ — újra és ismét még bonyolultabbá válik. ehhez kell igazodnunk. Erre kell felkészülni minden évtés tervben, de minden évben, minden szezonban is.

S ha felkészülünk, ha tudjuk, mi a feladat, akkor talán még a helytállás is könnyebb, tartósabb.

Boda László

Megyénk közlekedésbiztonsága

Az utóbbi hetekben romlott a helyzet

Sajnos, az újságíró munkájában is szerepet játszik az átfutási idő. Amikor e sorok írója elhatározta például, hogy cikket ír a megye közlekedésbiztonságának helyzetéről az év eleje óta rendelkezésre álló adatok alapján, még jó helyzetről tudott volna beszámolni. Azóta azonban eltelt több mint egy hét, amely alatt számos súlyos sérüléssel járó és öt halálos kimenetelű baleset következett be. Így az alábbiak e szomorú súlyosbodás tényeinek tudatában olvasandók.

Kevesebb baleset

Az év első nyolc hónapjának adatai alapján a megyei közlekedésbiztonsági tanács legutóbbi elnökségi ülésén joggal állapítható meg, hogy megyénkben a közúti közlekedés biztonsága megfelelő, de a közlekedési fejelem és morál továbbra is sok kívánivalóval bír maga után. Világosan látható ez abból a statisztikai adatból, hogy növekedett a megyében az itasság okozta és a halálos közlekedési balesetek száma. S ami igazán szomorú — éppen a legutóbb bekövetkezett székelyfehérvári tragédia fényében — nagyon sokan veszik semmibe a vasúti átjáró jelzőlámpájának piros tiltását. Ugyanez állapítható meg a közúti jelzőlámpák esetében is. Ez utóbbi a gyalogosokra is jellemző, akik szintén nagyon fejelemzetlenek.

A balesetek számának alakulása a következő képet mutatja: a tavalyi első nyolc hónapoz viszonyítva 560-ról 511-re csökkentek a tragikus események száma. Ez kilencszázalékos csökkenés. Igaz, amennyire örvedetes ez a helyzet, annyira szomorú, hogy a halálos balesetek száma 29-ről 32-re nőtt. Jelentős csökkenés van a súlyos és a könnyű balesetek számában.

A kevesebb baleset nem mindenütt jellemzi az ideji közlekedést. Ellenkező irányú a változás a hajdúbószorményi és hajdúnánási rendőrkapitányság területén. A halálos kimenetelű karambolkák száma nőtt a Debrecen városi-járási és a püspökladányi rendőrkapitányság területén.

Veszélyes utak

Ha feltesszük a kérdést, mely utak a legveszélyesebbek,

akkor a megszokott választ adhatjuk. A legtöbb baleset a 4-es számú, a 35-ös, 47-es és a 42-es számú főutakon következett be. Ezekben van a legnagyobb forgalom, itt halad keresztül az idegenforgalom, amely felduzzasztja ezeken az utakon a járművek áramlását, különösen a nyári főszezonban. Erre utal, hogy a balesetek okozóinak kétharmada megyénk lakosa. (Sajnos, a helyismeret hiánya sokszor végzetes. Megfigyelték, hogy a cukorrépákampány közepete gyakran sáros 4-es útszakaszra szinte Szombathelytől Szegedig járnak „karambolozni” az autók. E körülményre talán nem ártana felhívni a figyelmet az országúton is, az állandó úttisztításról nem is beszélve. (Az ideji kampány is megkezdődött, s ha esők is járnak, ismét csúszós lesz ez az útszakasz.)

A balesetre igazán akkor veszélyes a nagy átmenő forgalom, amikor az találkozik a helyeségek belső forgalmával. Ugyanis az 511 baleset közül 357 lakott területen következett be. S hogy kik okozták a legtöbb balesetet? Sajnos, de tény, hogy a karambolkákban szereplő 447 balesetközeli jármű közül 352 magántulajdonban van. Itt meg kell jelezni, hogy a benzínárak növekedésével párhuzamosan csökken az egy autós által évente megtett út. Ez pozitív hatással is lehetne a baleseti helyzetre, hiszen ha csökken az úton levők száma, kevesebb az alkalom az ütközésre is. Úgy tűnik föl, a negatív hatás erősebb.

Romlik a magánjárművezetők gyakorlottsága. Természetes, hogy azért nem kell kiadni a benzint pénzt, hogy többet gyakorolhassunk, de jó, ha tudatosul mindenki: már csak a gyakorlatosság romlása miatt is óvatossággal kell vezetnünk, mint eddig.

A baleset előidéző okok száma és minősége nem változott. A legtöbb ilyen esemény az elsőségi jog meg nem adása, az út- és látási viszonyoknak meg nem felelő sebesség, a szabálytalan kanyarodás és előzés, a figyelmen kívül hagyás a vezetés okozza. A gyalogosokat leggyakrabban akkor éri baj, ha szabálytalanul haladnak át az úttés ten, vagy ha az ott álló jármű vagy más tárgy mögül, a közlekedési eszközzel utazóknak teljesen váratlanul lépnek elő. Legtöbb

baleset személygépkocsi-vezetők okoznak, szám szerint 179-et. Őket követik a kerékpárosok (ez új jelenség, egyre többen utaznak ezzel a járművel, s sajnos ez jelentkezik a számokban is). Növekszik a segédmotor-kerékpárosok baleseteinek száma is (60). A motorosok 46, a tehergépkocsival közlekedők 46 balesetet okoztak.

Veszélyes napok

A leginkább veszélyes napok: péntek, szombat, szerda, hétfő. A legveszélyesebb időszak a 6–10 óra és 15–20 óra közötti. A forgalom gyér voltával magyarázható, hogy a látás szempontjából veszélyesebb éjszakai időszakban alig történt baleset. A heti fáradság munkánk bennünk pénteken és szombaton, meg az, hogy még haza sem értünk, máris felszabadulunk a fokozott figyelem alól, s ez megbosszulja magát. Hétfőn ugyanakkor később kapcsoljuk be óvatosságot énkünk. Van, aki ebben a vasárnapi ivászat utáni másnaposság is akadályoz. Vajon mikor vesszük már figyelembe a sok orvosi intést: az alkohol utóhatása legalább olyan veszélyes, mint a fő hatása. Sőt, utána egyesek felszabadultabbak, tudják, hogy a szervezetükben lebomlott alkoholt már nem mutatja ki a szonda. Ez igaz, de ne feledjük, hogy élettani szempontból ekkor is az alkohol hatása alatt áll szervezetünk.

Ennyi a leltár. Nem adna okot különösebb aggodalomra, ha elkészítette óta nem romlott volna jelentősebb mértékben. Sajnos, romlott.

Szubjektíven kezdte, fejezte be így is a krónikás ezt az összefoglalót. Az eddigi adatok és saját tapasztalása szerint az előttünk álló hónapokban jó néhányan meghalnak, megsérülnek majd a közutakon. Némi hatásvadászattal „kiáltványt” akartam intézni a leendő karambolkához és áldozatokhoz. Vigyázzanak úgy magukra, hogy majdani balesetük ne következze be. Sajnos, közülük több tucathoz már hiába szólhat volna, megsemmisült, illetve súlyosan megsérült. Hadd hívjam fel itt is minden közlekedő figyelmét: olyan óvatossággal közeledjenek, mint jövőbeni áldozatok. Hogy mégse váljanak azokkal!

Göz József

Víz-turbina

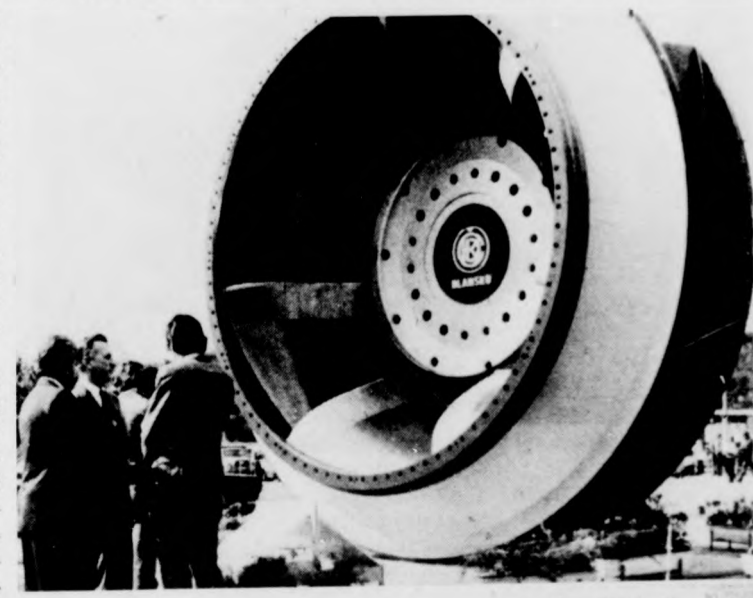
Az iparban széles körben alkalmazott gépi berendezés a turbina, amely tulajdonképpen áramló közeggel (víz, gőz, gáz) meghajtott erőgép; a haladó mozgást végző közeget mozgási energiáját a gép szerkezet segítségével forgó mozgássá alakítja át. A vízturbina öse a vízimalom kerekére, a gőz- és gázturbina működésének elve pedig a szélkerék működéséhez hasonló.

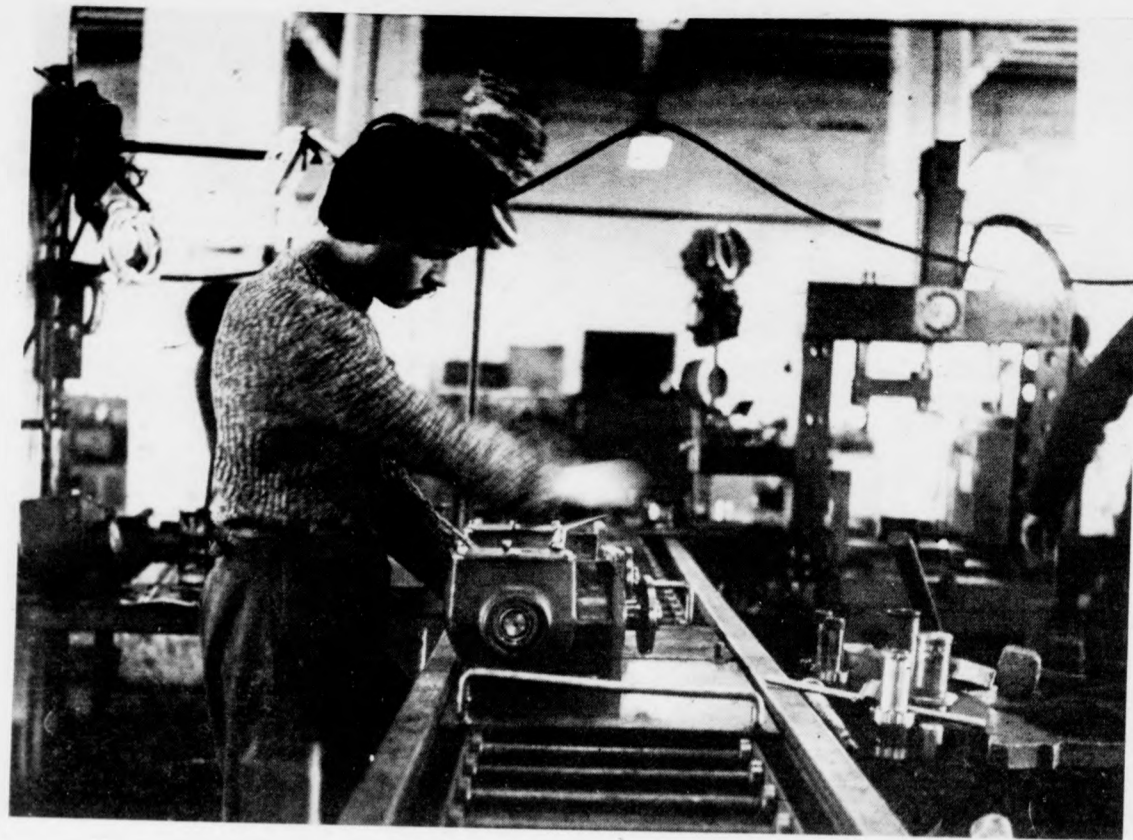
Alapfelépítésük az, hogy tengely körül elforgatható kerékre egyenesen elosztott sugárirányú lapátok vannak erősítve. A hasonló mozgást végző közeg részecskéi érintőlegesen simulnak a görbített lapátokhoz, miközben energiájuknak jelentős részét átadják azoknak: a kerék forgásba jön, s a közeg részecskéi irányváltozást szenvednek. A korszerű turbinaszervezetekben az energiavesztés csökkentése érdekében a forgó, úgynevezett futólapátokhoz álló, terelő, úgynevezett vezetőlapát irányítják az áramló közeget.

A vízturbina a folyadék munkaképességét járókerék forgatásával mechanikai munkává alakítja át. Elsősorban a föld felszínén levő vízfolyások energiakészletének a hasznosítására használják. Ezért is nevezik vízturbinának, és nem folya-

dékturbinának, bár más folyadékkal is üzemeltethető. Ipari alkalmazása az úgynevezett rekuperációs turbina, amely az egyéb célból nagy nyomású tartályba vagy magasba szállított folyadék egyébként veszendőbe menő munkaképességét hasznosítja. Ilyenek például a vegyi üzem szénasavas mosótornyából vagy hőerőműnek a folyóvíz kiemelt hűtővízével táplált vízturbinák. Az akció turbina a folyadéknak csak a mozgási energiáját

Képünkön: Skoda gyártmányú FR-25 típusú Francis-turbinakerék (MTI Külföldi Képzőszolgálat — KS)

Kemény a vas, rideg és hideg. Ellenáll. Mégis formálni kell. Céllal és elgondolással. Formálni, hogy olyan legyen, amilyennek az ember akarja. Amilyenné a tervező megálmodta. Amilyennek az élet követeli.

S a rideg, kemény vas egyszercsak átalakul. Fényessé válik, szép formájúvá. Hasznossá. Nem enged könnyen, szikrázik és sívalkodik, forr és éget.

De az emberek, a vas munkásai nem riadnak vissza. Komoly és figyelmes arccal, pontos és biztos kézzel, koncentráltan hozzáfognak, és végzik mindennapos, kitartó munkájukat. A munkapad megszokott zajában, olajos kézzel és olajos ruhában oly tisztán

érik és tudják a feladatukat, amellyel a vasat át kell formálniuk, hogy az már lenyűgöző. Kezüik mozdulatai nyomán a szerszámok közreműködésével megszeli a legkeményebb acél is.

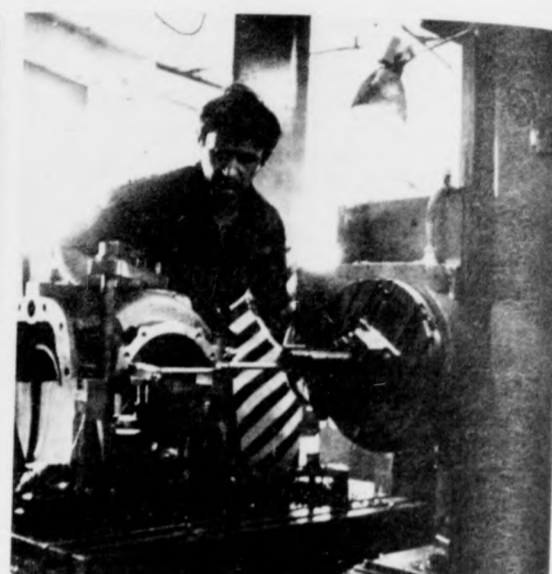
A csarnok, ahol mindez történik, a megszokott képet mutatja. Olyan, mint annyi más szerte a világban. S mégis más ez, mégis egyedül, mert itt és most ezek az emberek dolgoznak. Többnyire fiatalok, megszállottai és mesterei a vasmunkának. Kemény kézzel és szívvel; komoraknak tűnnek, amíg a munkadarabot figyelik, s barátságosak, jókedvűek és felszabadultak, amikor elkészül a munka...

Boda László képriportja

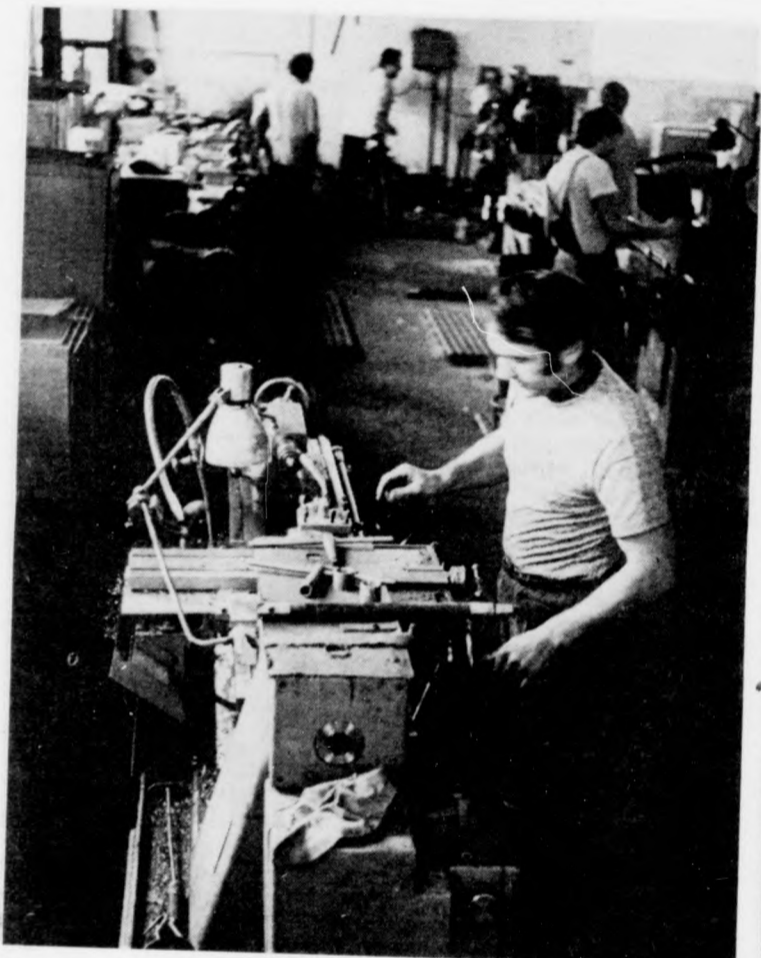
A vas munkásai

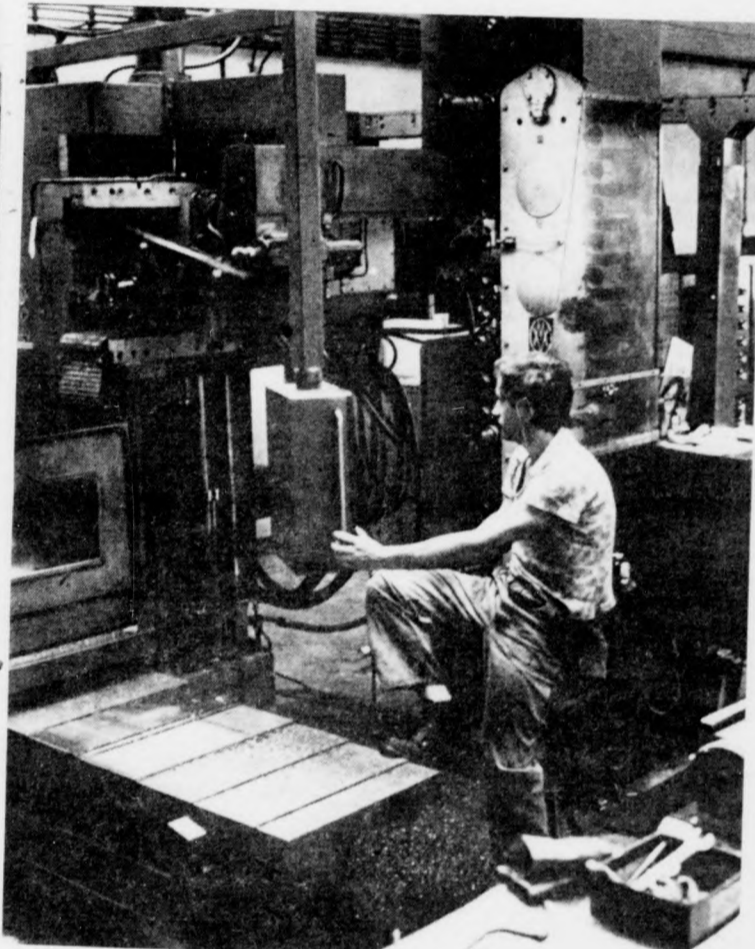
Nagy teljesítményű tengelyszterga végzi a munkát, az ember irányít, figyel

Vasforgácsok repülnek, formálódik a hajtóműház

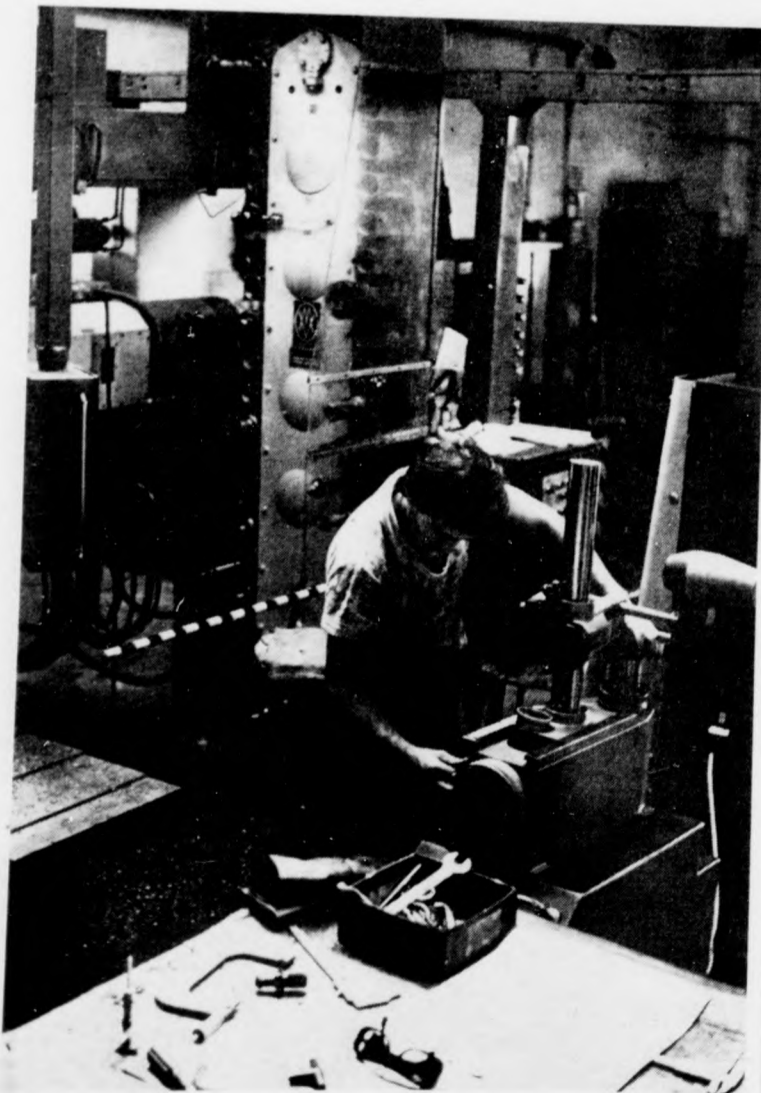
Tengelymarógéppel történik a megmunkálás

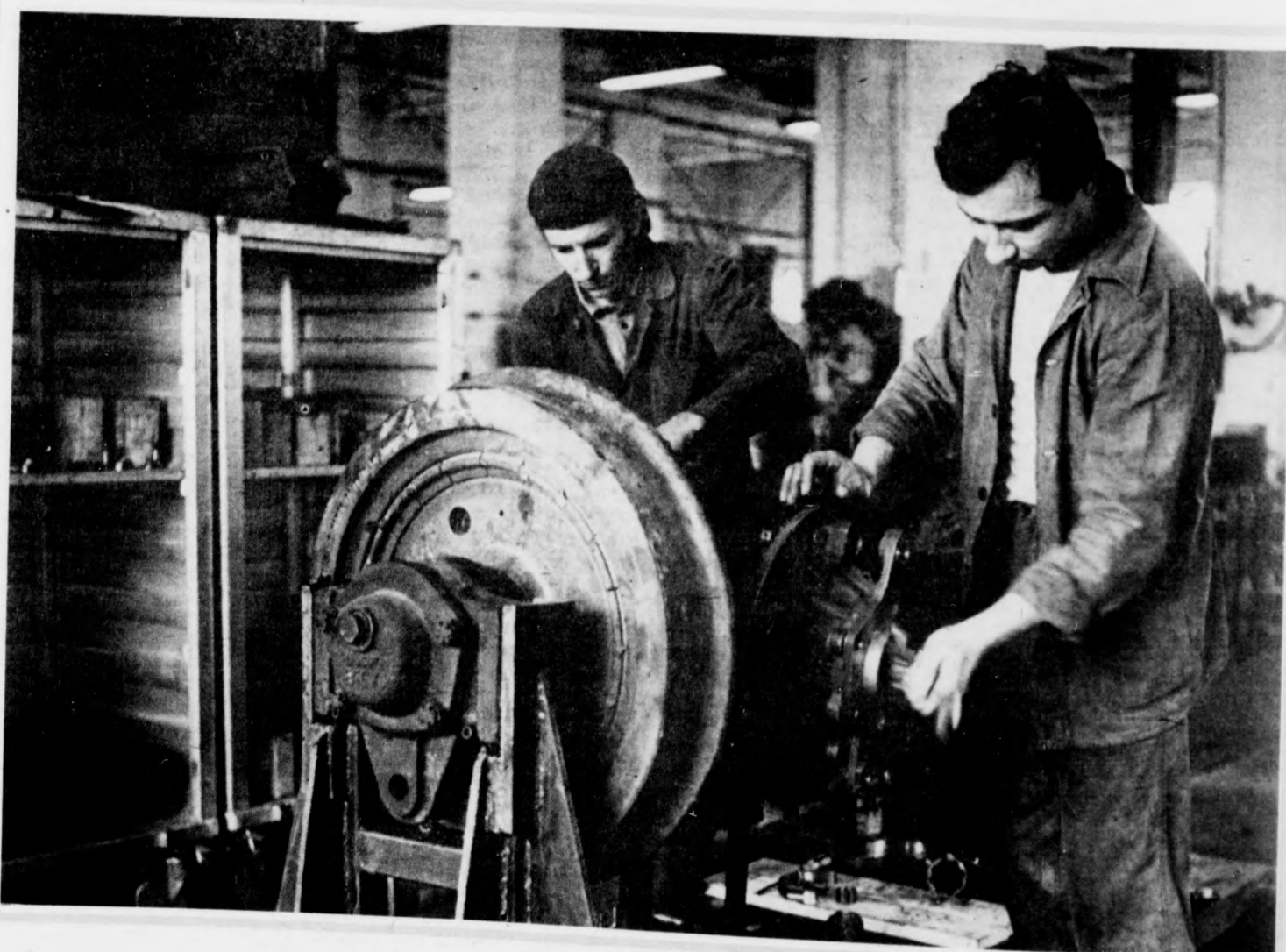
Egy egész géprendszer központi irányítással működik

Piros festéket szórnak a pisztolyok. Festők munka közben

CNC vezérlésű megmunkáló központ

Együttműködés a végszerelés során

Ismeret

ŐSZI, TÉLI

A napirend úgy hozta, hogy a rendezvény tudományos ismeretterjesztő dűnánási városi szervezésében 28-án tartott elnökségi közgyűlésen, a munkatársak terjesztés kapcsán két „kihívásról” és „ségeink jellemzőiről” és „amikor már az őshatározott végzettségű S hogy mi vár az istvánként aktivistájára a rosbán, az kiténik a te szű sorából. Lesz szó a 10 tanfolyam, előadások ország- és világjárók klyam várja a németül írást elsajátítani vágyó zeney matiné hagyomány centenáriumi jegyében révén hozzák közelebb egyéniségét, munkásságá jöjhez. A másik centen halálának 100. évfordu dalmi műveltséget gyar rendezésére lesz alkaló mában. Október utol dűnánás felszabadulása Ezt az teszi most emle sé, hogy a megemlékez és sajátos formájával nyáron megrendezett tábor fotódokumentáci dián és fekete-fehér meg Nánás népi építés lésszerkezetének, vala mányainak jellegzetes lón eről szóló előadás honismereti kiállítás léshéz.

Változtatni kell ha szemléletünkön — fog nylné dr. Kovács Korszervezet elnöke, amik Miklós előterjesztéséb pokra tervezett felada megnevekedett szabad ugyan nem csupán a vett kulturális értéke re, irodalmi-művészeti nak, hanem olyan ta birtokában hasznosab gyobb gyakorlatiasság ket. Ilyen megfontolásh dasági ismeret, hártar és más hasznos tudr lym került bele a ná A városi TIT-szervez

Filmnapló

Minden szit szinte egészen biz morforrásnak szá mindazok a vissz zések, amelyeket felnőtt emberek id egymásnak egyko náziumi életükről. során egyre sz egyre változatosab málódó anekdoták fokozatosan kiszű eseményekből a len emlékeket, s e kat idézik fel, am legszemélyesebb nyeket tartalmazza a történetek biztos érettségi találkozó hangulatát, s eze találják meg újra hangot az egymá nem látott volt o sak. Vidám hang robbanó kacaj f már unalomig ism dulatokat, de azt denki örömmel valaki új mozza eddig titkolt, va gondolatban átél nyekkel bővít o kat.

Az érettségi t rendszerint egy ben kezdődnek, ah feszélyezett eleint gulat, hiszen az évenként találkozi kis közösséget akik eleve kivá nagyobb, alkalmi verődött éttermi ből. Az öreg diák nének egyedül, más társaságaba teljesen átadva m régi szép emléke ugyanabban a h vacsorázók meg tetlenül nézik az vét, s csodálkozz fel fejüket egy-eg nyabb nevetésné hogy én is ilyen len, betolakodó éreztem magam Ferenc Suli-bu filmjén. Ahogy szemem előtt az újabb ötletek, ú sodott meg előtt kívülről vagyok

Ismeretterjesztést tervezve

ŐSZI, TÉLI TIT-MUNKA HAJDÚNÁNÁSON

A napirend úgy hozza, hogy előbb csak a tervezett rendezvényeket jegyeztem a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat hajdúnánási városi szervezetének szeptember 28-án tartott elnökségi ülésén. Szabad idő és közművelődés, a munkahelyek és az ismeretterjesztés kapcsolatáról, az ötnapos munkahét „kihívásáról” és a nánásiak közéletiségeinek jellemzőiről csak ezek után esik szó — ám akkor már az őszi-téli hónapokra elhatárolt vezetnivalók tükrében.

S hogy mi vár az ismeretterjesztés hatvanhat aktívistájára a harmadik hajdúnánási városi TIT-munka napján, az ország- és világtársadalmi körök, ugyancsak tanfolyam várja a németül tanulókat és a gépírást elsajátítani vágyókat. Felelevenítjük a zenei matiné hagyományait, és a Kodály-centenárium jegyében előadások, vetélkedők révén hozzák közelebb a nagy zeneszerző egyéniségét, munkásságát a muzsika kedvelőkhöz. A másik centenáriumi, Arany János halálának 100. évfordulója kiállítás és irodalmi műveltséget gyarapító vetélkedő rendezésére lesz alkalom a város gimnáziumában. Október utolsó napján ünnepli Hajdúnánás felszabadulásának 38. évfordulóját. Ezt az teszi most emlékeztetéssé és érdekessé, hogy a megemlékezést az ismeretterjesztés sajátos formájával kapcsolják össze. A városon megrendezett népművészeti alkotótábor fotódokumentációs csoportja több száz dián és fekete-fehér papírképen örökítette meg Nánás népi építészeteinek és ősi településszerkezetének, valamint élő néphagyományainak jellegzetes emlékeit; az évfordulón erről szóló előadás és ezekből készített honismereti kiállítás járul hozzá az ünnepléshez.

Változtatni kell hagyományos kultúra-szemléletünkön — fogalmazta meg Karácsonyi dr. Kovács Kornélia, a városi TIT-szervezet elnöke, amikor a titkárság, Sebestyén Miklós előterjesztésében a következő hónapokra tervezett feladatokat sorra vették. A megnevekedett szabad időben az emberek ugyanis nem csupán a szűkebb értelemben vett kulturális értékekre, hanem a művelődési igényekre vágyanak, hanem olyan tudnivalókra, amelyek birtokában hasznosabban, ésszerűbben, nagyobb gyakorlatiassággal szervezhetik életüket. Ilyen megfontolásból több termelési-gazdasági ismeret, háztartási gépek javítására és más hasznos tudnivalókra okító tanfolyam került bele a nánási munkatervébe. A városi TIT-szervezet elnökségének tagjai

eredményként könyvelték el, hogy a múlt szezomban sikerült „betörniük” a fürdőbe és a bányászudulóba is. Hasonló térhódítás színhelyeül szemelték ki, természetesen, a város nagyobb gazdasági egységeit, mindenekelőtt a Micsurin Tsz-t, a Szellőzőművek és az Egyesült Izzó gyáregységét. A hatalmas együttműködést, sajnos, nehezíti a túl egyoldalú kapcsolat. E munkahelyek közművelődéssel foglalkozó alkalmazottai ugyanis általában csak előadásokban gondolkodnak, s az ismeretterjesztés egyéb formáit mintha egy kissé idegenkednének. A TIT ezért most úgynevezett tájékoztatólapokat, javaslatlistát juttat el hozzájuk, nehogy információik hiányában maradjanak el különböző rendezvények.

Az is megfogalmazódott a TIT-aktivisták körében, hogy a tervezés és a szervezés során csak mértékartóan támaszkodjanak az iskolákra, mert az ötnapos tanítási hét zúfoltabb oktatási programja, illetve az úttörő- és a KISZ-élet elfoglaltságai igencsak megterhelik a tanulóifjúságot. Ez a figyelembe veendő körülmény, persze, nem akadályozza az iskolákra számitva szervezettek, vagy hogy a fogászati hónap Hajdúnánáson tartandó megnyitóját után is számitanak a diákok érdeklődésére, az egészségügyi felvilágosító előadásokon való részvételükre. Ebben az évadban is lesznek pályaválasztási napok, renghagyó tanítási órák, a Vöröskereszt aktivistáinak támogatásával pedig a családi életre való felkészítést kezelik kiemelt témaként.

Nem lenne teljes a kép, ha kifelejtjük a városi művelődési központot, amelynek emeleti klubterme egyébként negyedévente alkalmi főhadiszállása is a TIT-elnökségnek. Az intézmény hivatalból is sokat tesz az ismeretterjesztésért, és sok új kezdeményezéssel felel a szabad idő szerkezetének átalakítását hamar és rugalmasan kiaknázó rádió és televízió kihívására. A szabad hétvégekre tervezett filmvetítései, a nagy vetélkedőmozgalmakra felkészítő előadásai, kiállításai, közéletiséget élesztető — és feltételező! — fórumai beépülnek a nánási ismeretterjesztésbe. Amelynek nagy múltja van: jellemző, hogy a városi TIT-szervezet megalakulásának idejét senkivel sem sikerült megtudnom. Az elnökség egyik tagja, Szabó Albert is csak annyira emlékezett, hogy 1959-ben, amikor ő volt a TIT elnöke Hajdúnánáson, már akkor is kortalannak tűnt a szervezet...

J. N. J.

EGY ÓRA BÁRCZY JÁNOSSEL

Beszélgetés a Vádindítvány, a Zuhanógrás és az Egy m. kir. százados bizalmas feljegyzései című könyvek születéséről.

Nem tartozom azok közé, akik már ifjú korukban elkötelezték magukat az irodalomnak. Egy háborús sebesülés következtében az ötvenes évek elején látásomat teljesen elvesztettem, ezért föl kellett hagynom állandó s aktív tevékenységemmel. Pénztárcában dolgoztam. Igaz, később a Lenin Közhatalmi Művek tanácsadóként alkalmazott, de mégis kis híján tehetetlenségbe és munkátlanlanságba süllyedtem.

Az utolsó szalmaszál az írógép jelentette: 1942-ben, amikor a légierő vezérkari osztályára kerültem, mint legfőlegbáb tisztnek, soha nem gémpték le időre a jelentéseimet a titkárnők. Mindig az irathalom legájjára kerültek a fogalmazványaim, ezért megtanultam gépelni.

Mint minden háborút megélt ember, én is akkori élményeimet dolgoztam fel. Pályázatokra küldtem be novelláimat, de csak kisebb sikereket értem el velük. Igazi írói működésem azzal kezdődött, hogy felkért a Hadtörténelmi Intézet: írjam meg a magyar katonai ejtőernyőzés történetét. Gondolom, a személyi lapom alapján választották ki, hiszen ott szerepel az, hogy Szálasi uralomra jutásáig a vezérkarban teljesítettem szolgálatot ezen a területen. Elváltam, noha afféle „szellemi rágógumának” tekintették ezt a munkát. Leváltári kutatást helyeztem miatt nem vállaltam, csak személyes élményeimre tudtam támaszkodni. Két évig kopogtattam gépemem, mire elkészült egy 6-700 oldalas anyag. El is süllyedt volna a kéziratrárbán, ha Csere Tibor a Parázna szobrok című regényéhez nem keres adalékokat. Ö bukkant rá az én szabálytalan emlékiratomra, s nagyon hízelgő módon azzal kerest meg, hogy nem is tudta lenni, míg végig nem olvastam. Azzal az ajánlattal állt elő, hogy ha hozzájárulok, beviszi a Magvető Kiadóhoz.

Nagyon meglepődtem, amikor a kiadó vezetője kitöltött szerződéssel keresett föl. Mezőjtem, hiszen nem voltam soha közéleti ember, a-

csony rendfokozatban szolgáltam. A Tények és tanúk sorozatban, ahol kötetemet meg akarták jelentetni, olyanok szerepeltek előttem, mint például Károlyi Mihály és Marosán György. Végül is abban állapodtunk meg, hogy három feltételnek kell eleget tennem. Először is hadtörténetinek szánt munkámat át kell fűsülni, hogy civil ember is megérthesse. Másodsor érthetővé tenni az olvasó számára, hogy polgári származású ejtőernyős tisztből hogyan váltam 1945 tavaszán úgyszólván minden átmenet nélkül a demokratikus hadsereg tagjává. Magyarázatul az első két részben családi környezetemet és iskolázottságomat vázoltam, hiszen a „váltásnak” az volt a gyökere. Nem tartom magam jelentős egyéniségnek, de soromban meg lehetett sejtani valamit az 1920 és 1940 közötti időszak levegőjéből. Végül azt kérték, írjam le azt is, hogyan helyeztek 1949-ben tartaléklományba, mert az olvasók kíváncsiak lehetnek arra, hogy miként lehetett simán megválni a néphadseregől. (Háborús sérüléseim miatt kértem leszerelésemet Farkas Mihály akkori hadügyminisztertől, s gondolhatom, hogy milyen örömmel „iszkoltam” aláírt papírommal.)

1976 decemberében fejeztem be Zuhanógrás című könyvemem. Tisztában voltam vele, s jeleztem is: nem történelmet írok. Amit átéltem, tapasztaltam, azt próbáltam megfogalmazni. Emberi magatartásokat véleményem szerint csak úgy lehet megérteni, ha visszahelyezzük magunkat a korbá.

Kötetemet a múlt évi könyvhéten jelent meg. Sikere nagyon meglepett, hiszen nem vagyok született tollforgató, inkább próbálkozónak tartom magam. Az érdeklődés okát abban látom, hogy olyan időszokról írok, amely foglalkoztatja az embereket. Kortársaim azért, mert saját sorsukra emlékezhetnek, a fiatalokat pedig azért, mert kicsit többet láthatnak a történelemkönyvek elvont igazságainál. Illyés Gyula írta le.

hogy az válhat a nemzeti öntudat részévé, amit az írók irodalmi eszközökkel is megfogalmaznak.

A könyv befejezése és a megjelenése között öt év telt el. A várakozás alatt elhatároztam, hogy kiemelek egy napot — 1941. április 12-ét — és leírom az ejtőernyősök tragédiáját. Így született meg a Vádindítvány című regény. Hangsúlyozottan szépirodalom, tehát írói fantáziám terméke, ami nem zárja ki, hogy meg is történhetett volna. Tipusokat választottam ki, akik szerintem nagyon jellemzőek. A könyv „hőse” Barabás Árpád öngyári, aki megszállott konokssággal teremtette meg az ejtőernyős fegyveremet. Sok vita folyt személyiségről: sajnos többen egyértelműen negatív figurának minősítik. A tévéfeloldozás is embertelen vonásait hangsúlyozta. En ügy tartom, hogy „nehéz ember” volt, aki elképzeléséért még a halálos veszélyt is vállalta. A bűnös inkább a vezetés gyáva-sága és embertelensége volt, amely a németek bizalmát úgy akarta visszanyerni, hogy a gyengébb főszerelt csapatokat harcra vezette. A „halálrepülőknél” bajtársaik éggő testén át kellett bevetésre indulniuk.

Harmadik kötetem (Egy m. kir. százados feljegyzései) úgy keletkezett, hogy érdeklődtem a Vádindítványban szereplő emberek sorsa. Kíváncsi voltam azoknak a belső életére, akik nem tudják megemléstenni a változásokot. Keresnek inkább egy tenyérnyi homokbúckát, ahová el tudják rejteni a fejüket.

Nemrégiben volt egy vita az Írószövetségben, ahol elmarasztalták néhányan azért, mert „negatív hősköket” szerepeltetnek. Az én munkámat, s a mostani világlátást a színes televízióhoz hasonlítanám, sőt, az lenne a legjobb, ha „holografikusan”, tehát több dimenzióban látnánk a figurákat. Nincs ellentétben a történetírással az, amit megfogalmazok, pusztán a szerzetem, ha írásaim hozzájárulnának a múlt jobb megértéséhez.

Lejegyezte: Gábor László

Filmnapló

Érettségi találkozó egy kivüálló szemével

Minden szituációban szinte egészen biztos humorforrásnak számitanak mindazok a visszaemlékezések, amelyeket meglett, felnött emberek idéznek fel egymásnak egykori gimnáziumi életükről. Az évek során egyre színesebbé, egyre változatosabbá formálódó anekdoták szerzői fokozatosan kiszűrik az eseményekből a kellemetlen emlékeket, s csak azokat idézik fel, amelyek a legszellemesebb diákcínyeket tartalmazzzák. Ezek a történetek biztosítják az érettségi találkozó vidám hangulatát, s ezek révén találják meg újra a közös hangot az egymást régóta nem látott volt osztálytársak. Vidám hangulat, ki-robbanó kacaj fogadja a már unalomig ismert fordulatokat, de azt is mindenki örömmel veszi, ha valaki új mozzanatokkal, eddig titkolt, vagy csak gondolatban átélt eseményekkel bővíti a hallottakat.

Az érettségi találkozó rendszerint egy étteremben kezdődnek, ahol eléggé feszélyezett eleinte a hangulat, hiszen az öt-tíz évenként találkozó olyan kis közösséget alkotnak, akik eleve kíválnak egy nagyobb, alkalmilag össze-verődött étteri közösségből. Az öreg diákok szeret-nének egyedül, csak egymás társaságában lenni, teljesen átadva magukat a régi szép emlékeknek, az ugyanabban a helyiségben vacsorázók meg kissé értetlenül nézik azok jókedvét, s csodálkozva kapják fel fejüket egy-egy harsnyabb nevetésnél. Valahogy én is ilyen illetéketlen, betolakodó idegennek éreztem magam Varsányi Ferenc Suli-buli című filmjén. Ahogy peregték szemem előtt az újabb és újabb ötletek, úgy világo-sodott meg előttem, hogy kivüálló vagyok — és az

is maradok. Ezek a csiny-tevések, ezek a hecces nélkülém történetek meg, a szereplőket sem ismerem, így nem tudom felmérni a különböző humoros szituációk „történelmi jelentőségét” sem. De nem adtam fel egykönnyen a harcot, szüntelenül próbáltam a pergő eseményekbe bekapcsolódni, a látottakra ráhangolódni — de nem sikerült: vagy az egymásra halmozott ötletek, vagy a sémászerű figurák zökken-tettek ki végül is a már-már megfelelő hangulatból.

A Suli-buli műfajilag filmburleszk, tehát a műfaji követelményeknek megfelelően az események ritmusa sokkal gyorsabb a filmben, mint az átlagvíg-játékokban, a szituációk pedig sokkal kiélezettebbek. A gyors ritmus azonban sohasem jelentheti a komikus helyzetek és főleg az előzmények kidolgozat-lanságát, mert ezek nélkül nincs igazi hatása a külön-böző csattanóknak. Sokszor az az érzésem támadt, mintha nem is moziban lennék, hanem egy olyan társaságban, ahol valaki egymás után — szinte szü-net nélkül — jobbnál jobb viccek poénjait meséli el. Ő maga kétségtelenül jól szórakozik, jól érzi magukat azok is, akik előzőleg már hallották a vicceket — a többiek viszont értetlen-nül kapkodják a fejüket, s időnként illendőségből kényszermosolyt erőltetnek az arcukra.

Egy-két alkalommal az alkotók igyekeztek a hát-teret valamivel részletesebben kidolgozni, de sajnálatos módon ilyenkor rég bevált sémákhoz nyúl-tak. A legelcsépeltabb tal-lán Schmidt tanár úr fi-gurája volt — a szórako-zott, csak az irodalomnak élő, s csak az irodalomig látó professzor alakja mondhatni már olyan ös-régi, mint maga az iroda-lomoktatás.

A Suli-buli nem tekint-hető teljesen új filmnek, hiszen egy olyan sorozat alappján készült, amelyet már részleteiben láthatunk a képernyőn. A szo-rósbabban összefüggő rész-letek a nagyjátékfilmes változatban továbbra is önálló életet éltek, azaz elszakadtak egymástól. Ráadásul a renghagyó ap-riális eseményei, a termé-rod szét lágy ölén, az elszánt biológus-bájoság Kuksi tanár úr vezetésével tar-tott biológiaóra, a béke-tűrő Schmidt tanár úr i-rodalomórája, amely külön-leges csomagokat tartoga-tott Shakespeare-rel kap-csolatosan, az érettségi vizsga fantasztikus produk-ciói és végül az iskolától való búcsúzás pillanatai egymástól teljesen függet-lenül, 10-15 perces terje-delemben sokkal szórako-zottabbak voltak, mint nagyjátékfilmme átdolgoz-va — s talán ez is azt bi-zonyítja, hogy a film leg-főbb hibája a zsúfoltság.

A rendező, Varsányi Fe-renc és az operatőrök, Mertz Loránd és Bacso Zoltán, szokatlan techniká-val dolgoztak a Suli-buli-ban: úgy állították be és úgy mozgatták a szereplő-keket, továbbá az egyes moz-dulatokat úgy vették fel kockáról kockára, mint a rajz-, illetve a bábfilmek-nél szokás. Kétségtelenül újszerű és időnként egé-szen érdekes ez az úgyne-vezett pixillációs technika, mégsem hiszem, hogy a já-tékfilm területén idővel meghonosodna. A pixillá-cióis technika és a játék-film jellege között ugyan-is olyan alapvető különb-ségek vannak, amelyek csak ideig-óráig hagyhatók figyelmen kívül, s amelyek — érzésem szerint — hosz-szú távon kizárják egy-mást.

Sümei Anikó

A Krakatit a magyar mozikban

Hátborzongató dolgokat produkál az élet. Karel Capek Krakatit című regénye-n olyan anyag felfedezéséről ír, amely minden szerves életet elpusztít, de nem rom-bol. Mintha megalomdota volna a mai neutronbombát, amelyet fenti „előnyei” miatt szorgalmazznak az USA héjai.

Otakar Vávra csehszlovák rendező 1949-ben egyszer már készített filmváltozatot a regényből. Az új változat — amelyet most mutattak be Magyarországon — főszere-peit Radoslav Brzobothay, Magda Vasáryová, Rudolf Hrusinsky játssza, és közöt-tük találjuk a magyar Bálint Andrást is.

Otakar Vávra a csehszlovák rendezőgárda élvonalá-ba tartozik. 1911. február 28-án született, és Karel Stekly mellett ma hazája filmgyártásának egyik utolsó nagy öregje. A harmincas években kezdett filmezni, kísérleti jellegű rövidfilmekkel indult, és számos alkotás for-gatókönyvét írta. Erősen von-zódott a cseh irodalom rea-lista műveikhez. Rendezései között találjuk Karel Capek, Alois Jirasek, Marie Majero-vá és Marie Pujmanova írásainak filmváltozatát.

A második világháború után Barrandowban kezdett dolgozni, és A néma barikád című, 1949-ben forgatott filmjével nemzetközi hírnevet szerzett. 1965-ban San Sebastianban, 1970-ben Mar del Platában tüntették ki. 1973-ban fogott hozzá a kö-zelmúlt történelmének fel-dolgozásához egy trilógiában: Az áruhas napja, Sokolovo és Prága felszabadítása címmel. A prágai filmfőiskola létre-jötte óta ott tanít.

kább talán a Svejka, a derék katona címszerepéből ismerik, amelyet harminchét évesen, karrierje csúcán já-szott el.

1920. október 10-én született Rudolf Böhmként. Apja neves színész volt, így ő is fiatalon kapcsolatba került a színpaddal. Először a prágai Uránia Színházban játszott, majd E. F. Burian társulatá-ba került, aki előszeretettel gyűjtötte maga köré a fiatal

tehetségeket. Évek óta a prágai Nemzeti Színház tagja.

Filmben 16 évesen debütált, és 1945 óta a legkülön-bözőbb karaktereket kellett életre a kamerák előtt.

Néhány nálunk is bemutatott sikeres filmje közül: Magasabb elv, Husz János, Münchenben báró, A fehér asszony, A hullágetető, A góllövő zenész, Doktor Faustot elvitte az ördög.

Erdős Márta

Rudolf Hrusinsky

Olajütő

Gólyák

hajnal le
s készül
a gyökere
föld alól
bombázó
friss rada

nyája-hagya m
— lesz veletek
— gazdagodtok

ám én ott vagy
gondolatban na
aicserék s figye

— legyen üdvö

szeliden m
a vadak kö
kiszabott c

én már csö
olvasok kö
nem döntö
csörök nót

mint ossza
a rámhárat
egy tino is
— itt csak

— kézfogásra alig
alutról: csak ibolya
felülről még: lenni

már nem tudom: a
olyan sötét mint
te bányozod tovább
mikor lesz síkta?

mint a tél megf
ezüstözne a szal
hogyha le nem

fessem magam?
nevetek: s fogh
színes nyakkend
szép ruhákba öl

amikor szorit a
s billentyűje fél
egy viccet elhah
— vidámitom a

Az Ország
Könyvtár

Szinte kizárólag rendi
gazdag szakmai könyv
folyóirat-gyűjteményeről
mert az Országos Pedag
Könyvtár és Múzeum, ki
társairól — nem. Pedig
könyvtár félmillió kö
mellett az intézmény
mint 25 ezer, a magyar
la, a hazai oktatás, ne
múltját, történetét, fejl
sét dokumentáló tárgyi ir
és más emléket is őriz rá
raiban. Csak hát egy m
um bemutatótermek ne
olyan, mint hadvezér s
nélkül; s az Országos P
gógiai Múzeum ma Buda
ten mindössze négy vi
böl áll az Országos Ped
giao Könyvtár keskeny
lyosóján. Igaz, az OPKM
ködtelj Ercsiben az Ed
József Emlékmúzeumot, e
legalább a páratlan er
Eötvös-dokumentumok r
helyen vannak; s lesz r
három helyiségük Kes
lyen is, a lassan újjáépü
Festetics-kastélyban.
mindez kevés vigasz...

S ez annál fájóbb, me
Országos Pedagógiai Kö
tár és Múzeum elődje
zueként jött létre, 1877-
A népoktatási törvény el
dása után gond volt az
lák taneszközökkel tör

Prim Zoltán ötvösművész

kal a valóság talaján állnak, s rendkívül természetes módon, őszintén szemlélik az életet és a művészetet egyaránt. Ha ez a lehetőségem nem lenne, másutt nemigen vállalnék tanítást, szakkör-vezetést.

— Eddig minden művésztől megkérdeztem ebben az interjúoroztatban, Prim Zoltánnak is felteszem a kérdést: hogy érzi magát a város művészeti életében?

— Talán azzal kezdem, hogy nagyon szeretek itt lakni a művésztelepen, a Nagyerdő szélén, habár amióta megépítették itt előttünk az utat, azóta annyira megnőtt a forgalom, hogy már itt sem beszélhetünk zavartalan csendről.

Szeretem Debrecent, jól érzem magam itt, meg is szoktam már. Ami zavar, az a képzőművészek között uralkodó feszültség, ellentét, ami mindig volt, úgy látom, mindig is lesz. Nem én mondom ki elsőnek, más is beszélt már róla, hogy a társaság most is széthúz, az egyseget mindig megbontja valaki.

— Megfogalmazná a legközelebbi terveit?

— Szeretnék nagyobb munkákat is készíteni, mert azok létrehozása közben tudja magát igazán kiélni az ember. Több műfajban akarok dolgozni a jövőben, a rézdomborításokon kívül rekeszománcokat, grafikákat is fogok rendszeresen csinálni. Nagy kedvem lenne murális feladat megoldásához, ha akadna megrendelő.

— Köszönöm a beszélgetést.

Bakó Endre

Sebestyén Árpád

— Uram, ha Ön nem a prospektusvárosra kíváncsi, szívesen elkalauzolom jómagam — mondotta Pikk kapitány a GB jelű autósodra tulajdonosának.

— Akárkinek meg se is mutatnám az én városomat, de Ön emlékeztet valakire...

— Az angol kettőt-hármat vakantott, aztán kezébe nyomta csomagjait.

— Nem hordár vagyok én, kérem szépen...

— A táskákat visszanyelte a kocsi, az angol volánhoz ült, kitérta a másik ajtót. Pikk kapitány megráta a fejét:

— Innen semmit se látnánk!

— Az angol kiszállt, tanácsátalanul állt, Pikk kapitány belekarolt, elindultak.

— Kezdhetném azzal, hogy az Aranybika, ahol megszállt Uraságod, 1709-ben épült. Legendát is mondhatnék a nevééről... A templomot nézi?! Függetlenségi nyilatkozat, trónfosztás, ám ezt a hivatásos idegenvezetők jobban elmondják... Uram, tudja-e, hogy itt volt a korzó, itt csak tisztviselők, főtisztviselők, katonatisztek, urak és úri hölgyek sétálhattak?!

— Az angol térképet vett elő, széthajtogatta. Pikk kapitány a papíra bökött:

— Ez a piros négyzet a belváros: utak gíbergurba rendje, jelek — villamosvonal, autóbuszvonal, autóbusszállomás, tüzirőhely, rendelő, szálloda, étterem, söröző, cukrászda, színház, művelődési központ, mozi, zeneiskola, hangversenyterem, oktatási intézmény, emlékmű, emlékmű jellegű épület, kiemelt épület, nevezetes épület, szobor, emlékmű postahivatal, templom, lakóterület, park... Körengeteg, aszfalttenger. Házak pipiskednek az égre! Gépkocsidáradat! Bár menlehet, hogy Ön kevesellni fogja a követ, az aszfaltot, a maasszgot, a gépkocsikat... Figelje a lámpát, az úvekarikák piros-zöld jelzőit! Tömegeket ütköztet: próbáljunk keresztre átvágni, különben mea foa a másik, ne bosszankodjék, Uram. Ittél ez: nézze nevetve a helyzetkomikumot élvezze — roboqnak a sán-ták. béndák. vakok!... Most itt vaonunk és erre megyünk... Hátók az ut-

can, vehetnénk jégkrémet. Asztalkák az utcán, kalapot, inget, bort, sört, könyvet, edényeket. Amott meg lángost, szájíz szerint szöva! Az a vak asszony lotót árul (szerencsétlen kinnálja a szerencsét!), az az öregember virágot, kis kosarával másodsor fordult, olcsón adja... Ott a napernyős vasasztalkánál börtökös sorsjeggyel kisérték Fortunát. Nyisszan az olló — nyert? nem nyert? Ke-

az újság: gazda nélkül maradnak a régi házörzők, falkába verődve kóborolnak...

Lassan kortyolgatták a vörös bort.

— Még emberek élnek pincékben! És az állattársnál nagyobb üzlet embe-reket, alberőket tartani...

— Az angol érdeklődve figyelt.

— Szeretem ezt a város — mondta még Pikk kapitány.

ni kezdett, előbb bizonytalanul imbolygott a vonó, később már határozottan szállt a húrokon — sirt, sikoltott a dal.

— Ezt még Kaposváron tanultam egy öregembertől — mondta ellágyulva Pikk kapitány, elövette a levéltárcáját, remegő kézzel egy ropogós bankót vett elő, közben összehajtogatta, s a vonóba fűzte.

A primás alázatos tisztelettel várt. Játssz még két-három nótát — a lila bankó ott repesett az orra előtt — aztán elindult új asztalok felé...

Gyorsan este lett. Az angolra hirtelen tört rá a járadtság. Hallgattak.

— Még áll az a ház, ahol születtem — szól Pikk kapitány.

Hallgattak.

— Le fogják bontani... Hallgattak.

A poharak üresen álltak. Együtt mentek a szállodába. Az angol valamit mondott — az éjszakai portás a hatvankettes kulcsot emelte le.

Pikk kapitány elbúcsúzott:

— Szép álmokat, bajszos angyalokat! Holnap majd jelentkezem, és elindulunk megnézni a város szélét. Ott még több a látnivaló! Keresünk egy hangulatos kiskocsmát is!

Kezet ráztak. Az angol névjegykártyát nyújtott át.

— Reggelre majd fájni fog a fejedre! — erre gondolt Pikk kapitány, amikor otthon magára húzta a takarót — Pancsolt borok, tiszta szeszt is tesznek hozzá...

Fáradtan, zúgó fejjel ébredt. Kikefélte egyetlen öltönyét. A „receptio”-ban kérdőn nézte; rá, kiforgatta a szebeit, nem találta a névjegyet:

— Egy angol urat keresek — dadogta.

A csinos fiatal hölgy belapozott a vendéglapra:

— Angol vendégünk jelenleg nincs — mondta kedvesen.

— Tegnap érkezett, a hatvankettes szobában lakik!!!

— Tessék csak eldudolni a dallamát!

A primás hallgatta, hallgatta, s egyszerűen játsza-

SIPOS FERENC:
Pikk kapitány
mint idegenvezető

— Uram, ha Ön nem a prospektusvárosra kíváncsi, szívesen elkalauzolom jómagam — mondotta Pikk kapitány a GB jelű autósodra tulajdonosának.

— Akárkinek meg se is mutatnám az én városomat, de Ön emlékeztet valakire...

— Az angol kettőt-hármat vakantott, aztán kezébe nyomta csomagjait.

— Nem hordár vagyok én, kérem szépen...

— A táskákat visszanyelte a kocsi, az angol volánhoz ült, kitérta a másik ajtót. Pikk kapitány megráta a fejét:

— Innen semmit se látnánk!

— Az angol kiszállt, tanácsátalanul állt, Pikk kapitány belekarolt, elindultak.

— Kezdhetném azzal, hogy az Aranybika, ahol megszállt Uraságod, 1709-ben épült. Legendát is mondhatnék a nevééről... A templomot nézi?! Függetlenségi nyilatkozat, trónfosztás, ám ezt a hivatásos idegenvezetők jobban elmondják... Uram, tudja-e, hogy itt volt a korzó, itt csak tisztviselők, főtisztviselők, katonatisztek, urak és úri hölgyek sétálhattak?!

— Az angol térképet vett elő, széthajtogatta. Pikk kapitány a papíra bökött:

— Ez a piros négyzet a belváros: utak gíbergurba rendje, jelek — villamosvonal, autóbuszvonal, autóbusszállomás, tüzirőhely, rendelő, szálloda, étterem, söröző, cukrászda, színház, művelődési központ, mozi, zeneiskola, hangversenyterem, oktatási intézmény, emlékmű, emlékmű jellegű épület, kiemelt épület, nevezetes épület, szobor, emlékmű postahivatal, templom, lakóterület, park... Körengeteg, aszfalttenger. Házak pipiskednek az égre! Gépkocsidáradat! Bár menlehet, hogy Ön kevesellni fogja a követ, az aszfaltot, a maasszgot, a gépkocsikat... Figelje a lámpát, az úvekarikák piros-zöld jelzőit! Tömegeket ütköztet: próbáljunk keresztre átvágni, különben mea foa a másik, ne bosszankodjék, Uram. Ittél ez: nézze nevetve a helyzetkomikumot élvezze — roboqnak a sán-ták. béndák. vakok!... Most itt vaonunk és erre megyünk... Hátók az ut-

— Uram, ha Ön nem a prospektusvárosra kíváncsi, szívesen elkalauzolom jómagam — mondotta Pikk kapitány a GB jelű autósodra tulajdonosának.

— Akárkinek meg se is mutatnám az én városomat, de Ön emlékeztet valakire...

— Az angol kettőt-hármat vakantott, aztán kezébe nyomta csomagjait.

— Nem hordár vagyok én, kérem szépen...

— A táskákat visszanyelte a kocsi, az angol volánhoz ült, kitérta a másik ajtót. Pikk kapitány megráta a fejét:

— Innen semmit se látnánk!

— Az angol kiszállt, tanácsátalanul állt, Pikk kapitány belekarolt, elindultak.

— Kezdhetném azzal, hogy az Aranybika, ahol megszállt Uraságod, 1709-ben épült. Legendát is mondhatnék a nevééről... A templomot nézi?! Függetlenségi nyilatkozat, trónfosztás, ám ezt a hivatásos idegenvezetők jobban elmondják... Uram, tudja-e, hogy itt volt a korzó, itt csak tisztviselők, főtisztviselők, katonatisztek, urak és úri hölgyek sétálhattak?!

— Az angol térképet vett elő, széthajtogatta. Pikk kapitány a papíra bökött:

— Ez a piros négyzet a belváros: utak gíbergurba rendje, jelek — villamosvonal, autóbuszvonal, autóbusszállomás, tüzirőhely, rendelő, szálloda, étterem, söröző, cukrászda, színház, művelődési központ, mozi, zeneiskola, hangversenyterem, oktatási intézmény, emlékmű, emlékmű jellegű épület, kiemelt épület, nevezetes épület, szobor, emlékmű postahivatal, templom, lakóterület, park... Körengeteg, aszfalttenger. Házak pipiskednek az égre! Gépkocsidáradat! Bár menlehet, hogy Ön kevesellni fogja a követ, az aszfaltot, a maasszgot, a gépkocsikat... Figelje a lámpát, az úvekarikák piros-zöld jelzőit! Tömegeket ütköztet: próbáljunk keresztre átvágni, különben mea foa a másik, ne bosszankodjék, Uram. Ittél ez: nézze nevetve a helyzetkomikumot élvezze — roboqnak a sán-ták. béndák. vakok!... Most itt vaonunk és erre megyünk... Hátók az ut-

— Uram, ha Ön nem a prospektusvárosra kíváncsi, szívesen elkalauzolom jómagam — mondotta Pikk kapitány a GB jelű autósodra tulajdonosának.

— Akárkinek meg se is mutatnám az én városomat, de Ön emlékeztet valakire...

— Az angol kettőt-hármat vakantott, aztán kezébe nyomta csomagjait.

— Nem hordár vagyok én, kérem szépen...

— A táskákat visszanyelte a kocsi, az angol volánhoz ült, kitérta a másik ajtót. Pikk kapitány megráta a fejét:

— Innen semmit se látnánk!

— Az angol kiszállt, tanácsátalanul állt, Pikk kapitány belekarolt, elindultak.

— Kezdhetném azzal, hogy az Aranybika, ahol megszállt Uraságod, 1709-ben épült. Legendát is mondhatnék a nevééről... A templomot nézi?! Függetlenségi nyilatkozat, trónfosztás, ám ezt a hivatásos idegenvezetők jobban elmondják... Uram, tudja-e, hogy itt volt a korzó, itt csak tisztviselők, főtisztviselők, katonatisztek, urak és úri hölgyek sétálhattak?!

— Az angol térképet vett elő, széthajtogatta. Pikk kapitány a papíra bökött:

— Ez a piros négyzet a belváros: utak gíbergurba rendje, jelek — villamosvonal, autóbuszvonal, autóbusszállomás, tüzirőhely, rendelő, szálloda, étterem, söröző, cukrászda, színház, művelődési központ, mozi, zeneiskola, hangversenyterem, oktatási intézmény, emlékmű, emlékmű jellegű épület, kiemelt épület, nevezetes épület, szobor, emlékmű postahivatal, templom, lakóterület, park... Körengeteg, aszfalttenger. Házak pipiskednek az égre! Gépkocsidáradat! Bár menlehet, hogy Ön kevesellni fogja a követ, az aszfaltot, a maasszgot, a gépkocsikat... Figelje a lámpát, az úvekarikák piros-zöld jelzőit! Tömegeket ütköztet: próbáljunk keresztre átvágni, különben mea foa a másik, ne bosszankodjék, Uram. Ittél ez: nézze nevetve a helyzetkomikumot élvezze — roboqnak a sán-ták. béndák. vakok!... Most itt vaonunk és erre megyünk... Hátók az ut-

Prim Zoltán 1932-en született Hajdúböszörményben. Középfiskolát és az Iparművészeti Főiskolát Budapesten végezte, rövid ideig a pénzverdében dolgozott, majd Debrecenbe került. Nyolcadik éve a debreceni művésztelepen lakik. Ez a beszélgetés is a műtermében zajlott le, ahol egy óriási rajz, a Magyar Népköztársaság címerét látható. Mint megtudom, a rajz három méterszer két méter hatvan centi.

— Ez a legnagyobb méretű munkája?

— Igen. Ha a lektorátus elfogadja a rajzot, a rézből készülő címer a Kossuth Lajos Tudományegyetem főépületét díszíti majd. Ilyen nagyméretű munkát még nem domborítottam, de remélem, hogy még lesz rá alkalom. Viszonylag nagyobb munkát csináltam a nádudvari termelőszövetkezet számára, készítettem az Aranybikának és a Csonkai Aranyháznak egy-egy cégért. Itt jegyzem meg, hogy egyik másik városunkban, például Egerben ismét nagy divat a cégér. De ezt tapasztaltam nemrég Szovjet-Litvániában is.

— Szereti az ilyen nagyméretű munkákat?

— Nem válogatok a feladatokban. A főiskolán, ahol Borsos Miklós tanítványa voltam, mindenféle méretű feladatot meg kellett oldani. Az igazság az, hogy ugyanolyan aprólékosan dolgozom meg a nagy felületet is, mint a kicsit. Kedvelem az aprólékos kidolgozást, egyáltalán minden darabba szeretem a megfelelő munkát beleadni.

— Prim Zoltán sokáig ügyismertük, mint aki rézdomborításokat készít: táblákat, faliképeket. Anyaga a réz. Az utóbbi időben azonban grafikákkal is foglalkozik, sőt már kiállítás is rendezett belőlük. Ennek mi a története?

— Az elmúlt években eljutottam néhány külföldi művésztelepre, így Lengyelországba, Szovjet-Litvániába, Finnországba. Egy festőnek vagy grafikusnak sem egyszerű dolog hosszú útra összehajtogatni a szerszámai, kelleiket, hát még egy ötvösnek. Lengyelországban például nem tudtak nekem szukrókládát készíteni, amelyen a réz domborítása folyik, így aztán tetlenkednem kellett. 1979-ben Litvániában elkészítettem rajzolgatni a tájat, a tengerpartot, a különlegesen érdekes, szép fákat. 1980-ban Finnországban megcsináltam az első rézkarcomat. Azóta rajzok és metszek, noha nem tekintem magam grafikusnak.

— Látok itt a műtermében egy igen szép rekeszománc-

col. Ez ajándék vagy saját készítmény?

— Ezt én csináltam, hiszen rekeszománcot mindig is készítettem, jóllehet nem képszerűen, inkább az alkalmazásait kutattam. De egy idő óta csinálók táblaképeket, és a jövőben is csinálni fogok. A rekeszománc-készítés szorosan hozzátartozik az ötvösmesterséghez.

— Eddig csak műfajokról, technikáról beszélünk, tartalmi kérdéseket nem érintettünk. Meg tudná mondani, hogy miért éppen olyan a képi világa, mint amilyen?

— Azt hiszem, a rézdomborítás az ábrázolásnak elvontabbnak kell lennie, stilizálnak, az anyag nem engedi meg a karakterisztikus ábrázolást. Az én munkáim a természeti formákat követik, de ebbe beleértem a mozgásformákat, a fény-árnyék hatásokat, a térbeli megjelenítési módokat is. A stilizálás nem kis mértékben a vésetechnikából is következik.

— Az anyag ennyire fontos lenne? Hegel szerint a szépség nem más, mint az eszme átélése az anyagon. Egyetért ezzel?

— Egyetértek, az anyag valóban nagyon fontos, tehát anyag nélküli szépség nincs. Ugyanakkor az anyag önmagában néma marad, egészen pontosan még csak önmagában szép, nem műalkotás-ként. A márvány vagy a réz ugyanis önmagában is szép.

— A réz annyira szereti?

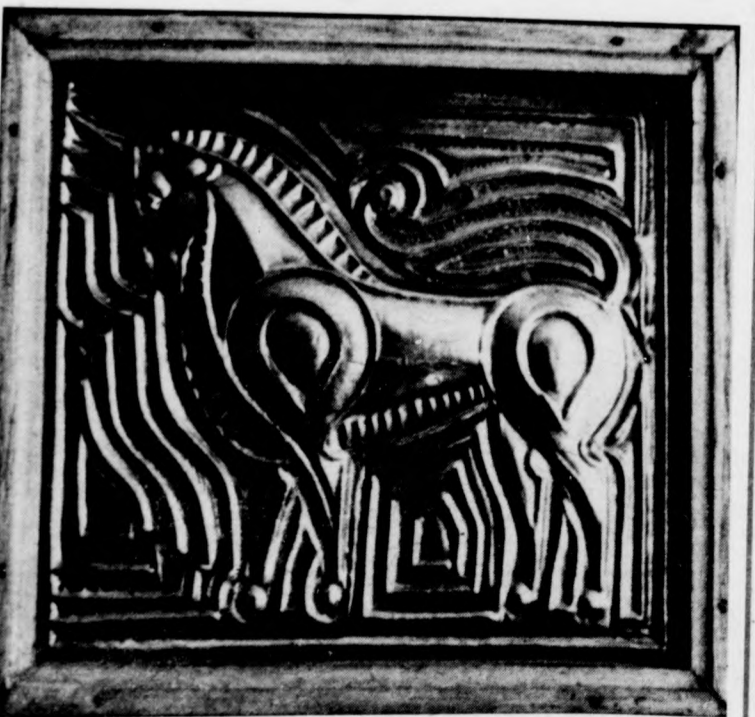
— Igen, bár az ötvösök valaha aranyból és ezüstből dolgoztak, velük a réz nem veheti fel a versenyt. Am hasonlít az aranyhoz, bár az arany nyúlási képességét nem éri el. Az aranyat ugyanis a végtelenségig lehet nyújtani anélkül, hogy elrepedne, a réz pedig egy bizonyos szinten túl elreped. De ezt a pontot megérzi az ember.

— Prim Zoltán rézdomborításai sajátosságok, formaviláguk és motívumrendszerük már önálló, mindenkiétől megkülönböztethető. Engedje meg, hogy megkérdézzem, mitől mai és mitől magyar, tovább szűkítve a kérdést, mitől alföldi az ön művészete?

— Az én munkáim nem nevezhetők alföldieknek, a formavilágom sem magyaros. Az, hogy Debrecenben élek, legfeljebb egy-két motívumról ismerhető fel. Én a népművészetre nem tekintetem, mestereket sem utánoztam, a legtöbb sugallatot az antik művészetből, a görög és egyiptomi világtól kaptam. Meg is jártam mindkét országot saját költségemen. De természetesen sem a görög, sem az egyiptomi művészetet

Lovasok

Bika

ZÓT!

KALÁSZ LÁSZLÓ VERSEI:

Gólyák kerengnek

félelem
hajnal lett: csupa gyöngy a rét
s készül a harmatból serét

a gyökerek ha kell: kilőnek
föld alól is minden rakétát
bombázó-gólyák ellen nőnek
friss radarként a margaretták

Nyár lett

s gondokban heverek
nyája-hagyta magányos pásztor:
mi lesz veletek gyerekek
— gazdagodtok ettől a nyártól?

ám én ott vagyok veletek
gondolatban naponta százszor:
öcsérek s figyelmestetek

— legyen üdvözlét ez a pár sor!

Okosan

miként rókák
szelíden mint az özek
a vadak körülroják
kiszabott csöpp időmet

én már csak nyomaikból
olvasok körülöttem
nem döntök dolgaimról
csörök nőtek fölöttem

mint osszam önerőből
a rámháramló dolgot?
egy tinó is lebömböl
— itt csak a buta boldog?

Bodikám!

(EGY MEGHALT BANYÁSZNAK)

talppal verted fel a mindent
— kezfogásra alig számíthatunk
alulról: csak ibolyát szagolni
felülről még: lenni is akarunk

már nem tudom: a bányák milyen mélyek
olyan sötétek mint az éjszaka?
te bányászod tovább az örök-mélyet
mikor lesz síkta?

mikor jössz haza?

Én már

komoly ember lettem
mint a tél megfehéredtem
ezüstözne a szakállam
hogyha le nem borotválnám

jessem magam? — azt csinálom!
nevetek: s foghíjam ne lássom!
színes nyakkendőt kötök fel
szép ruhákba öltözök fel

amikor szorít a szívem
s billentyűje féltrebillen:
egy viccet elhahotázok
— vidámitom a világot

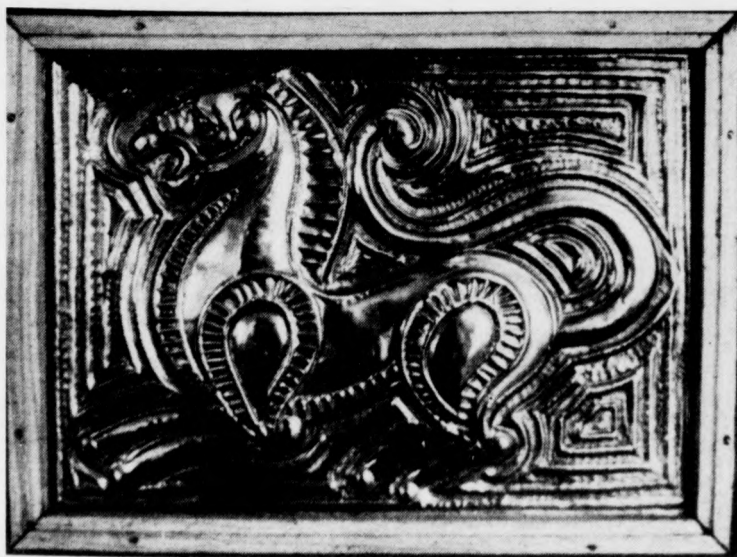
Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum

Szinte kizárólag rendkívül gazdag szakmai könyv- és folyóirat-gyűjteményéről ismert az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, kiállításairól — nem. Pedig a könyvtár félmillió kötete mellett az intézmény több mint 25 ezer, a magyar iskola, a hazai oktatás, nevelés múltját, történetét, fejlődését dokumentáló tárgyi irások és más emléket is őriz raktáraiban. Csak hát egy múzeum bemutatásának nélkül olyan, mint hadvezér sereg nélkül; s az Országos Pedagógiai Múzeum ma Budapesten mindössze négy vitrinből áll az Országos Pedagógiai Könyvtár keskeny folyosóján. Igaz, az OPKM működött; Ercsiben az Eötvös József Emlékmúzeumot, s így legalább a páratlan értékű Eötvös-dokumentumok méltó helyen vannak; s lesz majd három helyiségük Keszthelyen is, a lassan újjáépülő Fesztetics-kastélyban. De mindez kevés vigasz...

S ez annál fájóbb, mert az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum elődje múzeumként jött létre, 1877-ben. A népoktatási törvény elfogadása után gond volt az iskolák taneszközökkel történő

ellátása, s e gondon volt hivatott valamiképpen enyhíteni az Országos Tansermúzeum. A múzeumot azonban — a jelek szerint — a helyi-társadalmi — nem. Pedig a könyvtár félmillió kötete mellett az intézmény több mint 25 ezer, a magyar iskola, a hazai oktatás, nevelés múltját, történetét, fejlődését dokumentáló tárgyi irások és más emléket is őriz raktáraiban. Csak hát egy múzeum bemutatásának nélkül olyan, mint hadvezér sereg nélkül; s az Országos Pedagógiai Múzeum ma Budapesten mindössze négy vitrinből áll az Országos Pedagógiai Könyvtár keskeny folyosóján. Igaz, az OPKM működött; Ercsiben az Eötvös József Emlékmúzeumot, s így legalább a páratlan értékű Eötvös-dokumentumok méltó helyen vannak; s lesz majd három helyiségük Keszthelyen is, a lassan újjáépülő Fesztetics-kastélyban. De mindez kevés vigasz...

A krónika 1958-cal folytatódik, ekkor alakult újjá Országos Pedagógiai Könyvtár néven, s később került a nevébe az ... és Múzeum. Kétségtelen, az oktatásügy e nélkülözhetetlen műhelye hiánytalanul ma könyvtárként tudja ellátni feladatát. Az OPKM rendelkezik az országban a legteljesebb pedagógiai, nevelési, pszichológiai, ifjúsági szakkönyv- és

Prim Zoltán: Oroszlán

Prim Zoltán: Falitál

Prim Zoltán: Óreg tölgy a parkban

folyóirat-gyűjteménnyel, iskolai vonatkozású tankönyv- és jegyzetkollekcióval, s e témák határterületeinek iradalmával. A könyvtárát évente mintegy huszonegyszer látogatják, a beiratkozott olvasók száma megközelíti a négyezret. Egy-egy évben csaknem ezer a kikölcsönzött kötetek száma, s tizenötözetet forgatnak helyben, az olvasóteremben. Az ország tavolabbi vidékein élők előtt is „nyitva áll” a könyvtár; az úgynevezett könyvtárközi kölcsönzés révén például tavaly három és fél ezer kiadványt kelt útra. Nem lehet túlzottan magas azoknak az óvodáinkban, iskoláinkban működő nevelőknek a száma, akik ne lettek volna, vagy ne lennének valamilyen kapcsolatban az OPKM-mel. Ami pedig az egyetemi, főiskolai hallgatókat illeti, különösen vizsgálódásokban ugyancsak kicsinek bizonyul az olvasóterem.

Valóságos eldorádója a kutatóknak — s nemcsak a pedagógia, hanem az egyetemes magyar kultúra kutatóinak is — a könyvtár! Az iskolai tankönyvgyűjtemény példájú ötvenezret darabra rúg; köztük van olyan, amelyből a diák Petőfi is tanulhatott. Évszázadokra visszamenően a nagy, híres alma materek évkönyveinek, vagy ahogy akkor hívták: értesítőinek a száma nyolcvanezerhez közelít; köztük a nagykőrösi

gimnáziumé Arany kezeirésével. Sok ezres az atlaszgyűjtemény, amelynek egyik legértékesebb példányát, az 1703-ban kiadott Hübner-féle Schul-Atlaszt éppen tavaly vette meg az OPKM egy pesti antikváriumban, 33 ezer 700 forintért. Minden lapja kézzel metszett és színezett.

E könyvtári különgyűjtemények jó néhány különleges darabja tulajdonképpen múzeumi ritkaság. Például ama 1808-ban kelt, kézzel irt Geographia-jegyzet, amelyből Széchenyi István tanult. Vagy azon, 1700-ban kiállított, s Bánffy György erdélyi kancellár kézjegyével ellátott útlevel, amely a külföldi egyetemre induló diákok „mindenki jóindulatába” ajánlja... Nem kevésbé érdekes olvasmány az 1800-as évek elejéről a híres pápai és a debreceni református kollégium tudós professzorainak levélváltása egy szökött pápai diák ügyében.

Korántsem csupán a kutatók, hanem a legszélesebb közönség érdeklődésére is számot tarthatnának a korabeli iskolai oklevelek, meghívók, újraoltási bizonyítványok, tanári óratervek, vázlatok, tanmenetek, a múlt században készült preparátumok, domborműves falitérképek, kvadránsok, limbusok is.

Deregán Gábor

Képzőművészeti irányzatok az impresszionizmustól napjainkig

UTAK, KERESZTUTAK

6. Az Emberért

A közelmúlt művészeti irányai között nem tudunk merev határokat húzni, s amikor Az Emberért címet adtuk fejezetünknek, ez nem jelenti azt, mintha korábban a művészetek között pontja nem az ember lett volna. Minden művészet mindenkor az élet értelmét kereste, az impresszionizmus azonban különös hangsúlyt helyezett a kifejezési formáktól, mint az expresszionizmus idején. A művészet átlenyugesebbnek tartotta a figyelmet megnyilvánulásait, mint magát a tárgyat, amiért szavát kimondta, elkialtotta. Az expresszionizmus művészete csupa felkiáltójel, csupa tömör mondat, ige, indulat, szenvedély, hogy belénk vájjon, felriasszon, hogy felriassza maga korában azt az álmos és megalkuvó társadalmat, amelyért és amelynek ellenében sikraszállt. De sikerült-e végül is a riasztás? Nem csak a különlegességek, a szokatlan jelzők, szokapcsolások, riktó színek és képek maradtak meg csupán, elvesztve fizetes szándékát a vesztébe rohanó emberiségért elkialtott szónak?

Az expresszionista irodalom ma már jöszertint olvashatatlan, bár például a dráma újjászületését éli (Bertolt Brecht). Kiadványok is napvilágot látnak, s olyan világhíres személyekre emlékeztetnek, mint Max Reinhardt. Az expresszionista prózairodalom szélsőséges, eredetiségkedésre törekvő munkái ellobbantak marandó hatás és érték nélkül, míg költők sok verssel (Kassák vagy Szabó Lőrinc) máig szólóak. Szobrászuk, mint Ernst Barlach vagy Szervátiusz Jenő kevés volt, ám már a korai expresszionizmusból Van Gogh, később Oskar Kokoschka, Marc Chagall, Käthe Kollwitz, Frans Masereel, a magyar Uitz Béla, Mattis Teutsch János, Tornyai János, Holló László, Lőrinc Gyula olyan nevek, akiket az érdeklődő biztonnyal ismer. Az expresszionizmus rendkívül eleven művészet, csupa mozgás, s amennyire alkalmas a festészet vagy rajzművészet arra, hogy szolgálatba álljon, annyira alkalmatlan törvényszerűségei folytán az építészet, vagy általában a tárgyművészetek. Annál inkább a film. Eisenstein Patyomkinját mint a világ egyik legjobb filmjét tartják számon. A Gólem, a Szerelmem Hirosimá, a Mather Johanna, de akár a Szegénylegények is expresszionista eszközöket használtak az ember belső, ellentmondásos világának kifejezésére. Nem maradt a film mögött a zene sem, gondoljunk Sztaravinszkijra vagy Bartók Bélára. Már-már lezár művészeti korszaknak tekintetük az expresszionizmust, melyet a megapodott társadalom elleni tiltakozás, a háború elleni védekezés, az elnyomott „kisember” iránti rokonszenv táplált. Ma különösen a festőművészetben, filmben újjáéledt. Figyelmeztető, mint a jalkiáltás, a felkiáltójel, olyan időkben, amikor ismét szükség van az Emberért elkialtott szóra.

Koczogh Ákos

Holló László: Vihar (olaj, 1930)

Debrecen törzsménesének Játékosan története

2

Debreceni gazda hármasszékű ekhós szekérben. A csikót a ménesre viszi a gazda, közben találkozott a ménes számadójával, akit „hazuról” hozott itallal kínál meg (Fekete Gáborné fotóreprodukciója)

A Hortobágy pusztai ménesei

Nyilván érdeklődésre tarthat számot a legelő állatlétszám.

Az előtalált adatok szerint a legelő lovak száma: 1756-ban 1302, 1855-ben 2106, 1894-ben 5337, 1910-ben 4566, 1920-ban 2631, 1940-ben 4370. Az I. világháború előtt a lótenyésztő gazdák legjobb kancáikból külön méneset alakítottak, ez volt az úgynevezett „aranyménes”. Az itt beosztott mének már istállóban voltak elhelyezve. A fedezetés kézből történt.

Az 1943. évi „kimutatás a hortobágyi számadó pásztorkoról” a ménesekre vonatkozó adatait a következők tartalmazzák:

sorsz.	A ménes elnevezése	A számadó neve és lakhelye
4.	Faluvéghalmi ménes	Suba Lajos Tiszafüred
8.	Hálaszkői ménes	Kovács Lőrinc Tiszacséce
11.	Háromasi ménes	Balogh Sándor Tiszacséce
14.	Kunyhógyi cíframénes	Vigh Sándor Tiszacséce
17.	Máta mezeti ménes	Sárkány József Debrecen
21.	Papegyházi ménes	ifj. Erdélyi M. Tiszacséce
24.	Pentezugi ménes	Jamricska István Debrecen
29.	Szásztelki cíframénes	Gál Péter Debrecen
31.	Számárteleki cíframénes	Ludmán Lajos Nádudvar
35.	Városi csodórménes	Virág József Tiszacséce

A táblán nem szerepelt a város kancaménes, melynek számadója 1940 előtt Kovács Imre volt, utána Varga László.

Egy kis kitérő, de nagyon témába vágó a következő pár sor, szorosán szakmai és mégis érdekes.

1979 őszén az Állattenyésztési Kutató Intézetben hangzott el egy előadás. A genetika és a környezet kölcsönhatásáról szólt. Az első megállapítást, miszerint a környezet befolyással van a genetikára, Hortobágy messzeemenően alátámasztja, az állatfajokon belül nagyszerű típusokat alakítottak ki, így a hortobágyi típusú nősüzt is. A másik elhangzott téma, mely szerint a genetika nincs hatással a környezetre, Hortobágy viszont cáfolja, mert — például — a sziki gyepek kiváló minőségű fejlődéséhez szükséges táprást csak az itt kialakult genetikával rendelkező állatpókok tudták biztosítani.

Mielőtt befejezném a ménesekre vonatkozó általános részt, kötelességem tartom, hogy a lótenyésztés névtelen munkabíráitól, a csikósoktól, azok kemény munkával — teljes életükkel néhány sort írjak. A különböző állatfajokat őrző pásztorkor közt rangsor alakult ki, akkoriban a csikósokat jegyezték — notában, rigmusokban és a köztudatban is — az élen. Egyszerű, de nagyon mutatós öltözetüket a ma élő utódok híven megőrizték, ugyanígy hatásos felismerését is. A most is használt heveder nélküli csikósprincs század eleje óta terjedt el.

A ló nyakába kanyarított pányvaskötél szerepéről írok részletesebben. Nagyrítán lófogáshoz használták lasszószőnyeg, de nem szívesen, mert nagyon megvadította a méneset a pányvázás. A díszes nyakszíjhoz erősített kötelet, amikor a háts nyugalton leghelhetett, leoldva maga után húzta a ló. Ma újra szükség lett a lóra, ezzel tudta a csikós gyorsan megfogni a hátsót. A karikázást a legtöbb csikós maga készítette, sokan művészi kivitelben. A látogatók nagy része meg is vásárolta az eladásra kínált árut. Az ostorkészítés volt — és ma is ez — a csikósok „másodállása”. A ménes létszámától függően a számadó mellett alkalmaztak „számadóbojtárt”, nagy- és kisbojtárt, valamint „tanyást”, aki vagy fiatal „bojtártanuló” volt, vagy „kivénhedt csikós”. A méneset állandóan a szabadban kellett őrizni. A nagyon primitíven kialakított csikóstanát olyan szűkre szabták, hogy jóformán csak a felszerelésnek és élelemnek nyújtott csak védelmet. A formájáról valószínűleg elnevezett felül nyitott nádepi ménesben főzött a tanyás, a bogrács alatt keményre összetaposott és a napon szárított állati trágyával vagy „árvagánéj”-jal tüzelt. A mai humor „hortobágyi brikettnek” nevezi ezt a tüzelőt. Az egyszerű meleg étel rendszerint a hazuról hozott szárított tésztából készített leves volt. A szalonas finom „slambuc” vagy nagy ritkán a birkapörkölt ünnepi menünek számított.

Ha a csikóstanyát elég nagyra építették és kis lakószoba is volt az épületben, akkor a nyári szünetben a számadó családja is kitelepedett. A kunyhó mellé primitív ólakat is létesítettek, melyekben fejőstehent, disznót és sok aprójszágot neveltek. A számadó a lovak létszámaért anyagilag is felelt. A bojtárok őrizték, terelték, legeltették a méneset a kijelölt járásokon. A legnagyobb munkát az itatás jelentette, sok-sok vödör vizet kellett a hatalmas gemeskútból felhúzni. Kutyát terelésre igazi csikós nem használt, egy-egy jó komondor vagy kuvasz a tanyát őrizte. A lovak őrzése, jó legelő és idő esetén nem okozott gondot. Annál nagyobb rátermettséget igényelt a lovak összetartása, ha vihar törnyosult, akkor mindenki nyeregbe! és nem bújhatott be senki a zivatar elől a kunyhóba. A ménes éjjel is legelt, csak kevés időre állt össze pihenésre, bóbiskolásra. A lovak és főleg a csikók a jó napsütésben el-elyűjtöztak a gyepon alvásra. Egy-két csikós mindig készenlétben kellett hogy álljon. Jóformán csak lopva tudtak pihenni, szunyókálni ezek a viharezett emberek. A szélsőséges időjárás minden viszontagságot fedél nélkül kellett elviselniük. A mai, legfeljebb nyolc órát dolgozó el sem tudja képzelni, milyen testi fáradságot, törődöttséget okozott az „örökös készenlét”. A délibábos, déli forróságtól a fagypontra körüli hajnalig, a havas, tavaszi esőktől a nyári zivatarokig minden időváltozást ott éltek át, az „Isten szabad esze” alatt primitív életkörülmények között. Már ezért is tisztelettel kell emlékeznünk rájuk! No meg azért, mert ők őrizték, nevelték a magyar embernek mindig oly kedves állatát, szemfényét, a leghűségesebb munka- és harcostársát, a lovat!

(Folytatjuk)

Hetey Sándor

a tiszta, helyes beszédért

A debreceni Béke úján a lajdonképpen már ki tudja ejteni a k-t. Ehhez hasonló ejtésihiba gyakran előfordul fonematikus hallásbizonytalanságon alapul. A javítás négy fázisban történik. Kezdetben hallásgyakorlatokat végzünk. A gyerek ilyenkor egymás után hallja a jól és rosszul kiejtett szavakat, csak jeleznie kell, melyik a jó és melyik a rossz. Ezután kezdjük a hangfejlesztést. Az indirekt módszert alkalmazzuk inkább. Nem mondjuk meg a gyereknek, hogy milyen hangot akarunk hallani tőle. Ha így nem megy, akkor próbálunk a direkt hangképzéssel. Faspatulával segítünk a nyelvet, a száját megfelelő alakra formálni, de ezt is előbb én mutatom, a gyerek utánózza. Ha a mássalhangzó megszólalt, hosszú gyakorlással rögzíteni kell. Ez a következő fázis. A hangokat szótagokban gyakoroljuk, sorban kapcsoljuk az összes magánhangzóval úgy, hogy a mássalhangzó előbb a szótag elején, majd hátul, végül belül legyen. Aztán ciklusok sorában gyorsan ismételtetjük a szótagokat. Egyik sem könnyű gyakorlat, ugyanis a mássalhangzónak bizonyos mértékig igazodnia kell a magánhangzéhoz. Később ilyenkor kísérletet teszünk arra, hogy egész szóban is kimondja a gyerek a hangot. Ha még nem hangzik tisztán, vagy még mindig más hangot ejt, akkor visszatérünk a

rögzítéshez. Ha már nem téveszt, akkor szavakban ismételtetjük, a szavakból kiemeljük a hangot, szótagokatunk, mondatokba helyezzük, verset, mondókat tanulunk.

A debreceni megyei beszédjavító központba a Debrecen környéki községekből járnak a rászoruló gyerekek. Egy nap átlagosan tizenötven fordulnak meg itt, egy héten kétszer jön mindenki egy-egy órára. Van, aki másfél évig jár ide, de olyanok is, akiknek beszédhibája néhány hét alatt elmúlik. A megye többi városában nyolc lólopédus működik. Az elmúlt évben a megyei központtal együtt több mint 700 gyerek kiejtési hibáit kezelték sikeresen. A leggyakrabban előforduló beszédhibák között első helyen áll az általános pöszesség, vagyis, hogy nyolc vagy annál több mássalhangzónak rossz az ejtése. Sűrűn előfordul az orrhangosság, nem ritka a dadogó, a dadogó-pöszégyerek, előfordul írás-olvasás gyengeség is.

A rossz beszédkiejtés javítása általában ötéves korban kezdődhet. Régebben felnőttek is látogattak az intézetet, ma a legidősebb gyerekek harmadik osztályosok.

intézményeiben rendszeresen szűrést végeznek, formailag, tartalmilag vizsgálják a gyerekek beszédét, és feljegyzik a beszédhibás gyermekek adatait, és ha a szülő nem jelentkezne gyermekével, akkor írásban kéri, hogy jelenjenek meg a körzeti lólopédusnál. Sajnos az a tapasztalat, hogy még külön felhívásra sem mindig viszi el a szülő beszédhibás gyermekét az intézetbe. Amikor viszont közeledik az iskolaéretté válnak a gyerekek. Pedig minden esetben lehet pár hét alatt segíteni.

Előfordul az is, hogy a szülők 3-4 éves gyermekükkel azzal a panasszal viszik a lólopédushoz, hogy nem beszél a gyerek, vagy teljesen értelmetlen, amit mond. Ebben az esetben szaktanácsos látják el a szülőket, hogy miképpen segíthetnek ők maguk gyermekük beszédfejlesztésében.

Mindenképpen szem előtt kell tartani, hogy a beszédhibák javításában napok is számíthatnak, nem érdemes a kezelést halogatni. S azt sem szabad elfelejtenünk, hogy a helyes, szép, tiszta kiejtés, beszéd a helyes olvasás és írás alapja, a gondolatok kifejezésének elemi feltétele. S ettől nem szabad egyetlen gyermeket sem megfosztanunk.

Minél előbb

A lólopédusok a körzetükhez tartozó falvak gyermek-

Haraszti Gitta

Merre jár az autóbusz?

Az angliai Bristolban egy központi ellenőrző állomáson állandó figyelemmel kísérik a város negyven autóbuszvonalatát és ellenőrzik, hogy a gépjárművek a menetrendnek megfelelően közlekednek-e. Ezzel az a céljuk, hogy a közlekedési rendellenességeket azonnali intézkedésekkel megszüntessék, biztosítván az egyetlen közlekedést.

Minden autóbuszban a vezető feje felett egy gázlámpa készülék van, amely vörösről sárgára fordítva jelzi a forgó tükrök le-fel mozgatását, így az autóbusz haladásában közben letapogatnak egy bizonyos szélességű függőleges sávot a jármű útvonala mentén. A lézersugarakat visszaverő kis, téglalap alakú fémsávokat falon, lámpaoszlopokon helyezik el; a sűrűn lakott részekben egymástól 80 m, a külterületeken 160 m távolságban. Mivel maga a lézersugár nem alkalmas az autóbusz útvonaltól jelző ismertetőjelek képzésére, a visszaverő fémsávok úgy vannak kialakítva, hogy a rajtuk végighaladó lézersugár az útvonaltól a helyi kódjel képezze le. A fémsávról visszavert kódolt jelet érzékelő fogja fel és továbbítja a kódzárító készülék adattárolójába; ez továbbítja a jelet a jelzőkészüléknek, amely addig mutatja a jelzést, amíg a következő visszaverő sávról az újabb jelzés be nem érkezik. Az útvonalak jelzőkészülékei a kódolt jeleket

meghatározott időközönként rádióval automatikusan továbbítják az ellenőrző helyiségben levő központi számítógéphez, amely az egyes autóbuszok legutolsó helyének adatait tárolja. Ezt az információt a számítógép egy táblára kivettve mutatja, ha benyomják az illető útvonalkon megfelelő nyomógombokat. Képpünkön az autóbusz-helymeghatározó készülék vetítőernyőjét láthatjuk, amelyen folyamatosan ellenőrizhető az egyes útvonalakon közlekedő autóbuszok helyzete.

Sok kis lépcső

Az óra után Pézsmány László, a megyei beszédjavító központ vezetője kiegészíti a látottakat.

— Érdekesebb, jobban leköti a figyelmet, ha ugyanazt ketten vagy többen csinálják. De a társ most nem tudott részt venni az órán. Ez a kislány a k helyett t-t, a g helyett d-t ejtett. Most a negyedik órán volt itt, és tud-

RÖVIDZÁRLAT

— Nem rossz fiú — mondták róla elismerőleg leendő munkahelyének vezetői, amikor bemutatkozó látogatása után szerényen — ahogyan érkezett — távozott az ajtón.

— Nem rossz, nem rossz — mormogta a személyzetis, de egy kis tanulás nem ártana neki, olyan zöldrejűek még a fiatalok, amikor kikérülnek az iskolapadból. Egy fél éves szakmai tanfolyam nagyon is ráférne — vonta le a konklúziót.

Senki sem mert ellenkezni vele, bár logikusnak tűnt, hogy az új fiú legfeljebb az egyik iskolapadot cserélje fel a másikkal, de tudták, hogy a személyzetis roppant nehéz helyzetben van. Rá hárult a beiskolázási terv teljesítésének zárti része, s mindaddig senki nem talált, aki hajlandó lett volna iskolába járni, különösen mióta a vele járó tanulmányi szabadságot jócskán csökkentették.

— Megértelek, megértelek — ismételte az ifjúsági szervező megbízottja is —, de a fiú még fiatal. A szakmával lesz éppen elég ideje ismerkedni, először a KISZ-iskolát kellene neki kijárnia. Tudjátok, milyen szűkben vagyunk rátermett ifjúsági vezetőknek.

A jelenlevők tudták ezt és hosszas vita után bár, de beleegyeztek. A fiút elküldték mozdalmi iskolára, de a személyzeti vezető alig várta, hogy leteljen az iskola és elérkezzen az ő ideje. Nem számított azonban arra, hogy időközben a szakszervezeti titkár kap egy

ben egészen jó vezetőjelölt lenne belőle.

A felvetés szegret ütött a fejekbe és a fiatal ember, aki időközben elérte a harmadik X-et, politikai iskolára került. Ez már egy kicsit tovább tartott, nem mintha megbukott volna, csak a tanítási idő volt több év. Egyszer azonban ez is véget ért és a cég kapott egy abszolút felkészült, fiatalos, tettekre szoruló munkatér.

Az élet iskolája

Meglehetősen szigorú hangú levelet, amiben arra figyelmeztetik, hogy a vállalat már emberemlékezet óta senkit sem küldött szakszervezeti iskolára.

Ezért, amikor az újabb megbeszélésre került sor, robbant a bomba. A személyzetis alig kapott levegőt, amikor kiderült, hogy a szakszervezet embereivel kell megküzdenie az új fiúért. Végül beadta a derekát. A fiatal, de ismereteken egyre gyarapodó szakember kijárta a szakszervezeti iskoláját.

Végzése után nagy szeretettel, de kicsit tanácstalanul fogadták.

— Azt hiszem nyilvánvaló, hogy egy ilyen felkészült kádert hiba lenne csak úgy odaállítani a munkapad mellé — mondta valamelyikük —, kár, hogy politikai végzettsége nincs, külön-

Mivel közben a személyzetis nyugdíjba került, senki sem akarta szakmai tanfolyamra küldeni, különben is az eredeti szakmáját már nem tartották nyilván.

Felmerült azonban a gond, hogy az új helyzetben mi legyen vele. Az nyíltnavaló volt, hogy akárhová nem tehetik. Valahogy azonban úgy alakult, hogy senki sem akarta átadni neki a helyét a jelen levő vezetőnek közül.

Tulajdonképpen még egy kis tanulás ráférne — mondta valamelyikük —, elvégre van még ideje. Valószínűleg el tudnám intézni, hogy kijárjon egy postatizsiti tanfolyamot.

— De hát mi gépeket gyártunk, mi szükségünk van egy postatizsitre? — szólt az igazgató megrökönyödve.

— Az a helyzet, igazgató

T. Szűcs József

VERBÖCZY ANT

METEOROLÓGUS:

Az idő, túlnyomó Bizonyosod hogy esik

BIOLOGUS:

Van elm van sejt- és ébred

PSZICHIÁTER:

Hogy aka Na es? A

VEGYESZ:

Fölröpítet Bugyboré

KOZMOLÓGUS:

Nem kel egy hang döngicséll hogy lyuk

FIZIKUS:

Képlet nincs azon csak azon nem tudj

RÉSZECSKE-FIZIKUS:

Bárki bár egy napot léteznek

ASZTRONAUTÁK:

— Hódít Ez dicső

— Csak a még észre

ÉPITESZ:

Bár a ram áll már a Jöhet az i aztán az i

NÁLUNK

Furcsa képet kapott vezetők, aki kétnapos kedett egy-két megény val-bajaival. Az Alföld is lehetett volna a lát

Nos, az említett vezetőnek alanyanyag-probl rendeleseinél azok a frrek nem állják kikötő papíron nyomott könyvpapír nyugaton szerzényi dollár kiadunk, papírgyártat. Sajnos, ez szen olyan minőség paplene. Ezért aztán mégis ni, ami meglehetősen könyv exportjövödelme. Az import papír minőségét a nyomda, mint ne két szem. Legszíves csinálna, amelyekhez n minimális maradékkal szabvány szerinti papírd. Mondom, a nyomda adó vállalat — a szer szerint — mindenfajta ugyanis nem érdekelt a gyen a papírhulladék

Felmerülhet, miért nem csap az asztalra, nban, hogy ne keletkezzöl túl nagy mennyiségben és nem csap az asenne lenne energiája, hapatír hulladéka ugyan gati papírgyáraknak, a amit aztán ismét import tovább. A nyomda teh ladék eladásában, de n cég, a MEH Vállalat, a papírhulladékok export elkönyvelni.

Nomármost. Ha az eban is érdekelt, hogy rportálhasson. Tehát k mennyiségű hulladék ké érdekel a MEH, hanem pírgyár ne készítsen a mert akkor megszűnhet ha meg is vennék a ny jóval alacsonyabb ár jő Két vállalat nem érd pírgyár és a kiadó. Ökban, ami a népgazdasá már több mindenben é jó alapanyagot kapjon, a nyomda jó alapanyag legyen hulladék, a MEH a nyomda abban, hogy jon a kiadó, a MEH ab mereteket a kiadó.

Most már minden v. környötellenül érvényes Kinek az érdeke fontos. El is lehetne dönteni, h tőjünek. De bonyolítja felügyeleti szerve az Ip dig az Országos Anyag At kellene helyezni a hoz, majd akkor elfogu be állítanak az érdekek niszterium vezetője is I

VERBŐCZY ANTAL:

METEOROLÓGUS:

Az idő, ha rossz, ha jó
túlnyomónak várható.
Bizonyosan megcsik,
hogy esik, vagy nem esik.

BIOLÓGUS:

Van elmesejt,
van sejt-elem
és ébred számos sejtelem.

PSZICHIÁTER:

Hogy akad normális elme?
Na és? Annak mi értelme?!

VEGYÉSZ:

Fölröpített sok botort a
Bugyborékoló retorta.

KOZMOLÓGUS:

Nem keltek én rémhirt, bárha
egy hang a fülembé — zum, zum —
döngicséli: nincs kizárva,
hogy lyukas az Univerzum.

FIZIKUS:

Képlet a Világ sorsa,
nincs azon mit sirni,
csak azon, hogy tán soha
nem tudjuk felírni.

RÉSZECSCKE-FIZIKUS:

Bárki bármit kvarkog,
egy napon majd kiderül;
léteznek a kvarkok.

ASZTRONAUTÁK:

— Hódítjuk már a Világúrt!
Ez dicső felette!
— Csak a talpát kaparászuk,
még észre sem vette.

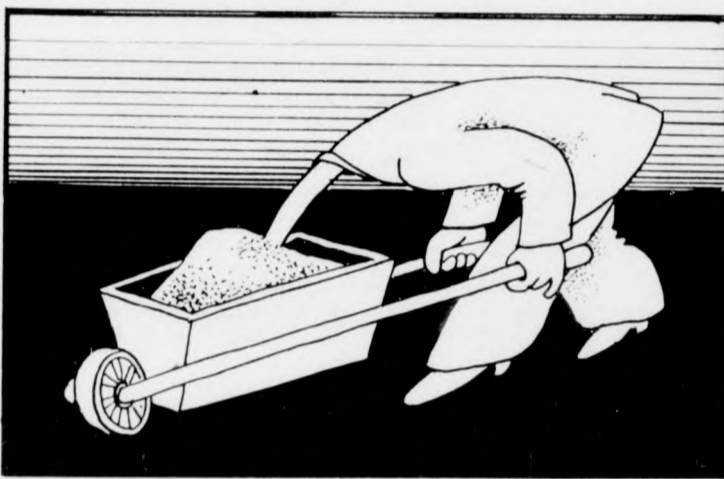
ÉPÍTÉSZ:

Bár a ramaty mindent belep,
áll már az új lakótelep!
Jöhet az infrastruktúra,
aztán az infarktus-kúra.

JELLEMRAJZOK

Valentin Rozancev karikatúrái

A MAGYAR MŰLT
MOSOLYA

A költő nevét a Zalán futása, a Csongor és Tünde, a Gondolatok a könyvtárban, a Főti dal, a Szózat tette országosan ismertté és halhatatlanná. Lángelméjére, sokoldalúságára jellemző, hogy a szatirikus irodalomban is tudott újat teremteni, mégpedig prózában. Néhány elbeszélése addig nem ismert szemléletet, új, groteszk hangvételt hozott meg irodalmunkban. A holdvilágos éj című keretes elbeszélése 1829-ben jelent meg a Koszoróban. Három árva diákról szól, akik esti holdvilágnál, korgó gyomorral, szenvedve az éhségtől, bandukóiknak az országútban. Kínjukban abban kelnek versenyre, hogy ki tud nagyobbát füllenteni. Mind-egyikük az ősapja halálának történetét meséli el mulatságosan, tragikusan. Meg tán kissé hátborzongatóan is. Valóságú leírás, vaskos realizmus, fantasztikus és csodás elemek keveréke ez a mű. Könnyes-nevetető groteszk, a népmesei motívumok, a romantikus német fantasztikus irodalom, a keleti tündérmesék, a magyar népmesék elemei keverednek benne. A költő egyénivé, eredetivé olvasztja a sokféle hagyományt és hatást. Galamb Sándor, Dömötör Sándor, Túróczi-Trostler József és más kiváló irodalomtörténészek kötetnyit irtak e kis mű forrásairól, rokoni kapcsolatairól, amelyek szétágaznak szerte a nagyvilágba, keletre és nyugatra, s nemcsak a pogány magyar múltba, hanem az ókori vigjáték-irodalomba is. Csallmese, hazugság-regény, nagyenyedi anekdota, latin vigjátéki figura; elkezdjen sem tanácsos e kis remek megannyi hazai és nemzetközi rokonának a felsorolását. De talán nem is szükséges. Önmagáért beszél a következő kis részlet, amely kerek történet így is, kiszakítva az egészből.

Vörösmarty Mihály:

A holdvilágos éj

(Részlet)

Soha sem lehet előre mon-
dani, hogy valamely törté-
net a legcsodálatosabb, mert
mindig lehet valami hátra, csúfosan egyértelmű vala-
mi annál még inkább csodá-
latos. Ilyen például boldo-
gult ősapám története. Ez a
legjobb munkás minden tu-
ladomokkal fel való ruház-
ás, mellyek szegény embert
erős fogadása volt, hogy vé-
gül kapóssá tesznek. Serény
vájha nem tette volna! — Szép
mes. Falu' birája volt néhány
világos és pedig holdvilágos
izben'sinnen nem ritkán törté-
nt, hogy dohányt aprított-
tak hátán; ha asztal nem állt
közél, ir-asztalul hátát vevék
elő; ő csupa kereszténység-
ből dobolni engedte hátán. Beszél-
ni tudniük, nagy ünnepeken ő
emhordozta az öreg dobót. Szó-
val: körül belül nem volt
olgy haszonvehető telek, mint
szegény ősapámnak háta. Ez
a minden emberek legűrö-
delmesbiké még sem vala
gyengeségek nélkül, nem
szenvedélytelen. 'S hogy a'
történet végére siessek, kival-
tom hibáját: indulatosan sze-
retet az alutt tejet. Nem egy-
szer történt, hogy a' holdvi-
lágot a' többől alutt tej gya-
mánt felkanalazá. Jobb ő-
merősei azt is beszélék, hogy
kenyeret aprított bele; annyi
személyes: e' két igen külön-
böző dolognak olgy nagy ro-
konsága vala megtévedt
eszébe, hogy soha alutt te-
jet nem ehetett a' holdvilá-
g dicsőítése nélkül, és viszont
ha a' holdvilág csak felnyit-
ha a' holdvilág csak felnyit-
la a' holdvilág csak felnyit-
dona volt: neki rohant a'
boldogtalan szüntelen kebe-
lében hordott kanálával. 'S kö-
többször betegeget inék
magának 'a keserű törizből:
a' maquár szomszédoknál ne-
mohóságáról, hogy neve vél-
összerouami láták.

(1829)

Hallottuk valahol

— Madame Dupont, magyarázza meg, miért vágta fejbe vasalóval a férjét?
— Azért, mert százszor is elismételtem neki, hogy én milyen szelid, engedelkeny vagyok — ő meg folyton egyetértett velem!
— Mi történt? — kérdezi a zokogó kisfiútól az anyja.
— Semmi különös. Nagyapa néhányszor pofon legyintett, de egyáltalán nem fájt.
— Akkor miért bömbölsz ennyire?
— Hogy nagyapának is legyen valami öröme...
A skót egy este 100 font sterlinget veszített pókeren, és panaszosan így szól játéktársaihoz:
— Segítsetek, fiúk, könyörgök! Ha a feleségem megtudja, hogy száz fontot veszítettem, kitépi a hajamat. — A skót szeme könnybe lábadt. — Kérve kérek, adjátok vissza a pénzt, különben nem lesz nyugtom odahaza...
A partnerek sóhajtoztak, zsörtölődtek egy sort, de azután megkönyörültek a szegény éhenkórászón, s visszaadták a pénzt.
— Fiúk — folytatta a szerencsétlen flótás —, adjatok még 50 fontot, hadd képzelje az asszony, hogy nyertem!

NÁLUNK

történet

Furcsa képet kapott az érdekeltségről egyik országos vezetőnk, aki kétnapos megyei látogatásán megismerkedett egy-két megyénkben dolgozó vállalat gondjainak bajjaival. Az Alföldi Nyomdában akár panasznap is lehetett volna a látogatás címe.

Nos, az említett vezető megtudhatta, hogy a nyomdának alapanyag-problémái (is) vannak. Exportmegrendeléseinek azok a fránya nyugati könyvszakemberek nem állják kikötni, hogy csak kiváló minőségű papíron nyomott könyveket fogadnak el. Ilyen kiváló papír nyugaton szerezhető be, de hogy ne kelljen anynyi dollárt kiadnunk, hazánkban létrehoztak egy nagy papírgyárat. Sajnos, ez a papírgyár mégsem tud egészen olyan minőségű papírt gyártani, mint amilyen kellene. Ezért aztán mégis import papírt kellett vásárolni, ami meglehetősen lerontotta az exportra menő könyv exportjöveldelmzőségi mutatóját.

Az import papír minden négyzetcentiméterére úgy vigyáz a nyomda, mint a két szemére vigyázna, ha lenne két szeme. Legszívesebben olyan méretű könyveket csinálna, amelyekhez maradék nélküli vagy legalábbis minimális maradékkal felhasználható lenne az adott szabvány szerinti papír. Mert ebben érdekelt a nyomda. Mondom, a nyomda, de nem a kiadó vállalat. A kiadó vállalat — a szerzők, könyvtervezők elképzelései szerint — mindenfajta könyvméretre áment mond, ugyanis nem érdekelt abban, hogy minél kevesebb legyen a papírhulladék.

Felmerülhet, miért nem jön a népgazdaság, és miért nem csap az asztalra, mert ő aztán igazán érdekelt abban, hogy ne keletkezzen a drága dollárért vett papírból túl nagy mennyiségű hulladék. A népgazdaság nem jön és nem csap az asztalra. Nem azért, mert ehhez ne lenne energiája, hanem azért, mert a dollárért vett papír hulladéka ugyancsak dollárért eladható a nyugati papírgyáraknak, akik papírt gyártanak belőle, amit aztán ismét importálhatunk és így tovább és így tovább. A nyomda tehát érdekelt lehetne a papírhulladék eladásában, de nem az. Mert bejön egy újabb cég, a MEH Vállalat, akinek kizárólagos joga van a papírhulladékot exportálni, s ebből dollárjöveldelmet elkönnyelni.

Nomármost. Ha az exportban érdekelt a MEH, abban is érdekelt, hogy minél nagyobb mennyiséget exportálhasson. Tehát abban is, hogy minél nagyobb mennyiségű hulladék képződjön. De nemcsak ebben érdekelt a MEH, hanem abban is, hogy a magyar papírgyár ne készítsen az importot helyettesítő papírt, mert akkor megszűnhetne a hulladék exportálása, vagy ha meg is vennék a nyugati papírgyárak ezt a papírt, jóval alacsonyabb ár jöhetne szóba.

Két vállalat nem érdekelt ezen a területen. Ez a papírgyár és a kiadó. Őket érdekeltte kellene tenni abban, ami a népgazdaságnak is érdeke. A másik kettő már több mindenben érdekelt. A nyomda abban, hogy jó alapanyagot kapjon, a MEH abban, hogy ne kapjon a nyomda jó alapanyagot. A nyomda abban, hogy ne legyen hulladék, a MEH abban, hogy legyen hulladék, a nyomda abban, hogy takarékos könyvméreteket adjon a kiadó, a MEH abban, hogy ne adjon takarékos méreteket a kiadó.

Most már minden világos. Az érdekek hierarchiája könyörtelenül érvényesül. Csak egyet kell eldönteni: Kinek az érdeke fontosabb, a MEH-é vagy a nyomdáké? El is lehetne dönteni, ha egy gazdája lenne mindkettőjüknek. De bonyolítja a helyzetet, hogy a nyomda felügyeleti szerve az Ipari Minisztérium, a MEH-é pedig az Országos Anyag- és Árhivatal.

At kellene helyezni a MEH-et az Ipari Minisztériumhoz, majd akkor elfogultság nélkül, megfelelő sorrendbe állítanák az érdekeket. En bízom ebben, noha a minisztérium vezetője is MEH-es...

Gőz József

ért

nyekben rendszere-
rest végének, formai-
talmilag vizsgálják a
ek beszédét, és feljeg-
szédhibás gyermekek
és ha a szülő nem je-
ne gyermekével, ak-
sban kéri, hogy je-
k meg a körzeti logo-
l. Sajnos az a tapaszt-
ogy még külön felhi-
van mindig viszi el a
szédhibás gyermekét
etbe. Amikor viszont
k az iskolaérettségi
k. tömegesen érke-
yerekek. Pedig nem
esetben lehet pár hét
itni.
dul az is, hogy a szü-
éves gyermeküket
panasszal viszik a lo-
hoz, hogy nem beszél-
k, vagy teljesen ért-
amit mond. Ebben
en szaktanácscsal lát-
szülőket, hogy mi-
segíthetnek ők ma-
ermekük beszédfej-
en.
nképpen szem előtt
ani, hogy a beszédhi-
ításában napok is
tnak, nem érdemes
t halogatni. S azt
bad elfelejtünk,
elyes, szép, tiszta
eszéd a helyes ol-
írás alapja, a gon-
ifejlesztésnek elemi
S ettől nem szale-
n gyermek sem
anunk.

Haraszti Gitta

zott időközön-
val automatiku-
bitják az ellenör-
ben levő közpon-
gépbe, amely az
buszok legutolsó
adatait tárolja.
rmációt a számi-
táblára kivétive
a benyomják az
balnak megfelelő
bokat. Képműnkön
sz-helyekhatá-
ék vetítőernyő-
k, amelyen fo-
ellenőrizhető az
balakon közleke-
szok helyzete.

ide van egy

m — vála-
kérdezett és a
racionális ma-
ost más ellen-
elfogadták.
egyenéves, de
új munkaerő
szak mérlegké-
ő végzettséget
igen jól tud-
znosítani. A
tíva döntése
an már kicsit
a ehhez a
bár a nyug-
hátra néhány
esetre nem
rhelni, ezért
bennlakásos
mra irányított
egnek sehogy-
tanulás. A kö-
vizsgát éppen
után egy nap-
tennie.

nére ünnepé-
között fogad-

öregem, hogy
a vállalatot
a legújabb
természete-
ként is számi-
en most ala-
bot számo-
a vezetést
hatnád. Csak
not kellene
znéd. Tudod
manapság
het helytállni
— mondta vé-
ki egyetér-

zucs József

Akiről utcát,
neveztek el
Debrecenben

Ádám

Nem renthagyó, hogy a reformatus Debrecenben a bibliai első emberpárról utcákat neveztek el, hiszen a kálvinistáknál mindig nagyobb súlya volt az ószövetségnek, mint a katolikusoknál. Soós Béla írja Kálvinról, hogy szerinte a „Szentírásnak a törvényt teljesebb alakban tartalmazó része az Ószövetség”.

Trencsényi-Waldapfel Imre akadémikus az, aki a két Ádám-mitosz társadalmi hátterét a legkorábban tárja fel. A Csapókertben levő Ádám utca névadóját tehát az ő tanulmányának reflektorfényébe kell állítanunk. E szerint Ádám (héber: ember) az első férfi tulajdonosa a Bibliában. Az ember teremtésének történetét Mózes I. könyve 2 különböző változatban közli, s ebből két mítosz olvasható. Az első szerint Isten (Elohim) parancsszavával akkor teremtette az első embert, amikor már az egész világ kész volt. A második leírás szerint Jahve Elohim akkor teremtette Ádámot, amikor a föld még terméketlen volt.

Az első elbeszélés szerint Elohim a teremtés hatodik napján saját képére teremtette az embert, és a kész világba állította bele. A második elbeszélés ezzel ellentétben arról értesít, hogy az ég és a föld megteremtésekor még nem volt növényzet, és sem ember, aki a földet szorgálja. Az első elbeszélésben az emberteremtés a legutolsó tevékenység a teremtésben, a másodikban az ember teremtése a növényzet kiszáradásának feltétele, s az ember a föld szorgálatja. Isten a hat nap rendjében „légyen” szavával hozta létre az embert, a második változatban porból alkotta és élő lelket lehelt bele. Egyik mítosz szerint az ember képmása az istenségnek, a világ ura, másik szerint a földből vétetett, a föld szorgálatára. Két mítosz két ellentétes világléteket fejez ki, az embernek a természetben elfoglalt helyének optimisztikus és pesszimisztikus jelölése. Mindkét világléte mögött más-más társadalmi állás látható. A második mítosz egy földműves kultúra számára a paraszti élet, aetiológiai mondája. A pásztor-kultúra az Ádám-mitosszal a hexaéméron (a 6 nap) keretén belül van összefüggésben, a földműves kultúra pedig az Édenkert, bűnbécsés mítoszhoz kapcsolódik.

A pásztor az állatvilág ura, a földműves a föld szorgálatja. „Atkozott a föld miattad, fáradság árán egyél belőle”. Ez a földműves kultúra Ádám-mitosszában pesszimisztikus álláspontja. A pásztor nomád népek öntudatát a hexaéméron optimizmusa tükrözi, akik fejlettebb termelőerőkkel rendelkező törzseket igáztak le. A második Ádám-mitosz motívumai fellelhetők az egyiptomi és babilóniai teremtésmítoszokban is.

A két egymáshoz ellentmondó Ádám-mitosz az a magyarázat, hogy a bibliai kánon kialakulásakor a hódítókkal harcoló zsidók közötti osztályharc átmenetileg szünetelt úgyannyira, hogy a makkabeusok fénykorában még osztályegyesítésről is beszélhetünk. Mivel pedig az írástudóknak az osztályjellegük iránt vajmi kevés érzék volt, a hagyományok összeválogatása is ennek megfelelően történt, aminek az lett a következménye, hogy az ószövetségi kánonban egyetlen könyvben egymáshoz ellentmondó szövegek kerültek össze.

„Ha elfogadjuk a kétféle Ádám-mitosz megkülönböztetését — írja Trencsényi —, minden egyeztető kísérlet el kell utasítanunk.”

Dr. Nyakas László

* SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ * SZABAD IDŐ

AZ ORVOS TANÁCSA:

Amit a rubeoláról a terhes nőnek tudni kell

A rubeola (rózsahimlő) elsősorban gyermekek között járványosan előforduló vírus okozta fertőző betegség, amely cseppfertőzéssel terjed. A fertőzést követően 2-3 hét a tünetmentes „lappangási idő”, majd a betegség náthával, a fül mögötti, nyaki nyirokcsomók duzzanatával kezdődik. Egy-két nap múlva néhány milliméter átmérőjű piros foltok jelentkeznek, először a felek mögött, ezt követően az arcon, testen és a végtagokon. A betegség hőemelkedéssel, lázzal is járhat, de nem okoz különösen rossz közérzetet, néhány nap alatt lezajlik. Felnötteknek a tünetek valamivel súlyosabb formában jelentkezhetnek.

Az esetek egy részében a fertőzést követően nem alakul ki betegség. A tünetmentesen fertőzöttek és a gyógyult betegek vérében egyaránt ellenanyagok jelennek meg, amelyek rubeola ellen életre szóló védeltséget biztosítanak.

A laboratóriumi vizsgálatok azt mutatják, hogy a szülőképességű nők 80-90 százalékánál már korábban átesett rubeolafertőzésen és így védetté váltak. A rubeola más vírusbetegségekhez hasonlóan gyógyszerrel nem gyógyítható.

E betegség különös jelentősége abban van, hogy az anya fertőződése terhességének korai időszakában magzatára nézve súlyos következményekkel járhat. Vetéltetés következhet be, vagy a kihozott magzat szem-, szív-, hallászervi és idegrendszeri károsodással szület.

Ezért fontos, hogy ha a terhes nő vagy családtagjai kiütéssel járó betegséget kapnak, vagy ha a terhes ilyen betegséggel kerül kapcsolatba (bölcsődében, óvodában, iskolában, más családnál) vérmintavételre jelentkezzen a körzeti vagy a tanácsadó orvosnál.

Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár és Szolnok megyék területén élő terhesek vér-

mintáit a Hajdú-Bihar megyei KOJAL laboratóriumában vizsgálják meg. A vizsgálat eldönti, hogy a terhes nő korábbi, tünetekkel járó, vagy tünetmentes rubeolavírus-fertőzést követően szerzett-e védő ellenanyagokat, amelyek őt és magzatát is megvédik az újabb fertőzéstől.

Ha nem rendelkezik ellenanyagokkal a vizsgálat időpontjában, 2-3 hét múlva levett második vérminta vizsgálata dönti el, hogy fertőződött vagy nem.

Amennyiben laboratóriumi vizsgálattal is igazolt fertőzés történt, a magzat korát és egyéb körülményeket figyelembe véve, a szülésznőgyógyász szakorvos javaslataira terhességmegszakítással megelőzhető az életképtelen, vagy súlyosan károsodott magzat világra jövetele.

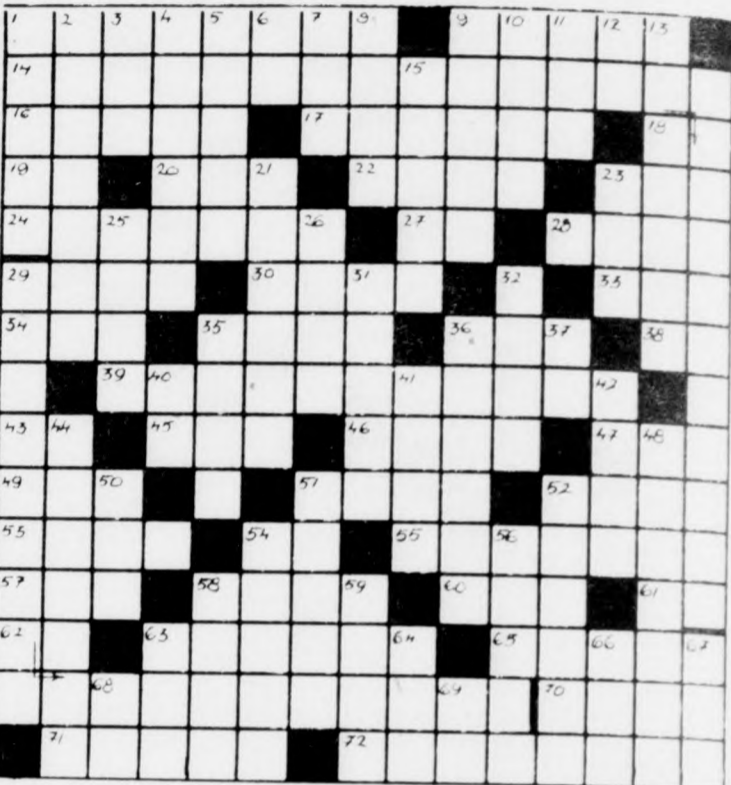
A védeltség néhány hónap alatt kialakul, és újabb terhesség esetén a rubeolavírus-fertőzés következményeitől már nem kell tartani.

KERESZTREJTVÉNY

A RÉGI ŐSZ

Mint a reggel oly közel van a régi ős, a tavalyi...

Szabó Lőrinc „Ősz” című verséből idéztünk; folytatása a vízszintes 14. és függőleges 29. számú sorban.

VÍZSZINTES: 1. Életten. 9. nitrogén vegyjele. 4. Könyv. A vadászat istennője a római mitológiában. 14. Az idézet első folytatása. 16. Társasági tánc. 17. Menet közben feleslegesen megálló. 18. Rövidítés évszámok előtt. 19. Szabó Magda regénye. 20. Bitumen része. 22. Olasz folyó. 23. Katlanban van! 24. Egyházzenei műforma. 27. Fegyvert használja. 28. Inni ad. 29. Jól vag. 30. Káros. 33. elővel. 25. Becézett. Terezt. Sportszer. 34. Gléda. 35. „Kinek nem... ne vegye magára”. 36. Énekhang. 38. Kultrica. 39. Ady-vers. 43. Alutra. 45. „Rába...”, győri sportegyesület. 46. Szezon. 47. Magyar honvédelmi sport, rövidítve. 49. Becézett női név. 51. „...faciunt collegium” (Hárman alkotnak gyűlést — latin mondás). 52. Hiteget. 53. Rum + cukor + vaj + forróvíz. 54. Mikes Kelemen képzeletbeli nagynénjének nevéje, kihez leveleit írta. 55. Kiváló olasz zeneszerző és hegedűművész (Giuseppe, 1629—1770). 57. Halfajta. 58. Kellem, báj. 60. Visszat! 61. Az egyik szögfüggvény rövidítése. 62. Megszólítás. 63. Dismónvén. 65. Attak. 70. Ünnepi öltözk. 71. Becézett női név. 72. Háromszínű zászló.

Beküldendő: az idézet fogat gyógyít. 2. Bizonyító. 3. Az oxigén, az itrium és a ber 10.

BÉLYEGGYŰJTŐKNEK

AZ OMNIBUSZTÓL A METRÓIG

A Magyar Posta október 5-én két forint névértékű bélyeg emlékezik a budapesti tömegközlekedés megindulásának 150. évfordulójára. A bélyegkép — Wiederkom Ervin grafikusművész tervrajza szerint — az első, loval vontatott társaskocsit és korszerű metrószerelevényt ábrázol. Az omnibusz 1832-ben a mai Népköztársaság útján szállította utasait, a villamos 1887-ben indult első útjára a fővárosban. Az 1896. évi ezredés kiállításra már földalattal roboghattak az utasok (elsőnek a kontinensen), de valóban jelentős szerepet a metró csak az 1970-ben üzembe helyezett Deák tér—Ors vezér téri szakasz, majd az újabb vonalak fokozatos átadásával kapott.

A bélyeg az Állami Nyomda készíti 1850 300 foga és 5700 vágott példányban.

EMLÉKÍV

Az AGROFILA-kiállítás alkalmából a Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége emlékvét ad ki, amely — Zsitva Szabolcs grafikusművész tervrajza alapján — az 1916—26 között forgalomban volt, aratókat ábrázoló kiadás négy változatát ismerteti meg. Újra láthatjuk a fehér számgépjárat, a köztársaság felülvomását, a Magyar Posta feliratú és az inflációt jelző korona névértékű bélyegeket. Az emlékvét korlátozott példányszámban jelenik meg, a szövetség tagjai egy példányt jegyezhetnek elő 20 forintot áron. Kis mennyiségben kartonpapírra nyomtatott emlékvét is készítenek, ennek előjegyzési ára 200 forint. Az emlékvét felirata szerint — a szövetség 30 éves fennállását is köszönti.

ÚJDONSÁGOK

A fogorvosok 70. világgongresszusát Bécsben tartják. Az eseményt a vendéglátó ország postáján 4 schilling névértékű bélyeggel örökíti meg, amely Apollóniát, a fogászok védőszentjét ábrázolja. A bélyegképen az ifjú szent harapófogban tart egy fogat és közben könyvből olvassa a kezelési módot.

Az angol autópálya négy bélyegen nyolc nagyszerű járművel jelentkezik. Austin, Ford, Jaguar és Rolls-Royce típusú régi és mai kocsik vonulnak fel. A hagyományos

brit autóbemutató alkalmából a sorozattal is szeretnék a forgalmat, főleg az exportot fokozni.

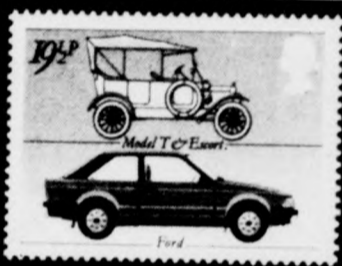
A naptár beosztása a tudomány évezredes problémája. A korábbi Julián-naptárt 1582-ben Gergely pápa korszerűsítette. A jubileum alkalmából az NSZK postáján 60 pf névértékű bélyegen az időszámítás beosztásáról egykorú rajzos magyarázatot mutat be.

A Csendes-óceán szigetein, így Tokelaun a tenger nyújt táplálékot. 6 cimleltől álló sorozatot az ottani halászati módszereket (merítőháló, hurok, nyolcágú horog stb.) mutatják be.

1,80 kr névértékű bélyeggel köszönti a dán posta az első hazai könyvkiadójának 500. évfordulóját. A bélyegkép a kezdetleges nyomószekély és az akkori betűalak ábrázolja.

Első nemzeti kongresszusát tartja a kínai filatelista szövetség. A tanácskozást lovasfutár képével díszített blokk köszönti.

A norvég posta B. Björnson és S. Undset születésének jubileumára bélyegpárt ad ki, amelyen az írótak festményekről ismerhetjük meg.

ASSZONYOKNAK - LÁNYOKNAK

Újra az iskolapadban

Az élményekkel teli nyári vakáció után ismét immár egy hónapja ülnek a gyerekek az iskolapadban. Az állás nem mindig zökkenőmentes. A gyermek az önfeladatok játékkal töltött szünidő után nehezen illeszkedik be a tanulással kapcsolatos napirendbe, és még nehezebb az az idő, amit az iskolapadban felemlegetten ülve kell eltöltenie. Sokszor valóságos mozgáskényszer lesz úrrá a gyermekben, izgatottság, zavarája a tanítást.

A tanév kezdetén a gyermek viselkedése több megértést igényel. Nagyon egyszerű példával lehet rámutatni az okokra. A felnőtt is, ha kétheti szabadság után visszatér munkahelyére, nehezebben lendül a napi munkába. Mennyivel nehezebb a gyermeknek alkalmazkodni az iskolai figyelemhez, a mozgástól hosszú vakáció után... A szülő megértése segíthet, hogy az átállás könnyebb legyen. Engedje meg a gyermeknek, hogy tanítás után idejének egy részét

szabaddal tölthesse, és fokozott mozgásigényét kiélgehesse. Ez természetesen nem menjen a tanulás rovására. El kell várni, hogy játékok vagy sportolások után fokozott figyelmet szenteljen iskolai feladatainak elvégzésére.

Nehezebb a helyzet a „kulcsos gyermeknél”, aki már önálló, és a dolgozó szülő nem ellenőrizheti, mivel tölti el szabad idejét. Ebben az esetben legjobban nevelési módszer a családi beszélgetés. A gyermek egyéniségétől függ, hogyan közelítse meg a szülő a tanulás iránti felelősség témáját, de mindig szeretettel, türelemmel nyúljon a kérdéshez. Legjobb a gyermek önértékelését építeni, érezze, hogy szülei biznak benne. Így lelkiismerete ösztönzi majd a tanulásra.

Az iskolakezdés másik gondja: adjon-e a szülő a gyermeknek ösztönző zsebpénzt a jó jegyekért? A jól kereső szülőnek nem keüül különösebb anyagi megterhelésbe, ha gyerme-

két a jó jegyekért rendszeresen „díjazza”. Úgy itéli, hogy ez ösztönzően hat, s ezzel eleget tett szülői kötelességének. Morális szempontból nézve ez a kérdés nem is olyan egyszerű dolog. A rendszeres — díjazásjellegű — pénzzsége a gyermeket anyagiassá nevelik, és ez a szemlélet egyéniségévé rögzíthető. Ez már a családban is megmutatkozik, mert a gyermeket mind nagyobb pénzzseggel tudják csak ösztönözni a szülők. Erzelemlagában így alakul ki, hogy az ötos feleletnek nem annyira a sikerélményért, hanem az érte járó forintokért örül.

Ne jutalmazzuk tehát a jól tanuló gyermeket? De igen. Azonban a jutalmazás ne mindig pénzben és rendszeres összegben nyilvánuljon meg. Ne legyen a gyakorlat az, ha valami eredményt elér a gyermek a tanulásban, azonnal tartsa a markát a forintokért. Legyen értéke a gyermek előtt a szülői dicséretnek, a simogatás-

nak is, ne csak a pénzzel kifejezett elismerést értékelje. Örüljön annak is, ha edesanyja a jó jegyekért kedvenc ételét, süteményét tálalja az asztalra. De örömet szerethetünk a gyermeknek egy kisebb ajándékkal, mozi- vagy színházjeggyel, könyvvel vagy közös kirándulással is. Ezek az örömeik sokáig megmaradnak élményekké válnak, erősítik a szülő és gyermek lelki kapcsolatát.

Adjunk viszont a tanulóknak korához illően havi zsebpénzt, amelyből gazdálkodhat, a tanulással kapcsolatos kisebb kiadásokat fedezhet. Erről a zsebpénzről ne számoltassuk el, gazdálkodjon vele önállóan. Tanulja meg a pénz értékét, gazdaságosan beosztani, hogy hónap végén is legyen egy pár forintja. A helyes pénzbeosztást is fiatal korban kell megtanulni, kezdetben segítsen a szülő tanáccsal, jó szóval.

Fásli Katalin

OTT... fából é

Hosszúra nyúlt, bág kamaszaink, pszichológusokhoz cipelt kisgyerekek gyelmeltették vajon az művészeket? Vagy csak a játékszerűségét megismerve fogtak a játékok teréhez? Mindegy. Megsített ismét egy kiállítás egy nagyon életre való címe kezdeményezésének a tárgyak, fotók bemutatásán a rengeteg használatos, vállalkozó kedvű gyűjtemények, tanácsok karolnak.

Ugyanis szabadtéri teret létesíteni magának csak nagy kertés ház urán lehet, ott meg már Hiszen ott van mászófa, lombos fa, akadályverseny, léckerítés. Eppen ezt a helyettesítik, helyi vállalkozók a nagy városi szövegek. Ezek „berendezés” szolgálatnak ötlete, ezáltal a kiállított tárgyakért születek meg az ott sok száz intézményesítő kiállítási meghívó (S közülük jó néhány érdeklődik is, a tárgyat gyártását vagy elhelyezését).

A kis makettek mért a Fényes Adolf Terben csak ezek férnek a tők mutatják be a teret mint működő játszótér a Városliget utca a Mikcai játszótér.

A városi utak mentén fűre léoni tilos fára meg elképzelhetetlen. Nézők olvasnak deszkákat be, ahol a földre tett „lombkorona” — szelt fából egy-egy prof

Tojásból

Tojásleves
Hozzávalók: 3 tojás, sajt, 2 evőkanál petreztse kockából.

A tojásokat tejjel elkevertetve és a reszelt sajt hozzáadásával fél liter hűtővel féllassan beleszorgatjuk a tojás meg a tojás. Már kész sajtot szórhatunk bele.

Majonéz tojás
Hozzávalók: 5 kemény joghurt, 1 evőkanál citrónapróra vágott petreztse.

A petreztse és a sajt, joghurttal, és citromlével, az egyik főtt tojást belekeverjük. A többi tojást, és a fűszereket sós vízben főtt burgonyával.

Tojásos nokedli — más
Hozzávalók (4 személyre): 5 dkg hagyma, 20 dkg mész, bors, 1 csipet szerecsendió petreztselem.

A galuskát forrásban lévő Leszúrjuk, hideg vízzel meghámozzuk hagymát káposztával, és szintén apró darabban megsütjük. Beleszorgatjuk a tojásokat kevés vízzel luskára öntjük. Lefedve petreztselemmel megszórt Mellé zöld salátát adunk.

Hogyan a tüzet

Réges-régen élt egy nek a jaguárnak a sában a világon még senbernek sem. Mindenki sütött, főzött a tüzen.

Az ember is szeretett jaguárt, hogy legalább De a jaguár zsugori nem adott belőle az ember, és elküldte a jaguártól.

Epp esett az eső, és befolyjon sátrába a víz már néhány napja es és rosszkedű volt. Es — Akudj egyet, jagu Megörült ennek a jagalomba merült. Amikor alszik, kikapott egy ág a sátor ajtaját, hogy a ágat pedig elvitte a jaguár, nem volt több tüzet. Ettől kezdve van tüguárnak. Az ember sü

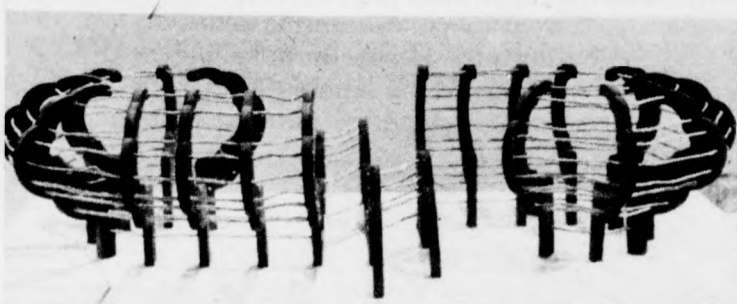
OTTHON - CSALÁD - OTTHON

Fa - fából és kötélből

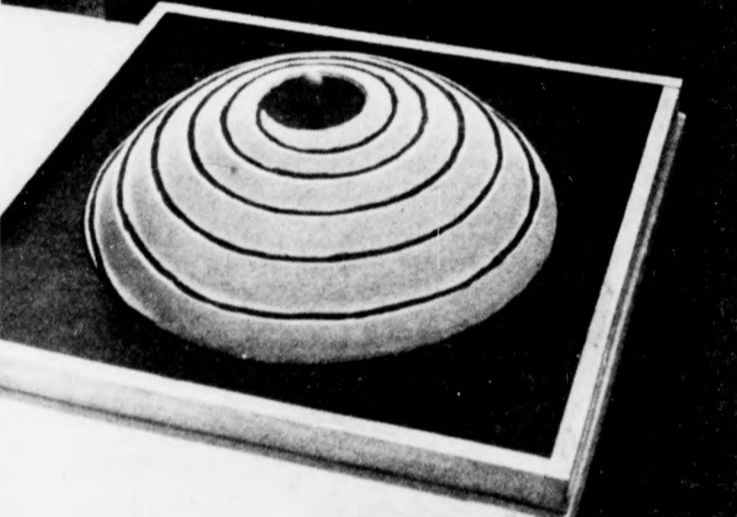
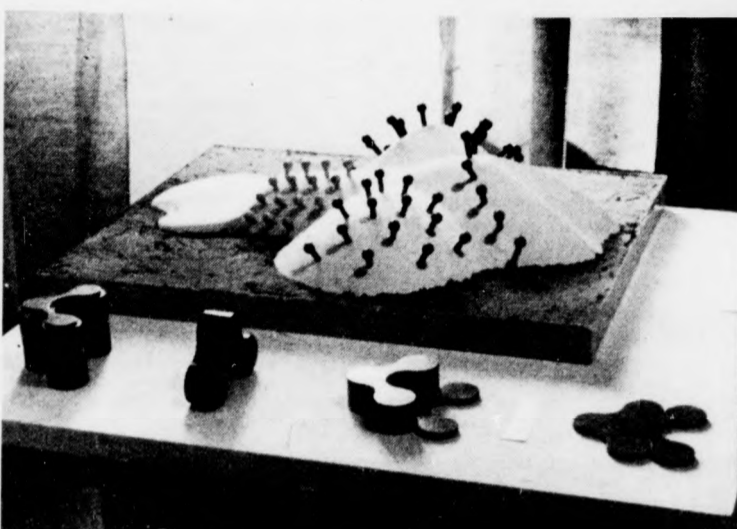
Hosszúra nyúlt, bágyadt kötelekkel kapcsolódik, alkalmat adva a felkapaszkodásra a valódi fa illúziójának megélésére. Schéner József és Peczeg Tibor egyszerű „tyüklétrát” tett ki a játszótérre, amelyet nagy élvezettel vesznek birtokukba a gyerekek. Több fajta hinta is található a példák között. Egyikük elemekből szerkeszthető, nagyobbítható. Dimbes-dombos betonhegyből állnak ki Nadas László szöges-gombos másképp. Csak éppen a beton ridegsége okoz némi ellenérzést, hisz a város betonrengelgeiből betonjátékot készíteni magánérőből csak nagy kertes ház udvarán lehet, ott meg minek. Hiszen ott van mászóknak a lombos fa, akadálynak a léckerítés. Eppen ezt az udvart helyettesítik, helyettesíthetnek a nagy városi játékosok. Ezek „berendezésére” szolgálnak ötlettel például a kiállított tárgyak, ezért született meg az ország sok szaz intézményéhez szóló kiállítási meghívások (S közülük tíz néhány már érdeklődik is, a tárgyak gyártását vagy elhelyezését tervezve.)

A kis makettek mögött, mert a Fényes Adolf Teremben csak ezek férnek el, fotók mutatják be a tervek szerint működő játszótereket. A Városliget vagy a Mikó utcai játszóteret.

A városi utak mentén a főre lépni tilos fára mászni meg elképzelhetetlen Nadas László olvsn deszknevet mutat be ahol a zöldre festett „lombkorona” — főrszelt fából egy-egy profil —

Nadas László: Erdőmászóka

Nadas László: Vizesdomb (az előtérben)

A FIATALSÁG MEGŐRZÉSÉÉRT

A vonzó külsőhöz hozzátartozik a szép, egészséges és ápolat arc. Huszonöt éves kor előtt a bőr nem igényel különösebb bőrápoló krémeket, de ha valakinek ebben a korban nagyon érzékeny vagy száraz a bőre, ajánlatos az intenzív bőrkézelés.

Amikor az első ráncocskák megjelennek a homlokon, a szemek alatt és szélén, valamint a száj körül, szükségessé válik a bőrtápláló krémek rendszeres használata. Harminc év felett fokozottan kell ügyelni az arc bőr ápolására. Mivel ebben a korban többnyire száraz, ne mossuk az arcunkat és nyakunkat szappannal, hanem tisztítófolyadékkal, arctejel, vagy folyékony lamosókrémekkel; zsíros bőr esetén megfelelő arcvazel.

Nagyon jó hatásúak azok a krémek, melyek vitaminokat vagy növényi kivonatokat tartalmaznak. Kenjük be velük arcunkat és nyakunkat bősegesen, s hagyjuk 30-40 percig fenn, majd kozmetikai arckendővel töröljük le a be nem szívódott krémmaradványt. A körülményeknek megfelelően változtassuk arckrémünket, mert az egyfajta krémet hamar megszokja az arc, s ennek következtében csökken a hatása.

Frissítően hatnak a joghurtból, túróból, tojás sárgájából és tejfejből, mézből készült pakolások. Jó hatásúak a vitamnos pakolások; használjunk paradicsomot, epret, citromlét az arcpakoló maszkekhoz.

Az arcpakolásnál ügyeljünk a következőkre: — először tisztítsuk meg alaposan az arc bőrünket (nyakunkat) a szennyeződéstől arctejel vagy lemosófolyadékkal, majd pár percig tegyük arcunkra és nyakunkra melegvízes ruhát, ezután ecsettel vigyük fel a maszkot a bőrre. A szem környékét hagyjuk ki.

Pakolás zablisztból — mindenfajta bőrre:
Keverjük el egy evőkanál zablisztot, kevés meleg tejjel pépesre. Csöpögtessünk bele pár csepp citromlevet, vagy paradicsomlevet, vagy keverjük el egy evőkanál zablisztot egy tojás sárgájával, egy kávékanál mézrel és pár csepp olíva olajjal. A masszát kenjük fel az arcra, és hagyjuk fenn 30 percig, majd melegvízes vattával mossuk le.

Száraz, petyhüdt bőrre készítsük a következő pakolást:
Öntsünk le fél csésze forró vízzel egy evőkanál kamillát, fodormentát, és rózsalevelet, s 40 perc múlva szűrjük le. A kinyomott masszát tegyük fel az arcra, és 20 perc múlva öblítsük le.

Negyvenöt éves kor után a bőr elveszti a rugalmasságát, ezért fontos a tápláló vitamnos krémekkel való arckézelés. Azok a hölgyek, akiknek a szájuk felett és alatt erőteljes a szörkpézódés, ne használjanak hormonotartalmú krémeket.

Hatvanéves kor felett igen fontos az egészséges életmód betartása, hogy megőrizzük frissességünket, fiatalágunkat. Különös gondot kell fordítani a sok pihenésre, és alvásra; a munkavégzésre és pihenésre szánt idő is harmóniában legyen egymással. A rendszeres és gondos arcpakolás mellett ügyeljünk arra, hogy sokat legyünk friss levegőn, sportoljunk, és lehetőség szerint mozogjunk eleget. Ügyeljünk arra is, hogy emésztésünk rendben legyen. Csak így örízhetjük meg sokáig vonzó külsőnkét és jó közérzetünket!

(J)

Tojásból — változatosan

Tojásleves
Hozzávalók: 3 tojás, 3 evőkanál tej, 2 evőkanál reszelt sajt, 2 evőkanál petrezselyem, fél liter tyúkhúsleves (leveskockából).

A tojásokat tejjel elkeverjük egy tálban. Hozzákeverjük a petrezselymet és a reszelt sajtot.

Fél liter húsleveset felforraltunk, és a tojás-tej keveréket lassan belecsurgatjuk a levesbe, így hosszúkas formában fő meg a tojás. Már kész a leves. Tálaláskor ismét reszelt sajtot szórhathunk bele.

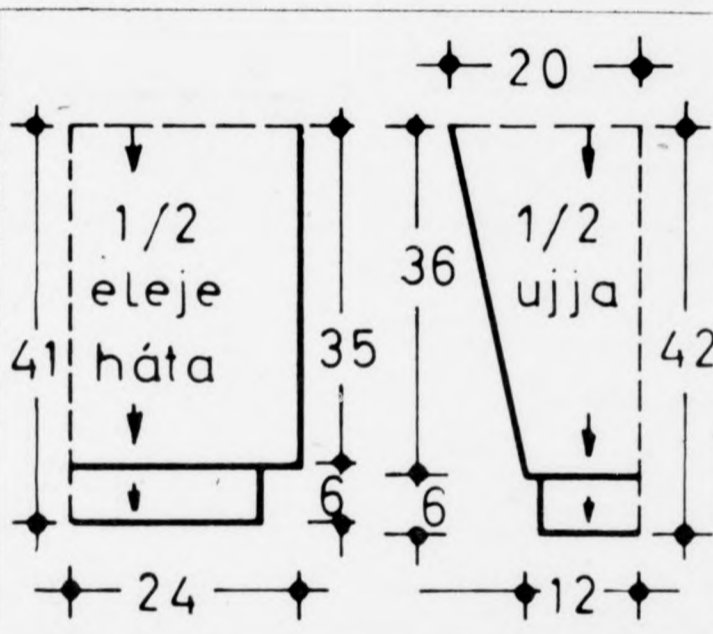
Majonéz tojás
Hozzávalók: 5 keménytojás, 1 evőkanál majonéz, 1 pohár joghurt, 1 evőkanál citromlé, bors, só, cukor, salátalevél, apróra vágott petrezselyem, apróra vágott snidling.

A petrezselymet és snidlinget összekeverjük a majonézzel, joghurttal, és citromlével, sóval, borssal, cukorral ízesítjük. Az egyik főtt tojást apró kockákra vágjuk, és szintén belekeverjük. A többi tojást félbevágjuk, salátalevelekre tálaljuk, és a fűszerez majonézzel leöntjük. Körtésként sós vízben főtt burgonyát adhatunk mellé.

Tojásos nokedli — másképp
Hozzávalók (4 személynek): 25 dkg galuska, 2 liter sós víz, 5 dkg hagyma, 20 dkg mortadella, 4 dkg vaj vagy margarin, só, bors, 1 csipet szerecsendió, 4 tojás, 2 evőkanál víz, 1 csomag petrezselyem.

A galuskát forrásban levő sós vízben 8-10 percig főzzük. Leszűrjük, hideg vízzel leöblítjük és lehűtjük. Közben a meghámozott hagymát kockára vágjuk. A mortadella bórét lehúzzuk, és szintén apró kockára vágjuk, majd forró zsiradékban megsütjük. Beletesszük a galuskát is. Fűszerezzük. A tojásokat kevés vízzel és fűszerekkel elkeverjük, és a galuskára öntjük. Lefedve megfőzzük. Végül apróra vágott petrezselyemmel megszórjuk.

Mellé zöld salátát adunk.

Norvégmintás pulóver

(Mellbőség: 92 centiméter)

Hozzávalók: 30 dekagramm fehér, 5-5 dekagramm búzaszín, kender, világoskék, rózsaszín, mályva, tengerkék, gesztenyebarna RAVENNA fonal, 3-as, 3,5-es kötőtű, körkötőtű.

Kötésminták:

Patentminta: 2 sima, 2 fordított váltakozásával kötjük. Sima minta: a munka jobb oldalán sima, a bal oldalán fordított szemeket kötünk. Körkötés: körkötőtűvel, körbe haladó sorokkal sima szemeket kötünk. A vállrészen a leszámolható ábra szerinti színekkel, 2 különböző színű szálal, norvégtechnikával dolgozunk (az ábra szerint fel nem használt színű szálát a munka bal oldalán vezetjük). Szempólya: 22 szem x 30 sor = 10 centiméter.

Munkamenet: a munkát a nyakszálon 3-as kötőtűvel, 80 szemre kezdjük. Lefelé haladó sorokkal dolgozunk. Patentmintával 10 sort kötünk, a munkát 3,5-es körkötőtűvel sima mintával a leszámolható ábra szerint folytatjuk. 1. sor: fehér, arányos elosztással 16 szemet szaporítunk (96), 2. sor: fehér-rózsaszín színnel a leszámolható ábra szerint készöl, 4. sor: 18 szemet szaporítunk (114), 9. sor: 38 szemet szaporítunk (152), 15. sor: 40 (192), 20. sor: 32 (224), 27. sor: 40 (264), 36. sor: 44 (308), 48. sor: 40 (348). Fehér színű fonállal 6 sort kötünk. A mintás résztől számolva 26 centiméter magas vállrészt kötünk, ezután a szemeket (ujja = 76, eleje = 98, ujjja = 76, háta = 98) részben külön kötőtűre elosztva, munkadarabonként folytatjuk a munkát.

Ujjja: a kötőtűn levő 76 szemet, mindkét oldalon 1-1 új szemmel kiegészítve, 78 szemmel, sima mintával, 3,5-es kötőtűvel folytatjuk. Mindkét oldalon minden 8. sorban lefogaszunk 9x1 szemet (60). Az elválasztástól számítva 38 centiméter elérése után a kötőtűn levő 60 szemet arányos elosztással lefogaszunk 44 szemre. A munkát 3-as kötőtűvel, patentmintával folytatjuk, 6

centiméter magas csukló-részt kötünk, majd a szemeket az alapszemnek megfelelően lefogaszunk.

Eleje-háta rész: a munkát 3,5-es körkötőtűvel folytatjuk 98-98 szemmel, a tállalkozási széleken, az ujj alatti szélén 2-2 szemet szaporítunk, a körkötőtűn 200 szem van, körbehaladó sima mintás sorokkal, 35 centiméter magas részt kötünk. A következő sorban, arányos elosztással 20 szemet fogaszunk. A munkát 3-as körkötőtűvel, patentmintával folytatjuk, 6 centimétert kötünk, majd a szemeket az alapszemnek megfelelően lefogaszunk.

Összeállítás: az ujjrészek szélsőszélét sorkötéssel szereljük össze. A mintás részeket 9x1 szemmel (60) szálgyenyetlenségeket tompító végű merlektőtűvel kiigazítjuk (meghúzkodjuk). A fonalmínőség vasalást nem igényel!

Prósz Veronka

Hogyan lopta el a gyík a tüzet a jaguártól?

(Dél-amerikai indián mese)

Réges-régen élt egy folyó partján egy jaguár, és ennek a jaguárnak a sátrába égett egy kis tűz. Akkoriban a világon még senkinek sem volt tüze, még az embernek sem. Mindenki nyers húst evett, csak a jaguár sütit, főzött a tüzén.

Az ember is szeretne volna, ha tüze lenne, és kérte a jaguárt, hogy legalább egy kis izzó szenet adjon neki. De a jaguár zsongorított, eldugta sátrában a tüzet, és nem adott belőle az embernek. Megmérgezett az ember, és elküldte a gyíkot, hogy lopja el a tüzet a jaguártól.

Epp esett az eső, és a jaguár azon örködött, nehogy befolyjon a sátrába a víz, a tüzet ki ne oltsa. És mivel már néhány napja egyfolytában esett, a jaguár álmos és rosszkedvű volt. És akkor jött a gyík és azt mondta: — Aludj egyet, jaguár, vigyázzok én addig a tüzre.

Megőrült ennek a jaguár, lefeküdt, és azon mód mély álomba merült. Amikor látta a gyíkot, hogy már mélyen alszik, kikapott egy égő ágat a tűzből, aztán kinyitotta a sátor ajtaját, hogy az eső eloltsa a jaguár tüzet. Az ágat pedig elvitte az embernek. Mire felébredt a jaguár, nem volt több tüze.

Ettől kezdve van tüze az embernek, és nincs a jaguárnak. Az ember sült húst eszik, a jaguár nyerset.

(Mezey Katalin fordítása)

- = fehér, ■ = rózsaszín,
- = sárga, ■ = mályva,
- = kender, ■ = tengerkék,
- = vil.kék, ■ = barna,

**Férfi munkaerőt betanított munkaként
mozaiküzemünkbe,
segédmunkásokat, tehergépkocsi-vezetőket
felvételre keresünk**
debreceni telephelyeinkre.

JELENTKEZÉS:
Tóth Imre és Kronberg József osztályvezetőknél,
Debreceni Üvegipari Szövetkezet,
Debrecen, Álmos utca 5-7. szám

**Csőszerelőket, lakatosokat, hűtőgép-kezelőket
és energiaügyeleteket,
valamint két és három műszakos üzemünkbe
vegypari szakmunkásokat,
betanított- és segédmunkásokat,
— jó kereseti lehetőséggel —
azonnali belépéssel alkalmazunk**

DEBRECEN, PALLAGI ÚT 13.

HÁZ

Szoba-konyha, komfort nélküli ház kis terheléssel olcsó áron eladó. Érdeklődni: 12-564-es telefonon, vagy „Oszti beköltözés” jellegre a kiadóba.

Jászán, centrumban, buszhoz 2 perc 4 szobás, összkomfortos, emeletes, hitelmentes házamat elcserelem nagyméretű tanácsra (bérházi). Ráfizetést kérek. „Garázs” beszámítok 106 415” jellegre a Hirdetőbe.

Hajdúbagos, Bocskai utca 3. sz. alatti 2 szobás ház 400 négyzetű telekkel eladó. Érdeklődni a helyszínen egész nap.

Beköltözhető eladó szoba, konyha, spárta előszoba, fűtőszobás hársz. Szabók, Ruyter u. 18.

Parádiföldön 230 négyzetű föld eladó. Húsz szobás, 400 négyzetű telekkel eladó. „Kiváló erdei levegő” jellegre az egri Hirdetőbe.

LAKÁS

Tanács 2 f. szobás, csapó utcai lakásom hasonló körülmények között eladó. „Érdeklő” jellegre a Hirdetőbe.

Másfél szobás szövetkezeti lakás eladó. Menyhárt tér 8. II. em. 22.

Csapó utcai, 35 négyzetméteres, összkomfortos szövetkezeti lakást 1+2 felez vagy nagyobb méretű tanácsra cserélnék. „Még októberben 106 426” jellegre a Hirdetőbe.

INGATLAN

Miképefen 4 hold szántóföld eladó. Lujás Jánosné, Dózsa György u. 11.

APRÓHIRDETÉSEK

Eladó Debrecen, Úrterre u. 42. alatti ingatlan, benne egy mini csemeszőlő-gyűjtőmennyel. Érdeklődni lehet: de. 9-12 óra között.

Berettyóújfalun központjában ikerház műhelkekkel, pincével, megosztva is olcsón eladó. Érdeklődni: Gál Zsigmond, Ajka, Ifjúság u. 4. 8400.

2 + 2 f. szobás, II. emeleti, 70 négyzetméteres, belsőleg egyedileg kivitelezett szövetkezeti lakás Debrecen. „Ibolya utcai garázzsal igényesnek eladó. „820 ezer + 120 ezer OTP 106 254” jellegre a debreceni Magyar Hirdetőbe.

Két- vagy másfél szobás, főbörig nélküli albérletet keresünk sürgősen. „Ketten 106 256” jellegre a Hirdetőbe.

Kettő vagy másfél szobás, főbörig nélküli albérletet keresünk sürgősen. „Ketten 106 256” jellegre a Hirdetőbe.

Planinó eladó. Márkai Jánosné, Debrecen, Nap u. 19. sz.

Kömvéset, segédmunkást felvesszünk. Jelentkezés: Lakásvezetőknél, Debrecen, Komlóssy út 23.

ÁLLÁS

Eleserlem vagy eladom miskolci, 1 éve átadott, 2 szobás, OTP-öröklakásomat hajdúszoboszlóra. Érdeklődni: Hajdúszoboszló, a 60-763-as telefonon.

NAGY VÁLLALAT

szervezői és belső ellenőri munkakör betöltésére. Közgazdasági egyetemet, pénzügyi és számviteli főiskolát végzettek, valamint közlekedési mérnökök jelentkezését várjuk. Fizetés meggyezés szerint. Pályázatokat az eddigi működési terület megjelölésével „Sürgős 207 432” jellegre a debreceni Hirdetőbe kérjük leadni.

A DEBRECENI CIPÓGYÁR

vilanyszerelő, műszerész, szerszámlakatos, cipőgyártó szak-, betanított és segédmunkásokat, udvaros és raktári segédmunkást. JELENTKEZÉS: Debreceni Cipógyár, Debrecen, Hét vezér u. 16.

EXPRESSZ

Utcai házrész, szobakonyha, spárta, előszoba 220 négyzetű kerttel sürgősen eladó. Tóthóti u. 18. (Bartók úttól nyílik.) Kiszámlázandó.

Kertes családi ház azonnali beköltözéssel eladó. Józsa, Monostorerdő út 64.

Árpád tér közelében kétszobás, összkomfortos házrész 350 000-ért eladó. Érdeklődni: Hármashy ut 27., egész nap.

Eleserlem vagy eladom 3 szobás, 200 négyzetű teljes családi házam. Érdeklődni: Debrecen, Tuzaj u. 14. alatt, vagy Elek József, Agárd, Tünde u. 2. sz. levelem.

Eleserlem 89 négyzetméteres főbörig lakásomat egy másfél + félkőszobára és egy egyzobára. „Kétszobás is érdekel” jellegre a kiadóba.

Összkomfortos bútorozott szoba fiatal nének kiadó. Érdeklődni: reggel, délután, vagy este 19 órakor. Görgey u. 6. II. em. 23.

Hajdúszoboszlón, üdülővezetői teljes körű műveléssel, helyen, igényes kivitelű, 4 szobás, garázsos, szuterénnel, iker udvarral, mely lakás céljára is alkalmas, költségesen kialakított áron megosztva is eladó. Érdeklődni: Debrecen, Veszprémi u. 5.

OTP-s minigarzon eladó. Diene u. 25. II. 44. Érdeklődni szombat, vasárnap 15 óra után.

800 négyzetű föld, külterületű föld eladó. Viltány van. Érdeklődni: Kossuth u. 38. II. 8.

Kettő és fél szobás, OTP-s lakás eladó. 650 ezer Kp + OTP. „Jertők útca” jellegre a kiadóba.

Külön bejárati kerítés házrész eladó. Szép u. 15.

Simon Sajtó motorkecskés, ugyanott terítés eladó. Cser u. 4. szám.

Eladó 3 éves, 24-es Volga, nagyméretű utángépjárművel vagy külön is. Szél u. 4. (Konzervgyár mögött.)

Garázs eladó az Osz utcában, ugyanott kompresszor is. Erd., Jerikó u. 14. IV. 24.

Új alumínium garázs és háziartási vasalógép eladó. Bőszörményi út 119. fszt. I. szám.

Tűzfelfüggesztés, fűtővezetői fűtővezetői vállalkozók. TZ-4K kis traktor eladó. Sári Bertalan, Hajdú János u. 15. VII. 61.

Garázs az egyetemhez közel kiadó. Telefon: 27-505. II. óra után.

54 négyzetméter alapterületű, világos, száraz, fűthető helyiség raktárnak kiadó. Ugyanott almasládák, „Berkel-méreg eladó. Érdeklődni hét-közben: Vörös Hadsereg útja 1-3., Szusi divatboltban, szombat délután 6. asárnap Apafája u. 9.

50-es MTZ eladó. Hajdúhadház, Tó u. 10. Érdeklődni csak vasárnap lehet.

ZAZ-966 bontva is, 150 l-es hűtő eladó. Nagyerdő krt 50., Bak.

JÁRMŰ

Fiat 850-es Sport Coupé olcsón eladó. Debrecen, Babits u. 42.

50-es Super 700-as szalafűréssel eladó. Hét vezér u. 35.

GÉP ÉS SZERSZÁM

Mindenféle szép bútortele és eladásra. Arany János u. 13. Telefon: 20-019.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

EGYÉB

Menyasszonyi ruha kölcsönzése fehérben, színesben. Legszébb Búrdá-modell, hímzett, muszlinból, orgazából. Viola u. 4., Honvéd utcából.

A Kossuth utcán garázs eladó. Érdeklődni lehet a 17-640-es telefonon.

Böröndöt, egészen nagyot keresek megvételre. „Megveszem” jellegre a kiadóba.

Garázs kiadó. Komlóssy út 22., Bán.

Károlyi Mihály utcai fűtőt garázsomat Menyhárt térről közzelre cserélem. Telefon: 21-552, este.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

ÁLLAT

Kitűnő minőségű szőlőtől fekete dán dogakölyök eladók. Dr. Szentirmay, Gyöngyósházás, Szabadság tér 2. Telefon: 37-13-454.

Nutriák — elköltözés miatt — eladók. Hímek, nőstények és kisciknyek 200-500 Ft-ig. Érdeklődni szombat, vasárnap. Telefon: 20-408.

NAGY VÁLASZTÉKBAN:
kamasz, bakfis irhakabátok,
különleges szabadidő-ruhák,
import női, férfi pulóverek, blúzok,
műszörmé, függöny, méterárúk,
pvc téliésített csizmák,
különleges szabadidő-cipők

LEGYEN A VÁSÁRLÓNK!

Felvezünk 18-25 éves férfiakat az alábbi föld alatti munkakörökbe és havi keresettel:

csapatosított (betanított munkás)	5900—7 800 Ft
vájár (szakmunkás)	7200—10 000 Ft
bányalakatos (szakmunkás)	5400—6 500 Ft

TOVÁBBA:
ötnapos munkahét, munkásszálló,
hűségjutalom, szénjáróidóság, 3/3-os műszakbeosztás,
Nős, együtt élő férfiak részére, munkával szerzett
érdemek alapján 1-1,5 éven belül
kedvezményes lakásjuttatás.

FELTÉTELEINK:
hosszabb folyamatos előző munkaviszony,
nálunk végzett alkalmassági vizsgálat.

CIMÜNK:
Mecseki Szénbányák munkaiügyi osztálya,
7629 Pécs, Komját Aladár u. 5., telefon: 24-863.

Felvezünk 18-25 éves férfiakat az alábbi föld alatti munkakörökbe és havi keresettel:

TOVÁBBA:
ötnapos munkahét, munkásszálló,
hűségjutalom, szénjáróidóság, 3/3-os műszakbeosztás,
Nős, együtt élő férfiak részére, munkával szerzett
érdemek alapján 1-1,5 éven belül
kedvezményes lakásjuttatás.

FELTÉTELEINK:
hosszabb folyamatos előző munkaviszony,
nálunk végzett alkalmassági vizsgálat.

CIMÜNK:
Mecseki Szénbányák munkaiügyi osztálya,
7629 Pécs, Komját Aladár u. 5., telefon: 24-863.

Felvezünk 18-25 éves férfiakat az alábbi föld alatti munkakörökbe és havi keresettel:

TOVÁBBA:
ötnapos munkahét, munkásszálló,
hűségjutalom, szénjáróidóság, 3/3-os műszakbeosztás,
Nős, együtt élő férfiak részére, munkával szerzett
érdemek alapján 1-1,5 éven belül
kedvezményes lakásjuttatás.

FELTÉTELEINK:
hosszabb folyamatos előző munkaviszony,
nálunk végzett alkalmassági vizsgálat.

CIMÜNK:
Mecseki Szénbányák munkaiügyi osztálya,
7629 Pécs, Komját Aladár u. 5., telefon: 24-863.

Felvezünk 18-25 éves férfiakat az alábbi föld alatti munkakörökbe és havi keresettel:

TOVÁBBA:
ötnapos munkahét, munkásszálló,
hűségjutalom, szénjáróidóság, 3/3-os műszakbeosztás,
Nős, együtt élő férfiak részére, munkával szerzett
érdemek alapján 1-1,5 éven belül
kedvezményes lakásjuttatás.

F

Töröcsik nem játszhat

Ma Újpesten: Ú. Dózsa—DMVSC

Ma délután 5 órától Budapesti Mezőgazdasági Stadionban kerül sor az NB I-es labdarúgó-bajnokság IV. fordulójában az Újpesti Dózsa—DMVSC mérkőzésre. Kovács Ferenc, a debreceniek vezető edzője a következő összeállítást tervezi: Szücs (Mező) — Ludánszki, Szigeti, Mohácsi, Fodor — Menyhárt, Tóth E., Czizora — Farkas, Kerekes, Jankovics. Utazók továbbá: Deák, Selyem, Varga, Tímár és mivel kisebb sérülése miatt Szücs kapus szereplése nem biztos, ezért Lukács is az utazók között van. Kovács Ferenc elismerés-

rel szolt az Újpesti Dózsa szerdai játékaról. „Csodálatos első féldőt láttunk” — mondta — „Remélem, hogy a két sárga lapja miatt Töröcsik nélkül felálló lila-fehérek nem ismétlik meg ellenünk hétközi teljesítményüket. Ettől függetlenül biztos, hogy megtalálják 9-esük méltó helyettesét.”

További mérkőzések szombaton: Haladás—Honvéd, DVTK—Békéscsaba, Vasas—Csepel, ZTE—Pécs, Videoton—Rába ETO, MTK VM—FTC, vasárnap: Tatabánya—NYVSSC.

Real-Dózsa, FTC-Zürich

Pénteken délelőtt Zürichben kisorsolták a nemzetközi labdarúgó-kupa-mérkőzések II. fordulóját. Két magyar csapat volt érdekelt. Közülük a Kupagyőztesek Európa Kupájában szereplő Újpesti Dózsa ismét nehéz ellenfelet kapott. A tavalyi UEFA-kupagyőztes Göteborg kiverése után a lila-fehérek a nemzetközi kupatörténelem eddigi legeredményesebb csapatával, a Real Madriddal játszanak. Az UEFA-kupában szereplő Ferencváros valamivel szerencsésebb volt. Ellenfele az FC Zürich együttese.

DEBRECEN NAGYDÍJ

A világbajnoknő vezet

A grúz Gabasvili és a bolgár Ralenkova személyében egykori és jelenlegi világbajnoknők fénykezdi a ritmikus sportgimnasztika Debrecen Nagydíj versenyt. Igazi tornacsemegét láthattak a debreceniek az első napon, amikor a kétláb- és karikagyakorlatokat mutatták be a javarészt tinédzserkorú indulók.

Borbély Miklós, a városi tanács elnökhelyettese nyitotta meg a viadalt, majd fölváltva következtek a kötéll- és karikagyakorlatok. A várakozásnak megfelelően a két bolgár kislány: Ralenkova és Raeva kiemelkedett a mezőnyből, de sok szépet láthattunk a magyar Molnár Annától is.

A vasárnapi szerenkénti döntőbe mindkét szer első nyolc helyezettje jutott. Köztük: Ralenkova 9,8, Raeva 9,6, Molnár 9,55, Nadibidze, Gabasvili (szovjetek), Zaha-

rovcska (cseh) és Staiculescu (román) 9,4. (A nyolcadik majd a, összetettben legjobban szereplő 9,35-ös pontszámú lesz.) Karikán: Ralenkova 9,8, Raeva 9,8, Gabasvili 9,6, Nadibidze 9,5, Molnár 9,45, Darbaidze (szovjet), Staiculescu, Zaharovcska 9,4. Két szer után összetett: 1. Ralenkova 19,6, 2. Raeva 19,4, 3. Molnár és Gabasvili 19,0.

A Debrecen Nagydíj ma 18 órakor a buzogány- és szalaggyakorlatokkal folytatódik.

Atlétikai Sóstó Kupa

Ma a DMVSC Oláh Gábor utcai atlétikai stadionjában rendezik meg a szomszédos megyeszékhely legnevesebb csapatja, az NYVSSC Sóstó Kupa országos I. osztályú versenyt. Ezen valószínűleg utoljára nyílik lehetőségük a résztvevőknek az elektromos árral mért minősítési szintek eléréséhez. A zömmel futószámokat lebonyolító versenyen előreláthatólag szovjet versenyzők is indulnak.

ÖKÖLVÍVÁS

Nem kísérte siker a debreceni versenyzők szereplését az 59. felnőtt országos ökölvívó-bajnokságon Budapestben. Egyetlen öklöző sem került a középdöntőbe. Harmatsúlyban Szentési simán kikapott Tomhausertől (Vasas). Könnyűsúlyban Rácz balassagyarmati ellenfelét, Kisst pontozással legyőzte, de nem bírt a fordított alapállású Hiedeghgel (Kun Béla SE). Nagyváltósúlyban Török a második menetben kiütéssel veszített a tatabányai Boróktól. A legesélyesebb debreceni, Gombos sem járt siker-

rel. Ő középsúlyban 4:1 arányú vereséget szenvedett Rimócival (Kun Béla SE) szemben.

HÉT VÉGI SPORTMŰSOR

Október 2., szombat

Asztalitenisz

Élelmiszer-ipari szakközépiskola tornaterme, 14: Debrecen az évi ifjúsági női, férfi tizek bajnoksága. Első versenynap. **Atletika** DMVSC nagyterdei sporttelepe, 14: Az NYVSSC nemzetközi verseny a Sóstó Kupáért. **Kézilabda** Közúti pálya, 6.30: D. Közúti-éptől—AFÖH (női NB I. B., Dzsipof, Kiss). — MEDICOR-pálya, 14: D. MEDICOR—D. Kinizsi (női NB II., Kiss J., Lévai). — 15.15: D. MEDICOR—Mátészalka (férfi NB II., Baranyai, Bánkúti).

Vízilabda Nagyterdei úszóversenymezője, 16.30: D. Dózsa—Központi Sportiskola. MNK-mérkőzés.

Tájfutás Bányai Általános Iskola, 8: Debrecen az évi váltóbajnoksága (kezdők külön kategóriában).

Október 3., vasárnap **Asztalitenisz** Élelmiszer-ipari szakközépiskola tornaterme, 8: Debrecen az évi ifjúsági női, férfi tizek bajnoksága. Befejező küzdelmek.

Atletika DMVSC nagyterdei pályája, 9: A járárok és a járási jogú városok közti csapatbajnokság hatodik (utolsó) fordulója. — 9.30: A debreceni járás verseny sorduló A. és B., valamint gyermek korosztályú résztvevőkkel. **Cselgáncs** D. Dózsa sportcsarnoka, 10.30: Hódor II—III. körzeti rangsorverseny. **Kézilabda** Ybi pályája, 10.30: DUSE—Hajdúszoboszló (férfi megyei A., Fodor, Tóth). DMVSC Városhíd utcai pályája, 10: DMVSC II.—Hajdúszoboszló (női megyei, Matkó, Széchy). — Közúti pálya, 10: D. Közúti-éptől II.—D. Vörös Meteor (női megyei, dr. Anderkó, Kecskés).

Videókné Derecske—Bp. Csavár (10.30, női NB II., Balogh, Dinya). Püspökladányi Zöld Mező—Polgár (10, női megyei, Katkó). Balmazújváros—Hajdúszoboszló Bocskal (10, női megyei, Nádasdy, Pesti). Hajdúnánás—D. Állami Gazdaság (11.15, férfi megyei A., Bánkúti, Gacsályi). Földes—D. Spartacus (10, férfi megyei A., Mezei). Polgár—Derecske (10.15, férfi megyei B., Mezőteleki). Léta-

vertes—Kaba (10, férfi megyei B., Nagy L.), Berettyóújfalui MSE—Földes (10, női megyei, Katona, Simon). BMSE—Hajdúszoboszló Gázláng II. (11.15, férfi megyei B., Katona, Simon), Hajdú Vasas—Hajdúnánás (10, női megyei, Kiss Á., P. Szabó).

Labdarúgás DMVSC Városhíd utcai sporttelepe, 14: D. Kinizsi—Nagykanizsai Olajbányász (Nyári, Bogó, Roxin). NB II-es bajnoki mérkőzés. — DMVSC nagyterdei (Oláh G.) pályája, 10 és 11.45: DMVSC—Kisvárd (serdülő és ifjúsági).

Videókné Területi bajnokság (14): Püspökladányi MÁV—Honvéd Asztalos J. SE (Tombor), Hajdúszoboszló Bocskal—Hajdú Vasas (Tassay). — Megyei bajnokság (14): Polgár—D. Volán (Virág, Oláh, Könyű), Hajdúdorog—Újszentmargita (Németh V., Csecsódi, Kiss L.), Körröszegapáti—Vámospercs (Tóth S., Cseh, Antal), Nagyrábé—Kaba (Pazekas, Hegedűs, Demján), Hajdúnánás—Berettyóújfalui (Juhász, Vezendi, Meleg), Nádudvar—Sárrétudvari (Hunyadi, Daróczy, Csató), Derecske—Nyíradony (Zsupos, Németh J., Deák), Komádi—Létavértes (Turri, Pataki, Nyáki).

Ökölvívás DMVSC nagyterdei edzőterme, 9: Az ifjúsági vidékbajnokság döntői. **Sakk** Bőszörményi út 6. szám, 9: D. Betyú-Salgótarjáni Volán SE OB II-es csapatbajnoki mérkőzés.

Tollaslabda Hajó utcai Általános Iskola, 10: Országos felnőtt női, férfi egyéni verseny az Aikotmány Kupáért.

Vízilabda Nagyterdei úszóversenymezője, 11: D. Dózsa—Kecskeméti SC (Kozák, dr. Hecsel). MNK-mérkőzés.

FÉRFI KÉZILABDA NB I

D. Dózsa—Bp. Spartacus 21-21 (9-13)

Köer utca, 200 néző, vezető Andorka, Sóber.

D. Dózsa: Medgyessy — Homovics 1, Molnár F. 1, Kaskó 2, Gyórfy 2, BOGARDI 5, Menyhárt 3 — csere: Bíró (kapus), Péter J. 1, dr. Süvöltős 1, KORDÁS 5, Horváth. **Bp. Spartacus:** KÁLDY — Szabó J., Kékési 1, Makai 3, Péter B., Jánovszki 7, Sáfáry 1 — csere: SZABÓ I. 2, Wagenbach 7/7, Szakács. **Kiállítások:** 16 perc pluszkizárás (Gyórfy), illetve 12 perc.

Hélméteresek: 3/0 a D. Dózsanál, illetve 10/7. **Az eredmény alakulása:** 44. perc 13—17, 51. perc 18—18. A szakvezetők biztak a győzelemben, a csapat azon-

ban csak egy pontot teljesített. A mezőny második felében — a tizedik, illetve kilencedik helyen — álló együttesek összecsapása nagy csatát hozott, s sokáig hazai sikert ígért. A mérkőzés jelentős részében a Spartacus vezetett, de a hajrára összeduzzasztotta magát a belügyi garda, s megmentette az egyik pontot. Az egy pont megszerzése nagyon jól jött, hiszen a nagy ellenlábasa, a 11. — kieső — helyen álló Özdí Kohász két nappal korábban 17—15 arányú vereséget szenvedett a Várpalotai Bányásztól.

A D. Dózsa legközelebb — vasárnap délután — testvér-együttesé az Ú. Dózsa otthonába látogat.

KOSÁRLABDA NB II

DUSE—Eger SE 68:60 (57:28:26)

Közösen végig fej mellett küzdelemben a rendes játékidő döntetlenül végződött s csak az 5 perces hosszabbításban biztosította a győzelmet a rutinosabb hazai csapat, melynek kezdő ötöse: Puskás, Visegrádi, Szép, Szabó, Hegedűs volt. Legjobb dobók: Visegrádi 24, Szabó 13, Puskás 11.

Ma délután a Debreceni Tanítóképző Főiskola Gyakorló Általános Iskolájában (Nyomató u.) újabb bajnoki forduló játszottak a férfiak és a nők. A nők 15 órától a Hódmezővásárhely, a férfiak ezt követően a Vaskút ellen lépnek pályára.

ELFELEJTETT ARCOK

A tizenegyszeres bajnok

Vörös Lajos, az ötvenes, majd a hatvanas évek egyik legeredményesebb s legjobb debreceni „salakosa” volt. Lakásán felesége és kisebb fia társaságában ültünk le beszélgetni.

— Annyit tudok Önről, hogy sokszoros bajnok. Ez hány aranyérmét jelent?

— Tizenegyszeres magyar bajnok vagyok, de rögtön hozzá kell tennem, hogy bajnoki címeimet öt különböző géposztályban szereztem meg, pontosabban a 100 kcm-esek, a 125 kcm-esek, a 250 kcm-esek, a 350 kcm-esek és az 500 kcm-esek között sikerült kiharcolni az első helyet. A tizenegy elsőes arányosan megoszlik, de első helyre az 500 kcm-esek között kivívtam három bajnokságot kívánkozok.

— Ez azt jelenti, hogy abban az időben még nem specializálódtak a „vaspapusok” az 500-as gépekre.

— Igy van, Talán még azt is érdemes említeni, hogy miért. A bolti forgalomban ugyanis az 500-asokkal elvétve se lehetett találkozni, de lehetett kapni 125 kcm-es, 250 kcm-es motorokat. Ezeket alakítottuk át mi magunk úgy, hogy gyakorolni, versenyezni lehessen velük. A specializálódáshoz meg feltétlenül hozzátartozik, hogy mi nem „csak” salakmotorosok voltunk, hanem általában a motorozás szerelmesei. Így aztán érthető, hogy telen, mi „salakosok” is ott toporogtunk a motocrossosok rajtjánál, akárcsak év közben a

gyorsasági versenyek indulásánál. Az idősebbek még bizatosan emlékeznek arra az időre, amikor Debrecenben is száguldoztak a gyorsasági motorok. A start a Pálma presszónál volt, innen indulva hasítottunk végig a városban.

— Hogy lett a 15 éves kamaszból motorversenyző? Meséljen valamit találkozásáról a sportágról?

— A véletlennek köszönhetem sikereimben, élményekben gazdag sportpályafutásom. A repülőter környékén laktunk, s ott ismerkedtem meg Polgár Lászlóval, aki amellett, hogy ott dolgozott, motorozott is. Ő vitt el az első edzésre.

— Akkor még nem volt D. Volán, de volt csapata a DVSC-nek a D. Honvédnak, a D. MHSZ-nek.

— Polgár Laci a DVSC-ben motorozott, így egyértelmű volt, hogy én is odakérektem.

— Kikre emlékszik vissza az 50-es, 60-as évekből?

— A mi csapatunkban, amely egy időben volt D. Talajjavító, majd D. MEDOSZ is, olyan jó motorosok születtek nyeregbe, mint Radácsi, Pásztor és Polgár, de nem szabad kihagyni a felsorolásból a Volán jelenlegi edzőjét, Perényi Palit (D. MHSZ) vagy a két honvédot: Szanyit és Lévaít.

— Van-e különbség a salakmotorozás akkori népszerűsége és a jelenlegi között?

várnak számító hajdúsági megyeszékhelyen kívül volt legalább 4-5 fővárosi klub — Csepel, Bp. Előre, Bp. Postás, Vasas, amelyek hirtelen eszembe jutnak —, de jártunk versenyezni Pécsre, Ózdra, Tatabányára is. Hü, micsoda pályák voltak abban az időben!

— Se Volán nem volt, se Volán-pálya. Hol rendezték a debreceni versenyeket?

— Természetesen a nagyterdei stadionban. Ez jó is volt, meg rossz is. Kezdem a jó oldalával: akár 20 ezer néző is befért a stadionba, s a salakmotorversenyeket általában összekapcsolták focimezőkkel. Ami viszont rossz volt, hogy hetente csak egy alkalommal kaptuk meg a pályát, a többi napokon az atlétáké volt az elsőbbség. Így mi gyakran szomszédolni jártunk, hol Miskolcra, hol Nyíregyházára.

— Ki volt az első edzője? — Nem volt edzőnk. Mi magunk készültünk a versenyekre, egymást javítottuk az alapján, amit a legjobbaktól — a lengyelektől, a csehekeltől és az osztrákoktól — ellettünk. Szerintem ez a legfontosabb a motorozásban: érezni a motort, százzszázalékosan uralkodni a gép fölött.

— Hol volt lehetőség a „nagyok” megfigyelésére?

— A mostani gyakorlathoz hasonlóan nagyon jók voltak kapcsolataink, gyakran látogtunk vendégül a profi szerződés alapján motorozó lengyeleket, osztrákokat, akárcsak a

Vörös Lajos — még versenyző korában

többi ország legjobbjait. Mi magyarok se panaszkodhatunk: a bajnoki évad kezdete előtt nagy nemzetközi versenyeken indítottak bennünket Lengyelországtól Jugoszláviáig. Persze ezeken a viadalokon csak az indulhatt, aki nem „égett le” az előző évben!

— A ma már 47 estendős Vörös Lajos melyik versenyére gondol vissza legszívesebben?

— Egyformán kedves volt minden verseny, de a legnagyobb eredményemnek én a lengyelországi EB-döntőn elért 9. helyezemet tekintem. A profi ellenfelekkel szemben ennyire voltam képes!

— Emlékei közül a fényképeket, eredménylistát őrzi a legféltettebben. Minden képen azonnal felismerhető Vörös Lajos. Valamit másképp csinált, mint a többiek.

— A legjobbakról a szép s eredményes motorvezetést lestem el. Részemteltem én is, hogy akkor a legstabilabb, leggyorsabb a motor, ha vo-

naiban van a teste, ha „nem töröm a vasparipát”. Jellemző volt még motorozásomra, hogy szorosan a pálya szegélye mellett haladtam, hisz ezzel időt és távolságot nyertem.

— A külföldi szakemberek is felfigyeltek a huszonéves, éretlen versenyző fiatalemberre. Mi lett a dolog vége? — Megsértődtem! Az előző évek röviden úgy foglathatók össze: a wroclawiak „szúrtak ki” engem, s egy évre meghívtak profi csapatukhoz. Itthon a szövetség vezetői előbb engedélyezték, majd elutasították kérélemt, s ez nagy csalódást okozott. Úgy érzem, megérdemeltem volna ezt a lehetőséget.

— Ezzel be is fejeződött pályafutása?

— Még egy-két évig vegetáltam, de a korábbi lelkesedésem elcsúszott, és a legjobbnak láttam visszavonulni.

— Végigvettük sportpályáját. Engedjen még meg néhány gyors, rövid kérdést!

— Tessék. — Súlyos sérülései? — Bokatorés, orrcsonttörés, ujjtörés, oldalbordatörés. — Hány motort használt el?

— Tizenkettőt. — Melyik volt a „legkedvesebb paripája”? — A 64 lóerős, Jackson-Rotrax névre hallgató angol paripa.

— Ki volt a legnagyobb debreceni ellenfele?

— A kis Lévai jobb volt nálam. Ő évekként ez előtt eggyékként elhagyta az országot. — Mikor hagyta abba a versenyzést? — 1965-ben. — Gyerekeinek száma? — Két fiú.

— Utánpótlása is a salakmotoros sportnak a két fiú? — A nagyobbik megpróbálta, a vizsgát még letette, de nem volt olyan érzéke, mint az apjának, inkább abbahagyta. A kisebbik még csak 15 éves, ő még csak az anyját bosszantja a próbálkozás gondolatával.

— Első bajnokság, amelyen indult?

— 1957-ben, az első alkalommal kiírt magyar bajnokság.

— Munkahelye? Foglalkozása?

— Ma is, akkor is elektromos szerelő az egykori Talajjavító után a Növényvédő Allomáson.

— Kapcsolata a sporttal?

— A tévé képernyőjén mindent megnéztem, de legjobban a jégkorongot szeretem. — A salakmotorozással?

— Versenyekre nem járok. Eggyékként azt hiszem, tettem annyit a sportágról, hogy egy-egy tiszteletjegyet vagy pályabelepőt megérdemeljek.

— Edzősködés? — Hívott néhány éve a Volán, de nem tudtunk meg egyezni!

— Hobbija? — Hétféteken horgászás. nyáron utazgatás, — Üzenete a mai versenyzőkhez?

— A mi időnkben kevesebb volt a bukások száma, a sérülések. Vigyázzunk egymásra, de az is igazság, hogy kulturáltabban versenyezzünk. Eppen ezért arra hívom fel a maiak figyelmét, hogy óvakodjanak a bukásoktól, ne menjenek bele megfontolatlanul a csinyekbe. Kívánom a debreceni fiataloknak, hogy az eddigiekhez hasonló szép sikereket érjenek el a jövőben is!

Mészáros István

